

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\von_Daniken_Erich-Poselstvi_vecnosti.pdb

PDB Name: Daniken Erich-Poselstvi vecnost
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.10.2007
Modification Date: 24.10.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Erich von Däniken
Poselství věčnosti

Předmluva

Nazca? Co to znamená? Už zase Nazca? Patřím k těm, kteří si do nedávna namlouvali, že o planině Nazca vědí skoro všechno. Znam odbornou i populární literaturu, veškeré teorie i spekulace. V uplynulých třiceti letech jsem byl v této oblasti nesčetněkrát. Po celé týdny jsem přelétával nad touto pustou krajinou a blízkými vrcholy a počátkem sedmdesátých let jsem po mnoho dní klopýtal přes tamější kamenité pláně a rezavě hnědé skalnaté plošiny. Byl jsem přesvědčen, že znám tajemství planiny Nazca. Mezitím jsem si uvědomil, jak málo toho já - a my všichni - o oblasti Nazca víme.

Co pro všechno na světě Nazca vlastně je? Především je tajuplná, záhadná i děsivá. Nazca je přehledná a neprůhledná zároveň. Je kouzelná, svůdná, logická a současně absurdní. Nazca je jako sto úderů hromu proti rozumu. Kdyby oči mohly křičet, na planině Nazca by tak učinily. Poselství v Nazce je skryté a zmatené, každá teorie o ní si protřečká. Nazca je nevyzpytatelná a

neřešitelná, ztřeštěná a nesmyslná. Někdy jsou kreslená poselství kolem dnešního městečka Nazca dětská, spleť, naprosto nerozumná a jakoby vzniklá z okamžité nálady, a pak se opět začínou spřádat vlákna logiky, která chce vědět a nehodlá jen věřit.

Nazca se vymyká veškerému důvtipu. Nijak mě to neudivuje, neboť lidský rozum tvrdošíjně lpí na přítomnosti. Přímou nutkavě přenášíme své myšlení a vědění na lidi, kteří žili před dávnými dobami a jejichž obraz světa nebyl obrazem naším. Zcela samozřejmě o sobě předpokládáme, že jsme chytří, prohnání a obdaření kriminalistickým ostrovtipem. Domníváme se, že vědecká metodika nás nevyhnutelně uvádí do samého nebe poznání. Jiné typy lidí se zase pohybují v jakýchsi parapsychologických rovinách. Věří, že pravdu kolem planiny Nazca vytušili nebo "vycítili". Jejich verze se dogmatizují. Nevěřit jim se rovná hříchu - i když odpustitelnému. Tak vznikaly teorie, spekulace, učená tvrzení, dogmata, fantazie a další přihlouplé komentáře o náhorní planině Nazca, které dohromady neříkají vůbec nic.

Nazca je gigantická - nejen svými zeměpisnými rozměry. Srovnatelná s Velkou pyramidou v Egyptě je Nazca jedním ze strojů času do lidské minulosti. Kdo poznal Nazku blíže, hledí do nepředstavitelných hlubin. V nich se třpytí zrcadlo vysílající blyskavé signály do vesmíru.

Nazca leží u dálnice

Kdo nerad myslí, měl by aspoň občas
nově přeskupit své předsudky.

LUTHAR BIRBANK, 1849-1926

Bylo jednou jedno ospalé hnízdo kdesi za sedmi horami v Peru, s hlavním velkoměstem Limou spojené nedlážděnou, prašnou cestou, po níž jezdil jen ten, kdo bezpodmínečně musel. Neboť cesta vedla stovky kilometrů bezútěšnou písečnou a kamenitou pustinou. Do kopce a z kopce, mezitím vždy pár zatáček a nakonec krátká horská trasa s nebezpečnými serpentinami. Asi tak každé dvě hodiny se objevila podřimující, ubohá indiánská vesnice: pokaždé tam, kde se přirozenou průrvou v terénu prodíraly řeky tekoucí ze vzdálených And směrem k Pacifiku. V improvizovaných stáncích nabízeli Indiáni drobné, temně žluté banány, pomeranče s tuhou slupkou, bráclově zelené citrony a limonády vlastní výroby a všech barevných odstínů. Život těchto vesničanů byl skromný a fádň. Kromě ovoce pěstovali řepu, brambory, cibuli a bavlnu a v neděli se celá vesnická komunita scházela v místním malém kostelíku.

Dnes tvoří polovinu trasy mezi Limou a městečkem Nazca čtyřproudová dálnice, zbytek je široká, pohodlná a vydlážděná silnice. Celková délka obnáší asi 450 kilometrů. Komunikace se táhne jižním směrem k Chile jako součást světoznámé "carretera panamericana" (v Evropě známá jako Panamerická dálnice nebo také "trasa snů"), napříč americkým kontinentem v severojižním směru od Aljašky až k Chile. Indiánské vesnice podél trasy zůstaly ale značně se rozrostly. Pomocí semaforů a jednosměrných uliček je proud vozidel veden zasmogovanými a ve švech praskajícími lokalitami. Silnici lemují restaurace, čerpací stanice, lokály pod širým nebem a opravy automobilů.

Z ospalého hnízda Nazca vyrostlo městečko s muzeem, městským parkem, obchody a bankami. Školní docházka je povinná. Hotely rozdílné kvality lákají turisty, řidiče kamionů a dobrodruhy. Podél silnic je les reklamních tabulí a venku, na okraji městečka, je malé letiště s naváděcí věží a hospodou. Za 100 až 150 dolarů si ti, kdo zatouží shlédnout planinu Nazca, mohou zaplatit let k "Pampa de Nazca". Mnoho z nich přitom zažije dosud nepoznanou nevolnost, když piloti letadel vytačí jeden prudký oblouk za druhým. Na konci této půlhodinové exkurze dostane každý host do ruky potvrzení od "Aero Condor" s datem a podpisem pilota, že pan nebo paní XY přeletěli planinu Nazca.

A přesto žádný z těchto uspěchaných pasažérů skutečné záhady planiny Nazca neuvidí. Proč ne? Cílem turistických letů jsou především tzv. "vyškrábané kresby" v rezavě hnědé půdě pustiny. Tam lze rozeznat pavouka obřích rozměrů (obr. 7), kolibříka, opici, spirálu, rybu a mezi nimi naprosto rovné, úzké čáry a linie a na úbočích hor různé hlavy, z nichž vycházejí paprsky.

Nakonec lze uvidět ještě ojedinělé pozemní značky a pruhy připomínající startovací a přistávací dráhy vzdušných plavidel. To vše lze pozorovat pouze z letadla. Na zemi z toho nerozeznáte prakticky nic.

Zeptal jsem se šéfpilota od "Aero Condor" Eduarda Herrana, proč nelétají s turisty i nad údolí řeky Ingenio a dál do hor.

"Máme příkaz létat hlavně nad těmi vyškrábanými kresbami, to prý turisty zajímá nejvíc. Navíc by se nám lety moc prodražily, kdybychom po celé dlouhé hodiny kroužili nad planinou."

Já jsem kroužil - po celé dlouhé dny.

Pohled do minulosti

Na jaře roku 1927 pracoval peruánský archeolog Toribio Mejia Xesspe v malém postranním údolí řeky Rio de Nazca. Vyskytovaly se tam ojedinělé zbytky staveb z předíncké doby. Šplhal po příkrém svahu vzhůru, domníváje se, že nalezne i tam další podobné pozůstatky oněch časů a při krátkém oddechu se zahleděl směrem k "Pampa de Chiquerillo", "Pampa de los Chinos" a "Pampa de Nazca". Così ho zaujalo a připadalo mu divné. Dole pod ním, v hnědočerné pustině, se rýsovaly světlejší rovné čáry. Zprvu jim nevěnoval příliš pozornosti. Pravděpodobně - usoudil - jde o staré, předkolumbovské stezky. Teprve v roce 1940, poté, co se podél dvou z těchto linií prošel, napsal Toribio Mejia Xesspe článek o svém objevu. Byla to vůbec první publikovaná informace o podivných liniích na planině Nazca. 22. červen 1941. Dr. Paul Kosok, historik z newyorské Long Island University, usedl do jednomotorového sportovního letadla, aby mezi vesnicemi Ica a Nazca pátral po vodních kanálech. Věděl, že jak Inkové, tak už i indiánské kmeny před nimi kladli regulérní potrubí pro zásobování vodou - to však vždycky nějak zmizelo. Doufal, že ze vzduchu tyto pradávne vodovody snáze objeví. Kromě toho už dva roky věděl, že tam dole, někde mezi říčkou Ingenio a vesnicí Nazca, se táhnou podivné čáry jakoby vyškrábané do písčito-kamenité půdy. Měly snad něco společného s někdejší vodovodním systémem?

Onoho pozdního odpoledne bylo jasno jako ostatně po všechny dny v této oblasti. Ať se však dr. Kosok namáhal jakkoli, viděl pod sebou stále jen rezavě hnědou plochu, až posléze zabočil se svým letadlem směrem ke klikatící se cestě vzhůru k planině Nazca. Náhle, asi tři kilometry za zatáčkou ústící z údolí říčky Ingenio do Pampa de Nazca, spatřil dr. Kosok dvě úzké paralelně probíhající čáry na temně hnědém podkladě. Co to může být? ptal se v duchu. Požádal pilota, aby stroj obrátil a letěl podél záhadných čar. Táhl se od jednoho z vrcholů asi dva kilometry přes pampu a končily ve skutečné přistávací dráze. Kosok ji odhadoval na 30 metrů šířky a dobrý kilometr délky. To přece nemůže být pravda! Kdo by v této naprosto pusté končině zřizoval startovací a přistávací dráhu? Kosok znervózněl a přikázal pilotovi, aby letěl zpátky. Po pár minutách míjelo letadlo perfektní spirálu ležící vedle ještě mnohem širší startovací či přistávací letecké dráhy, než byla ta, kterou viděli před chvílí. Asi kilometr jižně odtud rozeznal Kosok obrysy ptáka s rozpětím křídel přibližně 200 metrů a hned vedle další přistávací dráhu. Rozrušen nařídil pilotovi, aby zakroužil nad celou oblastí a sestoupil níž. Pod sebou spatřil obrovského pavouka a nakonec kontury opice se zakrouceným ocasem. Kresby se zřetelně odrážely od tmavého podkladu. Z úbočí blízké hory je zdravila 29 metrů vysoká lidská postava zvednutou paží a na svazích menších pahorků na ně zíraly tváře pod helmami, z nichž vycházely paprsky. Dr. Paul Kosok učinil náhodný objev: nejzáhadnější obrázkovou knihu lidstva.

Když opět stál na pevné zemi, šel se Kosok poradit s archeology. Ti o ničem takovém nic nevěděli a jedno bylo už předem jasné: startovací a přistávací dráhy to v žádném případě být nemohly, protože ani Indiáni, ani Inkové, o předínckých kulturách ani nemluvě, neovládali techniku létání. Odbyli tedy objev jako "staré stezky Inků" a "cesty, kudy chodívala procesí". Dokonce se vyskytla i teorie o jakémsi kuriózním náboženství. Indiáni přece odjakživa provozovali všelijaké magie a kouzla.

Přešla léta. Mezitím se do Peru vydala německá geografa a matematická Maria Reicheová (vystudovala na univerzitě v Hamburku a složila státní zkoušky na Vysoké škole technické v Drážďanech). Paní Reicheová o podivných liniích na planině Nazca nic nevěděla, její zájem patřil troskám staveb v oblasti And. Především pátrala po kalendářních souvislostech tzv. intihuantanas (slunečních observatoří). Nelze říct, zda to byla náhoda či osud, ale v Peru se paní

Reicheová setkala s dr. Paulem Kosokem, který ji nadšeně vyprávěl o podivných značkách a kresbách na planině Nazca. Mladá Němka, vzdělaná a zajímaví se o pravěké kalendáře, připadala Kosokovi jako nejvhodnější osoba, která by mohla tajemství pláně Nazca odhalit.

Z podnětu Paula Kosoka se Maria Reicheová začala v roce 1946 zabývat objevy v oblasti Nazca -zpočátku jen tak mimochodem. Brzy však fascinaci těchto kreseb vyškrábaných v zemi podlehla. Bylo to cosi, co si doslova vyžadovalo objasnění. Přmo u prašné, kostrbaté cesty vedoucí z údolí říčky Ingenio do Nazky stála jedna skromná hacienda (zemědělské stavení). Její majitelé paní Reicheové dovolili, aby se k nim nastěhovala. Tak se jedna z místností v "Hacienda San Pablo" stala na řadu let výzkumným střediskem mladé Němky. Dnes je nedaleko odtud "Museo Maria Reiche". Jedna z jeho místností je zařizena jako někdejší příbytek badatelky, ona sama je přítomna v podobě voskové figuríny obklopené mapami a plány, jimiž jsou stěny této "pracovny" doslova vytapetovány (obr. 2). Ostatní muzeální prostory jsou zaplněny velice působivými černobílými fotografiemi z oněch pionýrských dob. Paní Reicheová se nejprve pokusila o jakýsi komplexní přehled změní čar na celé ploše náhorní planiny. Vyzbrojena slaměným kloboukem a skicákem se v sálavém parnu potulovala po planině, označovala si jednotlivá místa a začala s prvními nákresy. Brzy jí bylo jasné, že snímky z ptačí perspektivy jsou nevyhnutelné. S pomocí známých si našla kontakty na "Servicio Aerofotográfico Nacional", odnož peruánského vojenského letectva. Páni letci a důstojníci byli ve věci nejen zainteresováni, ale projevíli navíc i bezpříkladnou ochotu. Tak vznikly první snímky a proměňování ze vzduchu.

Pingpong překrucované pravdy

Tehdy, v polovině padesátých let, srovnávala sama paní Reicheová široké rovné pruhy s letištními plochami.

Později se o nich zmiňovala ve své útlé knížce Tajemství pustiny:

"Poté [pasažér] objeví shora v pusté krajině na náhorních terasách a na horských úbočích trojúhelníky a čtyřúhelníky ohraničující svými obrysy, narýsovanými jako podle pravítka, světlé plochy, ostře kontrastující s tmavým podkladem. "Některé bychom mohli považovat za letiště!" (Podtrženo autorem)

Když jsem v roce 1968 ve své knize Vzpomínky na budoucnost analogicky říkal totéž - a to v době, kdy knížka paní Reicheové ještě vůbec neexistovala -, roztrhali mě na kusy. Jak strašného hříchu jsem se tím dopustil! Citát: "60 kilometrů dlouhá planina Nazca vnucuje - při pohledu shora -myšlenku letiště." A dále: Je domněnka, že tyto kamenné tvary byly vytvořeny proto, aby 'bohům' ukázaly: Přistáňte zde! Všechno jsme připravili tak, jak jste přikázali! - natolik scestná? Možná že autoři geometrických obrazců netušili, co dělají. A možná věděli, co 'bohové' k přistání potřebují." Od té doby, co jsem napsal těchto pár řádků uveřejněných skoro před třiceti lety a napsaných ještě o dva roky dřív, mi ve všech možných médiích vkládají do úst věty, které jsem nikde nepublikoval a nikde neřekl. Bohudík netrpím stihomamem a nevěřím ani na žádné hloupé spiklenecké teorie. Přesto nutí k zamyšlení skutečnost, že právě tzv.

"seriózní" média a vědecké publikace šíří nesmysly které nemají ani hlavu, ani patu. Je to přímo školský příklad toho, jak se chybně interpretují výroky a putují do tiskových archivů, aby pak byly při každé příležitosti znovu mylně citovány. Mladý Erich von Däniken v roce 1966 napsal: Při pohledu shora vnucuje planina Nazca představu letiště. U všech všudy! Mladá badatelka paní Maria Reicheová neřká nic jiného!

Nato veškerý vědecký tisk a všechny vědecké publikace, které znám - a není jich málo, tónem přesvědčivě upřímného pobouření ujišťují, že jsem tvrdil, že planina Nazca byla "přístavištěm" vesmírných lodí. Jeden příklad z jedné novější vědecké revue:

"Počátkem sedmdesátých let přišel jistý Erik von Däniken [Erik s k!] s tvrzením, že jde o startovací a přistávací dráhy pro kosmické lodí. Jeho pseudodůkazy jsou údajně výtvořky geoglyfů, které jsou nápadně podobné moderním startovacím dráhám. A ještě dodal, že je nemožné, aby útvary takové velikosti byly vytvořeny bez pomoci létajících strojů."

Takovými a podobnými nejasnostmi se to ve vědecké literatuře jen hemží. Žádný z těchto chytrolínů nejenže mou knihu nečetl - o ostatních ani nemluvě, nýbrž jeden ten nesmysl opisuje od druhého a ještě si k tomu zlomyslně přibásní věci, které u mne nikde nikdo nenajde. Jak mi pak mohou mít za zlé, že žádného z těchto vědeckých žurnalistů a autorů neberu vážně! "Úspěch je v podstatě to poslední, co lidé odpouštějí." (Truman Capote)

Poté, co paní Reicheovou podpořilo peruánské vojenské letectvo, podílelo se na jejích výzkumech skromnými prostředky i ministerstvo školství. Později se připojily americká "Wenner-Gren-Foundation" a Deutsche Forschungsgemeinschaft. V následujících letech poskytl drobnější příspěvky ještě další instituce. Pro rozsáhlý projekt to bylo příliš málo, ale zase dost na to, aby mohl výzkum pokračovat. Statečná paní Reicheová vláčela pustou náhorní rovinou dvoumetrový hliníkový žebřík, vysypávala kresby vyškřábané v zemi práškovou křídou a vytvořila tak podmínky pro první detailní záběry zblízka. Nakonec začala obrazce proměřovat a ve stejném měřítku překreslovat. Paní Reicheová si přitom brzy uvědomila, že vyškřábané kresby nebyly vytvořeny náhodně a jen tak v nějaké krajině, nýbrž že se objevovaly plánovitě vždy na místech, kde se "vzájemně protínalo více přímek". Také například existovala pouze jedna opice, jeden pavouk, jedna velryba, jeden pes, jeden leguán, ale přes dvacet obrazů ptáků. Lidé doby předhistorické museli mít značnou zálibu v ptácích. A ještě něco: Na celé ploše této náhorní pustiny se nevyskytla jediná lidská postava ani jediná lidská tvář. Zato jich bylo hned několik na šikmých úbočích hor obrácených k nebi v oblasti Palpa, poblíž Nazky Je to řada lidských hlav, z nichž vyzařují jakési paprsky, jiné mají na hlavách anténovitě nástavce. A je tu i 29 metrů vysoká postava ukazující pravou rukou vzhůru k obloze a levou k zemi. Obrazová hádanka z minulosti. Pozoruhodné a doslova o vyluštění žadonící jsou i další geometrické obrazce, spojené často - ale ne vždy -s obrazy zvířat. Například uprostřed sítě rovných čar a ploch vyřází půldruhého kilometru dlouhá, jako podle pravítka narýsovaná linie, aby se na druhém konci spojila s téměř šedesátimetrovou opicí. Pod nohama zvířete je sedm velkých zářezů či vrubů. Nohy mají po třech prstech, jedna ruka má čtyři a druhá pět prstů (obr. 3). Od ocasu opice vede rovná čára přecházející do geometrického tvaru, který tvoří celkem šestnáct stejně velkých klikatých linií. Vyšší matematika?

Existuje víc takových početních úkolů a možná inspirují mé obrázky nějakého matematika k tomu, aby se tuto hádanku pokusil vyřešit.

Speciálním "oříškem k rozlousknutí" je kresba jakéhosi "dvojího labyrintu". Zcela z ničeho se náhle vynoří tři tenké, naprosto rovné a těsně vedle sebe probíhající čáry. Každá z nich vyúsťuje v pravém úhlu do jakési širší "kancelářské sponky". Pět takovýchto "kancelářských sponek" leží přísně v řadách jako vojáčky paralelně vedle sebe a jsou na koncích vzájemně spojeny (obr. 4). Od poslední "sponky" odbočuje tenčí čára končící ve "dvojím labyrintu". Mám tím na mysli dvě vedle sebe ležící, ravouhle utvářené formy labyrintu, do nichž lze vycházet jak zvenčí směrem dovnitř, tak i vycházet zevnitř ven. Ale tím to nekončí: Protáhneme-li čáry labyrintu špičatou tužkou, následuje na druhé straně šest dalších "kancelářských sponek", přičemž poslední z nich je opět spojena s tenkou čarou dlouhou několik kilometrů a mizějící kdesi za obzorem. Ale zůstaňme u našeho obrazce: pět protáhlých "sponek" vedle sebe, pak dva vzájemně propojené labyrinty a nakonec opět šest "kancelářských sponek". A to všechno vzájemně propojeno. Jako děti jsme často museli kreslit obrazce, aniž jsme přitom zvedli tužku od papíru. Stejně tak je tomu i u dvojího labyrintu a tzv. kancelářských sponek.

Na přízračné trase

Většina těchto podivných útvarů nebyla v terénu vytvořena izolovaně. Jsou i na velké vzdálenosti vzájemně spojeny. Tak se například na "Pampa de Jumana", hned za druhou silniční zatáčkou, kterou se při cestě z údolí řeky Ingenio dostaneme na plošinu pampy, rozprostírá mohutná síť širokých pruhů, drah a tenkých čar. Od pruhů a lichoběžníkových ploch vyznačených na zemi vedou tenké čáry kamsi do nekonečna. Zatím nejdelší objevená linie měří nejméně 23 kilometrů. Je to úplně bláznivé! (obr. 5). Trojitá čára jižně od Palpy je zvláště záhadná a přímo si říká o vysvětlení. Na první pohled to vypadá, že jsou to dvě linie, které kdesi v terénu začínají a jako stopy po dvoukoláku běží paralelně vedle sebe při rozteči dvou metrů. Při bližším pozorování se však ukazuje, že podléháme optickému klamu. Pouze pravý pruh "stopy po dvoukoláku" tvoří jedna linie, levá stopa se skládá ze dvou těsně vedle sebe probíhajících proužků. Jejich vzájemná vzdálenost je necelých deset centimetrů. Takže - "stopa po voze" s třemi koly? Vlevo dvě těsně vedle sebe a napravo - po dvou metrech - třetí kolo? Je to všechno jiné, jen ne "vozová stopa", neboť všechny tři linie se táhnou od pusté roviny rovně cestou necestou přes trhliny a díry v terénu přímo k vrcholu nejbližšího kopce. Vzdálenost: přibližně 2,5 kilometru. A co je na vrcholu kopce, kde linie končí? Vůbec nic. Alespoň dodnes o ničem nevíme, protože se zatím neprovedly žádné průzkumné vrty, natož chemické rozborů. Ale o tom ještě bude řeč.

Hlubinné vrty si vyžadují i další kuriozity na této legrační planině. Sbíhají se tu například dvě 50 metrů široké pisty, obě po stranách mírně sešikmené. A ze všech stran vybíhají užší pruhy mřící do jakéhosi středu tohoto souběhu (obr. 6). Nejsou to jen krátké, pět metrů dlouhé "paprsky", nýbrž stovky metrů a ojediněle i několik kilometrů dlouhé paprskovité obrazce, které se sbíhají ke konečnému bodu jedné dráhy. Co je tam tak důležitého? Skrývá se tam snad další hádanka? Nedalo by se to zjistit pomocí měřicí techniky?

Dokonce i turisté s batohem na zádech, kteří peníze za let nad planinou raději ušetří, si tohoto "pahorku se sbíhajícími se paprsky" určitě všimnou. Leží přímo při cestě, pouhých 22 kilometrů od městečka Nazca. Ted' je sice vstup na planinu Nazca přísně zakázán, neplatí to však pro malou, nepřehlédnutelnou vyvýšeninu po pravé straně silnice. Její vrchol se tyčí do výše 512 metrů nad mořem, silnici však přesahuje o pouhých 34 metrů. Přes tento směšný výškový rozdíl se přesto vyplatí na tuto výšinku vystoupit (obr. 7 a 8). Kdo se zahledí přes silnici směrem k severu, uvidí dvě paralelní linie a dvacet metrů od nich další dvojici čar. Obě směřují k pahorku. V protisměru vyúsťuje pravá dvojice po třech kilometrech do široké dráhy, levá dvojice čar se po dvou a půl kilometrech "dotkne" takzvané "libely" (vážky) a běží dál k dráze dlouhé 1,3 kilometru. Pro rozpoznání obou zmíněných drah je zapotřebí použít polního dalekohledu nebo mít k dispozici širokoúhlý objektiv, protože oněch 34 metrů výškového rozdílu je příliš málo pro lepší viditelnost do dálky. Obě dvojice čar však nejsou jediné, které k pahorku směřují. Téměř ze všech stran se jakoby z ničeho vynořují linie a čáry a končí na úpatí tohoto kopce. Co asi skrývá? Proč je jeho poloha tak zvláštní? Vyvrtal tam někdy někdo díru, provedl měření magnetického pole?

To je zbytečné, tvrdí samozvaní znalci Nazky, z nichž málokterý strávil na místě sotva víc než 48 hodin - pokud tam vůbec byl!

Podle nich jsou záhady kolem planiny Nazca už dávno vyjasněny. Já však chci dokázat, že nevíme vůbec nic a to málo, o čem si myslíme, že víme, vychází ze zmatených názorů, chybně interpretovaných metrologických údajů a bezpočtu předsudků.

Linie a čar sbíhajících se k pahorku, křížujících se na jeho úbočí a někde náhle končících je mnoho. Tohle bláznovství je zdánlivě nekonečné. Nejnepochopitelnější pro mne je však dráha, která celou svou šíří 62 metrů šplhá po malém pahorku vzhůru a na jeho vrcholu se tříští do množství užších pruhů. Její lokalizace připomíná skokanský můstek, z něhož pět různými směry sjíždí pět imaginárních lyžařů (obr. 9). Prostřední z těchto úzkých pruhů se přitom táhne pampou v délce plných deseti kilometrů.

Rozmanitost obrazců, pist a čar je zcela bez hranic. Člověk si připadá jako v blázninci nebo na přízračné trase smyslového mámení. Přitom je však třeba, abychom se při konfrontaci s tímto zmatkem dočista nezbláznili, rozlišovat čtyři základní typy obrazců či tvarů:

1. pisty: Slovo pista nemusí vždy znamenat "startovací a přistávací dráhu", i když se tento dojem doslova vnucuje. Zahrnuje i "rolovací dráhy" vedoucí k těmto "pistám". Ani španělština nezná pro to jiný výraz. Jak místní obyvatelé, tak i piloti létající k planině Nazca nemluví o ničem jiném než o *Jas pistas*.
2. úzké pruhy: Jsou asi metr široké a s pistami většinou propojené. Jejich délka jde do kilometrů. Nejdelší

dosud objevený měří neuvěřitelných 23 kilometrů a táhne se přes hory a doly. Takovýchto úzkých pruhů či linií tam existuje víc než 2 000!

3. geometrické obrazce: V tomto případě jde o klikaté čáry, tzv "kancelářské sponky", spirály nebo zvláštní vzory. Někdy bývají spojeny s vyobrazením zvířat - například s opicí, jindy se táhnou přes pisty - na nich i pod nimi.
4. 4. vyškrábané kresby: Jsou to obrazy ptáků, leguána, velryby, psa, opice, pavouka či květiny. Zatím je jich známo 32. Jejich souhrnný název vychází z předpokladu, že byly v zemi vyškrábány (vyhrabány).

Obrazce bez pomůcek?

Při studiu odborné a populární literatury vzniká zkreslený dojem, že div planiny Nazca tvoří právě tyto vyškrábané kresby. Stejný naprosto klamný dojem má turista kroužící v malém letadélku půl hodiny nad pampou. Přitom už Maria Reicheová upozorňovala, že "obrazy zvířat jsou jen nepatrné, ojedinělé útvary, rozseté mezi obrovskými geometrickými kresbami". Aby bylo jasno: Tyto tak často popisované vyškrábané kresby jsou v nejlepším případě pouhým zlomkem záhad planiny Nazca a v porovnání s pistami, lichoběžníkovými plochami a úzkými pruhy a liniemi jsou směšně malé (obr. 10). Ryba má délku necelých 25 metrů, pavouk rozpětí 46 metrů, opice asi 60 a kondor měří 110 metrů. Jen kolibřík má díky dlouhému zobáku délku 250 metrů.

Navzdory této relativní nepatrnosti zvířecích figur v porovnání s pistami, pruhy a liniemi zbývá otázka: Jak je vytvořili? Paní Reicheová upozorňuje na "dokonalý soulad všech proporcí". A zrovna paní Reicheová, vzdělaná geografa a matematická se znalostí o přesném proměřování, konstatuje:

"Autoři kreseb, kteří dokonalost svých výtvorů mohli zjistit jen při pohledu shora, je museli předem naplánovat a navrhnout v menším měřítku. Jak potom na velkou vzdálenost umístili každou linku na správné místo a dali jí i správný směr, je záhadou, jejíž rozluštění si vyžádá léta. Jen kdo zná zeměměřičskou praxi, je schopen posoudit, jakého předchozího vzdělání je třeba k tomu, aby člověk dokázal přenést návrh v malém měřítku při dokonalém zachování všech proporcí do obrovských rozměrů. Staří Peruánci museli mít k dispozici nástroje a pomůcky, o kterých nic nevíme a které spolu s ostatními znalostmi dokázali skrýt před očima dobyvatelů..."

Jaké "nástroje a pomůcky"? Kdo byli ti geniální učitelé, mistři a knězi, kteří prostým Indiánům předváděli své umění geometrie? A k čemu to všechno bylo dobré? Nic se přece neděje bez důvodu a už vůbec ne, trvá-li to drahý čas, což ještě hodlám doložit. Neznáme ony "nástroje a pomůcky" používané pro vytvoření obrazů zvířat s vykrouženými liniemi. Padly návrhy kůlů, na nichž byly upevněny šňůry různé délky. Tímto způsobem by bylo možno snadno nakreslit kruhy. Jenže obrazy zvířat se jen výjimečně skládaly z rovnoměrných půl- či čtvrtkruhů. U opice by se tak dal vytvořit pouze její zakroucený ocas. U psa, kolibříka, velryby a dalších dosud nedefinovaných bájných tvorů by metoda kůlu a šňůry prostě nefungovala.

Rovné čáry by se naproti tomu za pomoci šňůr daly bez problémů vyznačit a v zemi poté vyškrábat. Ale proč potom ty klikaté linie, "kancelářské sponky", spirály, labyrinty a pro nás zcela nesmyslné geometrické obrazce?

Jeden z těchto kuriózních ornamentů tvoří šest paralelních hlavních čar, které dohromady měří přibližně 600 metrů. Stejně jako v případě labyrintu je každá čára na konci spojena se sousední linií. Uvnitř této sítě čar je navíc protáhlá šipka o délce 400 metrů. Také tato šipka je spojena se sousední čarou a vedle ležícím obdélníkem. Pokud bychom celý geometrický tvar chtěli projít, urazili bychom trasu o délce víc než pět kilometrů, respektive šli bychom dobrou hodinu pěšky. Pokud bychom naopak přešli celý útvar napříč, stačily by nám k tomu pouhé čtyři minuty. Na první pohled se zdá nesmyslné jít složitě pět kilometrů, když můžeme být na druhém konci za čtyři minuty. Byla to snad trasa nějakého procesí? Ale proč tu potom nejsou žádné otisky nohou či sandálů? Na okraji této dlouhé geometrické záhady jsou tři drobné vyškrábané kresby: něco jako ještěrka, cosi jako nepodařený strom nebo, podle paní Reicheové, možná "obří mořská řasa" a jakési nedefinovatelné tělo, z něhož trčí dvě ruce (nebo nohy?). Jedna ruka má pět prstů, druhá čtyři. Co pro všechno na světě přimělo ty dávné "půdní kreslíře" k takovýmto výtvorům? Který z těchto motivů naznačuje nějaký společný jmenovatel? Jestliže jsou zvířecí figury "ve svých proporcích naprosto dokonalé a harmonické" (Reicheová), proč má to miniaturní monstrum vedle geometrického tvaru pět, respektive čtyři prsty?

Těsně před terénním srázem směrem do údolí říčky Ingenio je spirála tvořená šesti kruhy, v jejímž středu se nachází zahnutý závit. Průměr vnějšího kruhu spirály je 80 metrů. Napříč všemi kruhy či závitů se táhne směrem ke středu spirály stezka začínající v terénu mimo spirálu, tj. asi o 50 metrů dál (obr. 11). Spirála a stezka musely vzniknout dřív, než vlivem nějakých geofyzikálních procesů došlo k trhlině v terénu. Sama spirála leží přímo na konci 53 metrů široké a 700 metrů dlouhé pisty. Osmdesát metrů nalevo odtud je další pista o délce 720 a šířce 70 metrů. Ta se v pravém úhlu dotýká "hlavní pisty" dlouhé jeden kilometr a široké 95 metrů. Že je to šílené? Ještě ani zdaleka ne dost. Napravo od pisty, jejíž konec tvoří spirála, je menší vedlejší pista (18 metrů široká, 360 metrů dlouhá). Na jejím konci nás čeká labyrint. Co je zase tohle?

Jedno přes druhé

Pod všemi dosud uváděnými pistami se prostírá chaotická síť geometrických tvarů. Zdůrazňuji přitom slůvko pod, protože tím chci dokázat, že nejprve byly vytvořeny ony geometrické útvary a teprve později pisty (obr. 12). Musím ještě dodávat, že i k těmto pistám se sbíhá větší počet rovných, tenkých a mnohakilometrových linií? K oblasti Nazca existuje bohužel jen velmi málo omezených a naprosto nedokonalých map. Nejlepší z nich v měřítku 1:10 000, vydaná v Instituto Geográfica Nacional, zachycuje pozoruhodný výřez údolí říčky Ingenio a "Pampa de Jumana". V přesném měřítku je na ní zaznamenáno mnoho drah, rovných linií a vyškrábaných kreseb orientovaných správným severojižním směrem. Přesto i tato mapa pokrývá jen asi čtvrtinu existujících struktur. Na podzim roku 1995 se mi podařilo pořídit z letadla 1000 vynikajících snímků. Dnes hledám v dostupných mapách marně jejich protějšky. Existují samozřejmě terénní a silniční mapy. Na těch však chybějí záhady z planiny Nazca. Informoval jsem se u peruánského vojenského letectva a u pilotů, kteří s turisty nad touto oblastí obvykle létají. Neexistují ani alespoň zčásti

podrobnější mapy s těmito úkazy na zemi. "A k čemu?" pravil posměšně šéfpilot Eduardo. "Neuplyne jediný den, abychom neobjevili zas něco nového!"

Z letadla, které mělo vyvěšené dveře, se mi podařilo vyfotografovat dvě kontroverzní scénérie: jednu zcela jasně rozpoznatelnou pistu, odhadem 70 metrů širokou a 800 metrů dlouhou. Na jednom ze svahů napravo od pisty pak spirálu a za ní jako peánem do kůže vyrytý klikatý ornament značně širší. Tato klikatá linie, to by poznal i slepý, vede pod pistou (obr. 13 a 14). Tudíž vznikl nejprve onen geometrický vzor, teprve později pak pista.

Na druhém snímku lze vidět přesný opak: zřetelnou pistu překryvanou klikatým vzorem (obr. 15). Tentokrát jsou "zuby" klikaté čáry užší než na první fotografii. Byla tu tedy nejprve pista, která byla až později překryta klikatým vzorem?

Tady si nejsem tak docela jist, zda nebyla klikatá čára původně přece jen pod pistou a působením tisíciletého zvětrávání nebyla postupně vytlačena na povrch. Stále častěji si ovšem kladu i otázku, co mají vlastně ony klikaté čáry znamenat. K čemu je dobrá nějaká ornamentika, plácne-li se později přes ni široký pás, který dvě třetiny obrazce zase zakryje? Anebo to nikdy žádná ornamentika nebyla? Skrývá se snad za těmi klikatinami nějaká dávno zapomenutá technologie? Něco, co dnes nazýváme "indukční smyčky"?

Otázka je to kacířská, vbodnutá do rány, které bychom se neměli dotýkat. A přece mluví obrázky naprosto jasně. Široká klikatá linie pod pistou je pouze částí této zmatené hry. Čtyři úzké pruhy doprovázejí pistu po levé straně, vedle je ještě spirála z pěti soustředných kruhů. Napravo se táhne šest tenkých, rovných čar, které nakonec mizí pod pistou. K čemu někdo někdy potřeboval široký klikatý ornament a filigránské proužky pod širokým pásem? Měla to být nějaká značka? Písmo? Někaké zvláštní poselství? Pro koho, když pak přes to položili tak široký pruh?

Takže ani poselství, ani ornamentika, nýbrž jen nějaká hra času? Začala nějaká generace, která zatím nepřípadla na praštěnou myšlenku vyčarovat uprostřed pusté krajiny jakési pásy v podobě "přistávacích drah", své dílo geometrickými obrazy? Netuším, že její kmenoví potomci jednoho krásného vzdáleného dne překryjí tyto pěkné útvary nějakou pistou? V tom případě stavitelé těchto "drah" zřejmě nebrali výtvoř svých předků příliš vážně a zčásti je prostě překryli. Tato teorie rovněž neuspokojí. Bylo tam přece probíha dost místa na to, aby pistu umístili jinde! Proč musela být vyškrábána, namazána či přeplácána zrovna přes ony geometrické linie? Čím byla její poloha tak významná? Takováto hra myšlenek nedává smysl ještě z jiného důvodu: Existují totiž také pisty instalované přes jiné pisty. Takže? Důkazem je snímek pořízený při nalétávání dvou pist ležících nikoli v rovném terénu pustiny, nýbrž na zploštělém vrcholu kopce v oblasti Palpy (obr. 16). Obě pisty začínají téměř ve stejném bodě, ale ihned se rozbíhají v úhlu 45 stupňů. Podobně jako při nalétávání k letišti je před začátkem pisty devět úzkých proužků připomínajících pozemní značky. (Pro pozorovatele: Střední světlejší pruh se nepočítá, jelikož zřejmě vznikl v novější době jako stopa nějakého vozidla.) Pod pravou pistou lze jasně rozeznat pás starší, mnohem širší a větší. Odhaduji jej na 80 metrů šířky a 1,3 kilometru délky. Tím tedy byla jedna pista položena na jinou, přičemž ta původní byla větší.

Na dalším snímku vidíme stejné pisty z jiného pohledu (obr. 17). Tentokrát lze všechno rozeznat zcela přesně: úplně vpravo novější pistu, pod ní tu starší, širší. Přes starší pistu běží krátce geometrický vzor. Ten však zůstává skryt pod pistou novější. Při optickém posouzení vyplývá následující časový průběh: stará pista - geometrický ornament - nová pista. S jistotou z toho lze usoudit, že "epocha stavitelů pist" trvala delší čas. Jak dlouho? Archeologové hovoří o kultuře počínající přibližně rokem 500 po Kristu. Toto datum se opírá o dřevěný kolík nalezený v hromadě kamení. Analýzy pomocí uhlíku C 14 určily jeho stáří na 525 let po Kristu (plus minus 80 let). Na to bych ovšem příliš nespolehal. Jen nebesa vědí, kdo v šestém století našeho letopočtu zarazil kolík do hromady kamení ve chvíli, kdy tam už pisty dávno byly.

Jak staré, prosím?

Maria Reicheová usuzuje, že celá ta legrace musela trvat "stovky let". Peruánští autoři hovoří dokonce o 4000 letech od chvíle, kdy se začalo s nejstarší pistou. Nikdo neví, co je pravda. Skromné datování, které se provádělo, je často protichůdné a celkově napadnutelné. Kdo nám zaručí, že ohýnek, z jehož ohořelých zbytků dřeva se dnes provádějí analýzy s uhlíkem C 14, není mnohem mladší než pisty samy? Při množství lidí, kteří kdysi rok za rokem na pampě pracovali, odnášeli kameny a natahovali šňůry, se to tam ohýnky muselo jen hemžit. A taky zbytky potravy a čáry oděvů. Nic z toho tu není. Jako by se Indiáni na pampě rozplynuli ve vzduchu. Nikde se nenajde jediný impozantní náhrobek postavený na počest velekněze nebo nejvyššího geometra. Žádná svatyně, žádný chrám nehlásá radostné poselství kmenového knížete. Žádný nápis nenaznačuje stopu legendárního národa, který se zvěčnil na planině Nazca. Ledaže sama změt' čar je oním hledaným poselstvím.

Kolik kamenů celkem se přeneslo sem a tam? Uvažme: Je tu přes dva tisíce tenkých čar, z nichž některé jsou dlouhé tři, pět, šest, deset a víc než dvacet kilometrů. A mezi nimi lichoběžníkové plochy měřící na širším konci až 80 metrů, harmonicky se zužující, aby po 3,6 kilometrech vyústily do úzkého pruhu. A k tomu pisty o šířce 30 až 110 metrů a v délkách až 1,4 kilometru. A nakonec vyškrábané kresby, asi stovka spirál a různých geometrických obrazců. V neposlední řadě pisty na pistách, novější na starších.

Při studiu literatury o planině Nazca vzniká dojem, že veškerá vykonaná práce bylo dětinství, neboť čilí Indiáni nemuseli dělat nic jiného než zbavit povrch pustiny malých kaménků, čímž se ihned na světlo boží dostal světlejší půdní podklad. "Stačí jedno hrábnutí nohou, aby se odkryla světlejší vrstva půdy a zůstala trvalá stopa. Není to pravda a nestačí to. Půda různých pamp kolem planiny Nazca je složena z nánosů a náplav s vrstvami železitého křemencového štěrku, břidlic, vápence a vulkanického materiálu. Po dlouhá tisíciletí byl kamenitý povrch vystaven extrémním výkyvům teplot. Za zimních nocí tu klesá teplota na čtyři stupně Celsia, kdežto denní žár dosahuje až 40 stupňů. Horko a chlad rozdrtily postupně kámen na štěrk srovnatelný se štěrkovým podkladem při stavbě železničních tratí. Navíc je povrchová hornina při denním žáru vystavena oxidaci a nabývá tak rezavě hnědé barvy. Při jejím praskání se tvoří kamenná moučka, která se zčásti usazuje, zčásti ji odfouká vítr.

Tento geologický proces se v půdním podkladu nijak neprojevuje. Jestliže se tedy nahnědlé kamení s obsahem oxidu

železa odstraní, objeví se světlejší půdní podklad. Tímto způsobem vznikly ony vyškrabávané kresby. Povrchová vrstva kamení se odhrabala a pod ní se objevil nažloutlý půdní povrch. Sám jsem si to na mnoha místech vyzkoušel, někdy to vyšlo, jindy ne. Půda v této pustině je někdy tak tvrdá, že odkopnutí kamení botou není nic platné. Ani se přitom neobjeví žádná světlá stopa. Na druhé straně je nesporné, že auta a motocykly projíždějící pampou od padesátých let tu zanechaly nepřehlédnutelné, světlé brázdy. Tyto odporné jízdní stopy zničily a přetrhaly často prastaré pozemní značky a znamení. Navzdory těmto prokázaným skutečnostem některé věci nechápu.

Dnes není podkladová vrstva obrazců, pist, linií o nic světlejší než jejich okolí. Všechno vypadá stejně. S výjimkou kreseb a obrazců, jejichž obrysy Maria Reicheová a jiní před lety zvýraznili práškovou křídou (a podobným materiálem) anebo je několikrát koštětem vyčistili. Tím víc proto udivuje, že tato obrovská znamení a pisty se při pozorování z paluby letadla ostře odrážejí od ostatní planiny. Čím to je? Každý nepřilíš pozorný turista, který sem zavítá a vyleze na kovovou rozhlednu umístěnou přímo u silnice, může z vyhlídkové terasy spatřit pět linií a obrysy jedné z pist. O barevném odlišení půdní hnědi a vyškrábaných či vyrytých obrazců nemůže být řeči. Není tu ani stopy po nějakém světležlutém podkladu. Při svém pobytu na planině Nazca jsem fotografoval i na zemi: Jen ve zcela vzácných případech jsem mohl rozeznat světlejší podklad u pist, linií a čar odlišný od ostatní plochy. Odvážuji se proto položit nezdvořilou otázku: Co tu nesouhlasí? Proč se pisty, linie a lichoběžníkové plochy jasně odrážejí od rezavě hnědé půdy, když jsou - i dnes! - všechny stejně hnědé? (obr 18 a 19). Proč jsou výrazné nejen obrysy oněch pásů a drah, nýbrž celé plochy těchto pist vystupují nažloutle z pampy, jako by byly kdysi vyznačeny sádrrou, přestože přímo na místě jsou stejně hnědé jako okolní půda? Proč pro všechno na světě se ty přinejmenším metr široké klikaté vzory tak zřetelně odrážejí od pist dokonce i tehdy, leží-li pod nimi? Byl tu použit jiný materiál? Byly pisty a klikaté linie původně vytvořeny nejen odstraněním povrchové vrstvy kamení, ale ještě něčím jiným?

Je to všechno nesmysl? Nic než zbytečná spekulace? Ne. Mám pro to nezvratné důkazy.

Nikdo nemůže popřít, že pod pistou na obr. 13 probíhá klikatá linie. Kdyby tedy - jak se tvrdí - budovatelé pist odstranili na planině pouze zoxidované kamínky z povrchu, aby zviditelnili světlý podklad, musely by přitom zmizet i ony klikaté vzory. Aby na povrch vystoupila světlejší barva vápencového podkladu, musely by být z pisty seškrábány všechny kamínky. Proč potom klikatý ornament pod pistou zůstal? Tvořil jej tedy přece jen nějaký jiný, dodatečný materiál? A měl tudíž tento klikatý obrazec zcela jiný účel než ten, který si archeologové přesvědčení o své pravdě ve svém prostém kultovním myšlení vybásnili?

Nehledě na podobné otázky museli tvůrci poselství z planiny Nazca zcela určitě odklidit značné množství kamení, neboť rýhy, v nichž jsou uloženy čáry a pisty, mají i dnes hloubku až 30 centimetrů. Často lze i na větší vzdálenosti rozeznat nahromaděný štěrk po obou stranách pist a pruhů (obr. 20).

Pokud se však s touto dřinou v pustině a na okolních kopcích a pahorcích začalo kolem roku 500 našeho letopočtu a tyto práce trvaly stovky let, pak nevyhnutelně skončíme na počátku doby Inků přibližně ve třináctém století. Proč jen Inkové v tomto pompézním kultu svých předků nepokračovali? Proč se s vytvářením linií přestalo? Proč se tato grandiózní show, tento záhadný "pistový kult" odehrával jen v oblasti Nazky a na sever odtud? V pobřežní části Paracasu (v Peru) až dolů k Antofagastě (v Chile) sice rovněž narážíme na obrovské vyškrabávané kresby na horských svazích, ovšem pisty a kilometry dlouhé pásy, které k nim vedou, existují pouze v oblasti Nazky. Maria Reicheová k tomu říká:

"Tvůrci těchto linií a čar si tuto oblast zvolili na základě znalostí, že jejich díla nezničí ani vítr, ani déšť:

Vítr odnáší jen prach a písek, který by případně tyto výtvořiny zakryl, a před začátkem znečišťování vzduchu tu prakticky neexistoval déšť."

Ani dnes tu neprší - s výjimkou asi desetiminutového mrholení za celý boží rok. Pokud si ovšem tvůrci linií, pruhů a čar vybrali tuto oblast "na základě znalostí" o tom, že se tu ani za dlouhý čas nic nezničí, proč se toho nedrželi i jejich potomci a proč vyhrabávali a vyškrabávali pisty přes klikaté staré ornamenty a půdní kresby? Onen kult, ať už byl jakýkoli, musel mít pro následující generace koneckonců také enormní význam, jinak by přece nebudovaly další "pisty přes pisty". A poté, co se tahle jistě úmorná dřina nepochybně protáhla na dlouhá staletí a - počítáno od roku 500 n. l. - dospěla nakonec až k začátku klasické epochy Inků kolem roku 1200, proč se o tom žádný Inka nikdy nezmiňoval? Proč ani žádný ze španělských kronikářů neztratil jediné slůvko o této kuriozitě na planině Nazca? Proč si ani žádný z tolika španělských vojáků, kněží nebo obchodníků nevšímal ničeho z této gigantické obrázkové knihy v pustině kolem Nazky?

Domnívám se, že je to tím, že kresby a obrazce na planině Nazca jsou mnohem starší, než se předpokládá. Když sem dorazili španělští dobyvatelé, Indiáni na "kult stavitelů pist" dávno zapomněli. Jejich paměť se týkala Synů Slunce, točila se kolem chrámů, opevnění, kalendářních svatyní, válek a každodenního chleba. Obrovská znamení kdesi nahoře v pusté krajině? Nikdo o nich nic nevěděl, nikdo se o ně nestaral.

Archeologie kolem divu na planině Nazca je příliš povrchní v pravém smyslu slova. Odpovědi, s nimiž se zvědavý člověk musí spokojit, jsou krátkozraké. Omezují se na obvyklé omílané fráze a nejdou ke kořenům věci. Bystří myslitelé, i když kladou jen otázky jsou nežádoucí. Pod kouzelným slůvkem "kult" se všechno katalogizuje a pozvedá na vědu. Odvážuji se položit několik otázek, protože mi dosavadní odpovědi nestačí.

Katalog nesmyslných otázek

Co vlastně zamýšleli autoři linií a pist na planině Nazca? Varianta s kalendářem je už dávno passé a údajné astronomické souvislosti vyškrábaných kreseb s konstelacemi souhvězdí - i když se možná nabízejí - nevysvětlují příčinu vzniku pist. Odkud pocházely geometrické znalosti? Jakých nástrojů se použilo? Jací kněží-zeměměřiči určovali základní body a proč? Do jakých map přenášeli své výpočty a na jaký materiál překreslovali své návrhy, které se měly později změnit v nadměrné kresby vyškrabávané v půdě?

Jak byla práce organizovaná? Pracovalo se na několika místech současně nebo jen na jednom? Byly původně z

povrchu půdy na planině Nazca skutečně odstraněny jen drobné kamínky, nebo existoval ještě jiný značkovací materiál? Byla to barva? Rozdrčené kousky slidy? Vápno rozpuštěné ve vodě? Proč klikaté čáry a pruhy či jiné vzory pod pistami nezmizí, jestliže pro vytvoření pisty stačilo odstranit jen povrchové kamínky? Původní obrazce by přece při dalším odhrabávání šterkové vrstvy musely být zničeny. Ale nebyly.

Jaký smysl měly pisty a lichoběžníkové útvary různých délek a šířek, jakou závažnost má obsažené poselství? K čemu sloužily pásy dlouhé až dvacet kilometrů, směřující přesně k některým pistám? A k čemu byly dobré ty, které náhle končí na náhorních plošinách nebo se štěpí na jakýsi "skokanský můstek"?

Existovalo tu nějaké rozdělení prostoru? Existovalo nějaké plánovací období, nebo tu každá skupina vesele kutila jen podle svého? Kdo to všechno organizoval, kdo řídil pracovní čety? Odkud a jak se do vedrem sálající pustiny dopravovala voda pro ty, kdo tam pracovali? Jestliže nějaká skupina pracuje po celé měsíce na jedné lichoběžníkové ploše o délce kolem tří kilometrů, musí tito lidé každý večer pracoviště opouštět a příštího dne se opět dostavit. Kde jsou otisky jejich nohou, bot, sandálů? Existuje jen málo případů, kdy lze vyšlapané stezky zjistit - a ty jsou všechny v horách a nedaleko od nich se našly i stopy osídlení. Pak ovšem leží obrovské pisty zcela izolovaně v terénu a nevede k nim jediná vyšlapaná stezka. Jestliže se náraz odstranila svrchní vrstva a půda po tisíciletích náhle zesvětlala, muselo by se to stopami lidských nohou kolem jen hemžit. Několik stovek lidí chodících při práci sem a tam by zřejmě posouvalo i kamínky pod nohama. Proč tu nejsou vidět žádné stopy chůze? V terénu samém nelze nic zjistit. Dnes tu zanechávají své ničivé stopy motocykly a automobily; nažloutlé vyjeté koleje to dosvědčují. Ale kde jsou stopy dávných stavitelů? I kdyby přitom nepoužívali žádné káry či vozíky, nohy snad přece měli.

Nebo je pod pahorky, k nimž míří bezpočet linií a čar, ukryto nějaké tajemství? Co se skrývá za nebo pod místy či body v rozlehlém terénu, ke kterým vedou několik kilometrů dlouhé paprsky či "prsty" ze všech stran? (obr. 21)

Proč se neprovádějí měření pomocí moderních fyzikálních přístrojů? Proč nikdo neseškrábe povrch některé pisty, aby se dostal k vrstvě klikatého ornamentu pod ní? Proč se tento materiál nepodrobí chemickému rozboru?

Před dávnými, pradávnými časy, tvrdí učenci, protékaly pampou řeky. Nebylo jich moc a lze to vidět i na leteckých snímcích. Proč se však vodní masy ztratily po obou stranách 3,6 kilometru dlouhých pist a lichoběžníkových útvarů? Jinými slovy: Proč nebyly tyto pozemní značky vodou zaplaveny? (obr. 22-26). Kdo si teď myslí, že vodní toky tu byly už před pozemními kresbami a tvůrci pásů a čar situovali pisty teprve pak mezi koryta řek, je úplně vedle. Přestože vodní příkopy se dlouhých pist skutečně nedotýkají, existují přece jen tu a tam místa, kde k tomu docházelo. Pozemní znaky tedy musely vzniknout před vodními cestami. Díky moderním datovacím metodám lze snadno a rychle zjistit, která ze všech pist je nejstarší, tedy jakousi prapistou. Je k tomu zapotřebí jen několik vzorků z různých pist. Proč to nikoho nezajímá?

Ano, a co vlastně lidi k této činnosti pohánělo? Jaký druh kultu je generaci za generací vybízel k jejich nesmírnému pracovnímu vypětí?

Rychlý, povrchní čtenář namítne: Proč některé z těchto otázek nevyřeší Erich von Däniken sám? Proč neseškrábe kousek některé pisty, aby se dostal k vrstvě klikatého ornamentu pod ní? Proč sám nezadá nějaký chemický rozbor? Nesmírně rád bych tak učinil, kdybych směl!

Poté, co v šedesátých a sedmdesátých letech spousta dubových palic na motorkách zničila části pozemních kreseb, učinila peruánská vláda tomuto řádění konečně přítrž. Byl také nejvyšší čas. Na naléhání Marie Reicheové byla pampa v oblasti Nazca prohlášena oficiálně "archeologickým parkem". Velké tabule, umístěné u silnic a příjezdových tras na nepřehlédnutelných místech, hlásají: Vstup do oblasti je přísně zakázán! Kdo tohoto příkazu nedbá, tomu bude uložena pokuta ve výši jednoho milionu amerických dolarů a navíc i trest odnětí svobody až do pěti let (obr. 27).

Dokážu si představit mnohem příjemnější věci než peruánská vězení. A tajně pochodovat pustinou je prakticky nemožné. Oblast je rozlehlá, a ke zvoleným cílům je nutno dojet autem. Dokonce i osamělý pocestný by byl nápadný a v přehledném pustém terénu by ho malá letadla, přelétávající s turisty na palubě nad pozemními kresbami, rychle objevila. Piloti mají příkaz každé vozidlo, každou skupinu i jednotlivce okamžitě hlásit rádiem do centrály. Na strategických místech, například u vyhlídkové věže, jsou rozmístěny motorizované hlídky. Po přijetí hlášení hned vyrazí dva muži na motorkách a vetřelce dopadnou.

A co tedy oficiální povolení? Příslušný je Peruánský kulturní institut v Limě. Má řadu oddělení a pododdělení a také komisi pro ochranu Nazky. Je dobré, že je Nazca chráněna. Je špatné, že oficiální povolení se táhne několik let. Že žadatel musí vyplnit množství formulářů s bezpočtem otázek, celé katalogy. Že musí samozřejmě zastávat platné vědecké názory, nepochybovat o nich, ani si je jinak nevykládat. Zbývá otázka, k čemu ještě vůbec bádát. Přitom jsou názory na věc značně kontroverzní, platný vědecký názor musí být naproti tomu vždycky "rozumný" a bez fantazie.

Poplatný současnému myšlení a aktuálním teoriím. Tak například americká archeoložka Helaine Silvermanová, "assistant professor" antropologie, hlásá, že před 2000 lety se kolem oblasti Nazca spojily různé rodinné klan s cílem ovládnout tamní obchodní cesty. Přitom si každý klan jako jakýsi rodový erb zvolil určitý geometrický obrazec. A pro vyznačení nárokováného svrchovaného území pak byly v kamenné pustině vyškrábány do země ony obří kresby!

Voilá! Záhada planiny Nazca je vyřešena a vědecký tisk šíří tuto novinu jako skutečný poznatek. Proti "rodovým erbům" bych nic nenamítal, mám však námitky proti údajným "obchodním cestám" nebo "nárokovánému svrchovanému území". Kde by si v pustinách kolem Nazky mohl někdo činit nárok na "svrchované území"? Navíc leží tzv. "rodové erby" často těsně vedle sebe, jsou nehotové a vůbec ničím nenaznačují nějaká "nároková svrchovaná území". Nerostlo tam jediné stébélko trávy, nebyl tam jediný strom nebo keř, nebylo co sklízet a tudíž ani co sníst. Známe chytrolíny, kteří okamžitě začnou argumentovat tím, že před 2000 lety to tu bylo jiné. Opravdu? Kdyby byla tehdy pampa překypovala sytou zelení, bylo by zřejmě nemožné odstraňovat či seškrabávat kamínky ze suchého (!) povrchu, aby se odkryla světlejší podkladová vrstva. Bud' - a nebo. Kromě toho teorie o "rodových erbech" nijak nevysvětluje existenci pist. A abychom nelogičnosti tohoto "rozumného" vysvětlení nasadili korunu: Jak asi mohli

indiánské kmeny své "rodové erby" posuzovat, když jsou "čitelné" pouze shora?

Cožpak nelze vědecky podložené poznatky o tajemství planiny Nazca shromáždit a interdisciplinárně analyzovat?

Jakou roli tu hraje Maria Reicheová, slavná stará dáma z Nazky?

Co přijde po paní Reicheové?

Marii Reicheové se dostalo takového ocenění, jaké je v Peru jen možné. Existují školy a ulice s jejím jménem (obr. 28), muzeum Marie Reicheové, vyhlídková věž pojmenovaná po ní a dokonce i letiště v Nazce nese její jméno. Paní Reicheová je čestnou občankou Peru a prezident Alberto Fujimori jí udělil nejvyšší státní vyznamenání - Řád Slunce. I po finanční stránce je dnes situace podstatně lepší než v uplynulých desetiletích, kdy paní Reicheová báda osaměle, odkázána pouze sama na sebe. Dnes už existuje nadace (možná i několik) pro výzkum záhad planiny Nazca. S pracemi by bylo možno kdykoli začít, nebýt osobních a státních zábran, které vše blokuji.

Paní dr. Maria Reicheová se mezitím dožila víc než devadesáti let. Vít a vedro zanechaly nesmazatelné stopy na jejím těle. Je už řadu let slepá a skoro hluchá. Předtím po celá desetiletí mívala každý večer krátkou přednášku pro hosty hotelu "Touristas" v Nazce (dnes: Hotel "Lineas de Nazca"). Pak přijela její sestra Renatě Reicheová ze Stuttgartu, aby ji v jejím úsilí podpořila. Renatě Reicheová byla lékařka. I ona nakonec v Nazce zůstala a převzala každovečerní přednášky po onemocnělé sestře. Renatě Reicheová byla pobouřena a dávala to i veřejně najevo, odvážil-li se někdo o teoriích její sestry Marie pochybovat. V protikladu ke křehké Marii byla Renatě robustní a také víc vydržela. Zemřela nedávno v Limě na chorobu jater.

Maria Reicheová, zestárlá a duševně poněkud zmatená, zůstala opět sama. A tak jsem si položil otázku, proč se tolik zajímavých pozemních kreseb a obrazců v regionu Palpy (severně od Nazky, ale přesto součást celého komplexu) v obsáhlém mistrovském díle Marie Reicheové neobjevilo. Odpověď: Pouze část knihy vydané v roce 1993 pochází z pera této autorky. Stejně tak lidé, kteří znají paní Reicheovou trochu lépe, nechápou její rozhodnutí adoptovat jisté děvče jako dceru. Ne že by nepřáli chudému peruánskému dítěti starší matku - zde jde o adopci dospělé ženy.

Ta šťastná, která zjevně dokázala v Marii Reicheové probudit lásku, se jmenuje Anna Cogorno. Nemohu posoudit, co všechno je tu ve hře, ale vím, že jde i o peníze Marie Reicheové.

Na planině Nazca se zatím neděje nic. Ti, kdo by něco dělat mohli a chtěli - mne nevyjímaje -, mají svázané ruce. Nadace Marie Reicheové a komise na ochranu Nazky na tom zjevně nemají zvláštní zájem. Navíc v poslední době se i adoptivní dcera Marie Reicheové chová doslova tak, jako by nadace včetně planiny Nazca a všeho kolem byla jejím osobním vlastnictvím. Jak tedy mají seriózní badatelé pokročit o kus dál?

Nesporné je, že v údolích kolem Nazky, zvláště v údolí říčky Ingenio, žily po několik tisíciletí postupně různé kultury. Archeologie hovoří o kulturách "Nazca I až Nazca 7". Pozůstatky asi 500 osad jsou známy. Jejich datování má časové rozpětí od roku 800 před Kristem až 1400 po Kristu. Oblast kolem Nazky byla podle toho dlouhý čas obydlená, pampu zalidňovali obyvatelé "Nazky I až Nazky 7". I dnešní vodou zaplavené údolí Ingenio bylo poseto pistami, úzkými pásy a lichoběžníkovými plochami. Pohled z letadla to dokazuje: Pozorovatel nachází v terénu stále další pruhy a proužky ležící ladem nebo nezavodňované. Pak se nečekaně objeví, sice ojediněle, ale dosud viditelné: linie a čáry, které po sto metrech opět pohltnou zeleň. Tato skutečnost by nás měla udivit, ale není tomu tak. Je třeba si uvědomit, co se každoročně v údolí Ingenio děje: Pole se uměle zavodňují a obdělávají. Terénem projíždějí traktory a zanechávají za sebou vyjeté koleje. Po několika letech se určitá pole přestanou zavodňovat, nechávají je odpočinout. Jakmile pole vyschnou, objeví se opět - čárymáryfuk! - obrysy někdejších pruhů. To ovšem odporuje platné teorii, že pisty vznikly tak, že byl odhrabán štěrka a na povrch vystoupil světlý podklad. Ostatně na suchých místech v údolí Ingenio lze najít i dnes různé paralelní čáry a vzory labyrintů (obr. 29), ale zřejmě ne nadlouho: traktory už tady udělaly své a pokračují přičinlivě dál ve svém "díle".

Před tisíciletími používali lidé hliněné nádoby - a ty lze přesně datovat. No prosím! Nedalo by se tímto způsobem zjistit, kdy zdejší pisty vznikly?

Nová datování

Archeologové z Illinoiské univerzity v Urbane (USA) pisty opravdu časově zařadili. Říkali si, že jejich stavitelé museli přece také pít a tu a tam nějaký džbán spadl na zem a rozbil se. Takže vzhůru do Nazky a hledat keramické střepy - a taky se hned našly. Mezi kameny nacházeli neustále keramické drobků a drť z rozbitých džbánů. Začalo velké datování více než stovky vzorků. Namáhavá a časově náročná práce. Jestliže se u jedné pisty našlo více stop z "Nazca I", musela tato pista logicky patřit ke keramické kultuře "Nazca I". Nepříjemné bylo, že se neustále nacházely keramické střípky z různých epoch. Co teď? Zakopli snad obyvatelé "Nazky 4" o již existující pisty a nechali své džbány s vodou spadnout na zem? Anebo snad příslušníci kultury "Nazca 5" měli ještě po svých předcích staré džbány a misky a ty se jim při pochodu pustinou rozpadly? Starší keramika u mladších obyvatel? Začali toho mít všichni dost. Asi jedna čtvrtina pásů a pist se tímto způsobem vůbec datovat nedala, protože se tam "nenašly vůbec žádné keramické střepy". Anebo byly "hliněné střepy natolik erodované, že je nebylo možno přiřadit k žádné epoše".

Na můj vkus se navzdory této pilné a usilovné práci s datováním dalo prokázat jen málo. Nejstarší pisty možná existovaly už dávno předtím, než přišli jejich napodobitelé a ve hře pokračovali. Nazca musela být tehdy i jakýmsi posvátným místem, něco jako poutní místo. Byla koneckonců obrovská a jedinečná. Takže v průběhu staletí sem neustále putovaly zástupy lidí, a protože bylo nesnesitelné vedro, vláčeli s sebou hliněné džbány s nápoji. Někdy unavení poutníci prázdné nádoby odhazovali, neměly větší cenu než naše dnešní láhve od minerálky. Teď nacházíme jejich zbytky a konstruuje z toho přesné datování. Spíše bych myslel, že pisty, u nichž se našlo víc hliněných střepů, jsou zřejmě starší, protože v průběhu staletí mělo víc lidí možnost tyto pradávňé útvary obdivovat. To všechno ovšem nijak nevysvětluje, proč tu jsou pruhy dlouhé až 23 kilometrů, proč trojnásobné linie na vrcholu nějakého kopce nebo hory náhle končí anebo proč se klikaté ornamenty pod určitými plochami nerozplynuly či nesplynuly s pistou, která je překryla.

Další nepříjemnou okolností je, že různí archeologové a laičtí badatelé zabývající se planinou Nazca se zaměřili výlučně jen a jen na ni. Ve skutečnosti obsahuje tato náhorní rovina v podstatě pouze imitace mnohem starší "pistově kultury", která se původně rozvinula v regionu Palpa. V porovnání s Palpou je planina Nazca jen slabý odvar, pomineme-li vyškrábané kresby v půdě a několik shluků pásů, pruhů a pist. Pustá náhorní planina Nazca, která - notabene - není vůbec rovná jako stůl, obnáší mimo jiné kýčovitě "pisty", vzniklé zřejmě odhrabáním svrchní vrstvy šterku. Tento šterk lemuje okraje pist. Není to žádná záhada a každý laik na první pohled pozná, jak se to dělalo.

Naproti tomu v regionu Palpa, asi deset minut letu od planiny Nazca, trčí tamější pozemní obrazce až provokativně k nebi tak, jako by nás chtěly mít za bláznů. I když i tady se mluví o "rovině Palpa", rovinatá je pouze nepatrná část této tzv. náhorní roviny. Palpa leží v horách, pisty jsou umístěny na uměle zploštělých pahorcích a mezi těmito pahorky či kopci se nachází několik údolí. Tady byla úroveň terénu s prudkými srázy geniálně využita. Stejně jako na planině Nazca chybí i zde stezky pro putující lidské mravence, kteří museli být kdysi i tady na cestách.

Jedna z pist na Palpě je zprava i zleva lemována dvojími rovnoběžnými liniemi. Pod nimi míří v ostrém úhlu k piště dvě tenčí čáry. Jeden jejich konec se v krátkém oblouku spojuje s jednou z rovnoběžek. A ještě vrchol této provokace: Začátek pisty tvoří čtyři schodovité stupně. Tady se nelze ptát: Co bylo dřív - pisty paralelní linie nebo schody? Všechno muselo vzniknout současně, neboť útvary jednotně integrují všechny prvky. Stupně patří k pišti stejně jako čáry a linie pod nimi, jinak by tak elegantně nesplynuly s pravou rovnoběžkou (obr. 30 a 31).

Kdo ještě může vážně tvrdit, že pisty, linie a schůdky tu vznikly pouhým odhrabáním vrstvy šterku a to celé že je rodový znak nějakého indiánského kmene?

Jen o pár údolí dál je teorie "vyhrabávání" pist naprosto absurdní. Pista asi 60 metrů široká a přibližně 700 metrů dlouhá se táhne přes několik vrcholů. Aby se její plocha srovnala na stejnou úroveň, bylo třeba vrcholy pahorků a kopců nejprve nějak "sjednotit" (obr. 32). Než tedy kdosi mohl z jakéhokoli důvodu začít budovat vlastní pistu s klikatým základním vzorem pod ní, chápali se zprvu díla indiánští pionýři, aby vykonali těžké přípravné práce. S nějakým odškrabáváním kamínků by se přitom nevystačilo. Postupně se ukazuje, že mnohé z toho, co jsme dosud o planině Nazca četli, může být pravda jen zpoloviny. Nebo poloviční nepravda.

V oblasti Nazky existují vrcholy hor rovné jako stůl - jako by je nějaká obrovská nestvůra sfrézovala (obr. 33) Ovšem tzv. "normální" hory v této krajině vypadají úplně jinak (obr. 34).

V údolí říčky Ingenio ležícím mezi planinou Nazca a horami Palpy se představují dvě pisty v nejmodernějším provedení. Od konce jedné z nich odbočuje směrem doprava jakási "rolovací dráha", aby pak opět paralelně probíhala podél pisty (obr. 35, 36) Ať chceme či ne, vnucuje se představa moderní startovací a přistávací dráhy. Stále častěji si kladu otázku, co asi Indiánům doby kamenné sloužilo jako vzor.

Vyjeté dráhy viditelné na snímcích pocházejí od automobilů a motocyklů naší doby. Nějací hlupáci si nedokázali odpustit, aby se neprošli párkrát sem a tam přes pisty a úzké pruhy Kupodivu však marně hledáme stopy nohou někdejších stavitelů. Ve veškeré odborné literatuře se nás snaží ujistit, že vytvoření pist byla vlastně hračka. Stačilo jen odstranit povrchovou vrstvu kamínků či šterku, aby světlejší půdní podklad vynikl a zanechal trvalou stopu. Údajně stačilo "jedno hrábnutí nohou". Argument, že otisky nohou dávných budovatelů odvál během staletí vítr, v praktické zkoušce neobstojí. Pokud by totiž byly zaváté někdejší pěší stezky, neměly by být viditelné ani často jen velmi tenké linie a čáry podél pist. Nejsou totiž o nic širší než ony dávné stezky. Vítr jistě nenechává selektivně zmizet jen vyšlapané chodníčky, aby přitom současně chránil i nejetnější čáry. A kdo se domnívá, že pradávni stavitelé se pohybovali jen mezi pistami a jejich paralelními pruhy, měl by alespoň připustit možnost stezky která na nějakém místě musela k pistám a pásům vést. Budovatelé pist určitě neuměli létat.

Planina Nazca, zčásti se zelenající údolí říčky Ingenio a pohoří Palpy nabízejí tvrdé oříšky k rozlousknutí, které vzdorují veškerým popisům a nevejdou se do žádné z dosavadních teorií. Jak si totiž jinak vysvětlit v chaotické zmněti pist a pásů jediný exemplář protkaný rovnoměrně rozmístěnými otvory? (obr. 37 a 38). Dnes se tyto díry prezentují jako hromádky kamení, z nichž tu a tam vyrůstá plevel. Musely však kdysi mít nějakou funkci, neboť začátek oné pisty tvoří jedenáct takových děr. Poté následuje úsek bez otvorů a pak přímo očividná "děrná páska". Souhlasím, že ořechy k louskání nám nadělil sám pánbůh. Louskáčky už si musíme vynalézt sami.

Ještě kuriózněji působí pisty ve tvaru obřího písmene ypsilon (obr. 39). Hlavní pista široká 90 metrů se větví do dvou šikmo se rozbíhajících pist; pod nimi jsou užší pásy patřící bezesporu k "celkovému uměleckému výtvaru", neboť jsou s ypsilonem geometricky exaktně spojeny.

Stejně nesrozumitelný je lichoběžník navazující šikmo na rovnostranný trojúhelník (viz obr. 22). Ze špičky trojúhelníka vybíhá úzký lomený pruh do vzdálenosti asi dvou kilometrů. Po obou stranách tohoto útvaru lze vidět stopy někdejších vodních cest, které každé "milostivé léto" zaplavují svými vodami menší části planiny Nazca. Kuriózně se záplavová voda pozemním obrazcům vyhýbá.

Anebo si všimněme dalších legračních pásů, připomínajících při pohledu shora jakousi "genetickou mapu", jakkoli je takové přirovnání nesmyslné.

(Zmíněné pásy, pruhy a čáry s tím určitě nemají nic společného - jinak by někdo zase mohl začít tvrdit, že v liniích z planiny Nazca vidím "genetickou mapu".) Ale pásy a pruhy jsou rozděleny do malých tmavých úseků (obr. 40). Pruhy samy jsou asi 1,30 metru široké a pravý z nich běží překvapivě po svahu dolů.

A nakonec pista, kterou dnešní piloti nazývají "ET Airport". Začíná jako široký pás, postupně se zužuje a táhne se do vzdálenosti 3,2 kilometru. Nad touto pistou předvádějí dnes piloti jakési zdánlivé přistávání. Z výšky 1 000 metrů klesne letadlo dolů k začátku pisty a nakonec ji přeletí ve výšce pouhých tří metrů nad zemí. Dojem pro turisty je bezmála stejně fantastický, jako musí zřejmě být při přistávání raketoplánu Space Shuttle.

O regionu Nazca lze vyprávět ještě mnohem víc tajemného a nepochopitelného. Dokonce i o jakémsi geometrickém kódu, který dal nějaký moudrý matematik před mnoha tisíci lety vyryt do země Než se jim však začnu podrobněji

zabývat, chtěl bych zařadit ještě malou kapitolkou o něčem, co - kdoví - má možná mnoho společného s tvůrci z planiny Nazca.

Mafie padělatelů?

Soudy nemohou umlčet žádnou nesoudnost.

JOHANN NESTROY, 1801-1862

Jen 150 kilometrů severně od městečka Nazca leží hlavní město provincie Ica. Tam, v centru města u náměstí Plaza de Armas, žije rodina dr. Janviera Cabrery (obr. 41). Dr. Cabrera je majitelem kuriózní sbírky tisíců kamenů s různými rytinami, o nichž jsem podrobně psal ve své knize "Důkazy". Jsou mezi nimi rytiny staré i nové, právě i padělinky. Navštívil jsem i jednoho z padělatelů a vyličil jeho pracovní postup. Na druhé straně jsem ovšem citoval i geologické posudky a uveřejnil mikroskopické snímky dokazující stáří skutečně pravých gravur.

Od té doby uplynulo víc než dvacet let. Kdykoli jsem zavítal do Peru, navštívil jsem i dr. Cabrera a v průběhu let se náš vztah změnil v srdečné přátelství. Jednou, asi tak před čtrnácti lety, byla hostem dr. Cabrery i jedna z mých výprav.

Zrovna se podával místní nápoj "Pisco sour", když si mě dr. Cabrera náhle zavolał stranou. Chtěl mi, jak řekl, ukázat něco, co dosud vidělo jen málo z jeho přátel. Na dvoře uvnitř domu vytáhl z kapsy kalhot jakýsi nebeklíč a odemkl dveře vedoucí do protáhlé, tmavé místnosti. Cabrera rozsvítil světlo a postrčil mě dovnitř.

Zprvu jsem naprosto oněměl. Napravo i nalevo v úzké chodbě byly pevné dřevěné regály sahající až ke stropu a v nich stovky a stovky figurek narovnaných těsně vedle sebe i v řadách za sebou (obr 42 a 43).

"Co to je?" zeptal jsem se Cabrery.

"Sbírka nepálených hlíněných figurek nějaké staré kultury, která žila před 20 000, před 50 000 anebo dokonce před 100 000 lety."

"A odkud je máte?" tázal jsem se ohromeně dál.

"Ze skladu," zněla lakonická odpověď.

Nejprve jsem v přítmi rozeznal asi 80 centimetrů vysokou postavu. Stála na zemi a široce se na mě křenila (obr. 44). V hlubokých očních důlcích, které připomínaly sovu, vězely kulaté oči. Hned vedle jsem uviděl další figuru držící na prsou nějaké nedefinovatelné zvířátko (obr 45). V paměti se mi vynořila spontánní asociace: V San Augustinu, v Kolumbii, jsem v tamním archeologickém parku viděl něco podobného. Ovšem mnohem většího a z kamene. Pak mi padla do oka hlíněná soška se dvěma hlavami nad sebou (obr. 46 a 47). I to jsem znal ze San Augustina. Když jsem natáhl ruku po výtvaru připomínajícím želvu, přeběhl přes polici veliký šváb. Brzy jsem si všiml, že se to v místnosti těmi potvůrkami jen hemží.

Na zemi leželo několik krabic navršených na sebe. Byly doslova přecpány nejroztodivnějšími figurkami, zabalenými do novinového papíru. Menažerie jakýchsi bláznivých kuriozit.

"Look, Eric," přerušil Cabrera tok mých zmatených myšlenek. V ruce držel jakousi lidskou sošku s opičím výrazem.

Postavička obepínala oběma rukama dalekohled a civěla kamsi vzhůru. No tohle! říkal jsem si v duchu; velice podobný výjev s dalekohledem se totiž vyskytoval i v jedné gravuře vyryté do kamene (obr 48 a 49).

To už ke mně Cabrera natahoval levou ruku s nějakým okřídleným praještěrem, na jehož zádech seděl jakýsi humanoid s ptačí hlavou. I tento motiv jsem už několikrát objevil v kamenných rytinách. Než jsme zase vyšli ven, spatřil jsem v jednom regále ve výši očí něco, co vypadalo jako "hlíněné tenisové rakety". Až na to, že na nich byly vyryty podivné obrazy. Takových "raket" tu bylo hned dvanáct (obr. 50).

Kdo proboha padělal tyhle věci?

Když jsem se opět vrátil ke své skupině, sedla si ke mně jedna z Cabrerových dcer. Rodina je to početná, čítá celkem osm členů. "Erichu," řekla mi a vážně na mě pohlédla, "věř tomu, co otec říká. Mluví pravdu, ty plastiky pocházejí z jednoho podzemního skladu a jsou neuvěřitelně staré." Pak, po několika minutách, jsem zahlédl v jejích očích slzy.

Zeptal jsem se jí, co ji trápí.

"Peruánští archeologové neberou otce vážně. Také ho vlastně brát vážně nesmějí."

"A pročpak?"

"Kdyby mu uvěřili, dotklo by se to i jeho sbírky kamenných a hlíněných plastik. A to nejde, protože by se jinak zhroutil jeden z archeologických obrazů světa. Představ si to: Civilizace, která tu byla dávno před naší civilizací! A navíc: Kdyby otcovu sbírku uznali za pravou, celou by ji zabavili. Vláda by tak hned pochopila, jaký obrovský poklad tu otec nashromáždil. Podle peruánského práva nesmějí soukromé osoby vlastnit žádné pravé archeologické nálezy. Ty patří státu."

To byla pravda a celou věc to jen víc komplikovalo. Co jsem si měl s touhle sbírkou počít? Psát o ní a zesměšnit se? Odhalit Cabrera jako padělatele? Jestliže nějaká indiánská rodina tyhle hlíněné figurky pro něj na zakázku vyrábí, proč to dělá? Cabrera s nimi vůbec neobchodoval - naopak: ukrýval a chránil své plastiky jako v trezoru. Nikdy ani jedinou z nich neprodal.

Cabrerova dcera mě vytrhla ze zamyšlení:

"Erichu, prosím tě, napiš o té sbírce! Táta si to zaslouží. Ty ani netušíš, jak trpí. Zmítá se mezi archeologií a státem, pro který ty figurky nikdy nebudou smět být pravé, a svým lepším vědomím, že pravé skutečně jsou."

Slíbil jsem tedy té dívce, že zase přijdu, abych si tuhle sbírku kuriozit podrobněji prohlédl. O čtyři roky později jsem byl znovu ve městě Ica. Musel jsem však návštěvu u Cabrery odložit na pozdější dobu, protože jen tak mezi dveřmi jsem si jeho sbírku prohlížet nechtěl. Měl jsem v úmyslu celou chodbu se zaplněnými regály aspoň zčásti vyklidit. Chtěl jsem plastiky a figurky proměřit a co nejvíc přitom nafotografovat. Ať už jsou pravé či nikoli, kdo mohl vědět, co se v budoucnu s dr. Cabrerou a jeho sbírkou stane? Požádal jsem proto Cabrera při své návštěvě o několik vzorků hlíněných figur - jedním z kritérií pro jejich pravost mělo být jejich stáří. Chtěl jsem je na univerzitě v Curychu podrobit důkladnému rozboru. Dr. Cabrera mi velkoryse půjčil svůj obrovský klíč. Abych si zajistil skutečný vzorek jedné z

plastik a ne pouze pár hliněných střepů sebraných na zemi, ulomil jsem jedné člověku podobné sošce ruku a strčil ji do připraveného plastického sáčku. Janvier Cabrera a všichni pradávni peruánští bohové necht' mi odpustí!

Kdo je dr. Cabrera?

Kdo vlastně je tenhle dr. Cabrera a jak přišel ke své sbírce kamenů s vyrytými obrazy a ornamenty a hliněných figur? Cabrerovi pocházejí ze staré rodiny, jejíž kořeny sahají až k prvním generacím španělských přistěhovačů. Janvier Cabrera se narodil 13. května 1924 v Ice. Po maturitě vystudoval lékařství v Limě, tam také promoval a poté několik let pracoval v nemocnici "Hospital de seguros social" v Ice. V roce 1961 se stal jedním ze spoluzakladatelů místní univerzity. Mezitím se specializoval na chirurgii a získal na nové univerzitě hodnost profesora.

Jako chirurg operoval Cabrera často chudé místní Indiány, kteří pro daný chirurgický zákrok nesehnali potřebnou peněžní částku. Platili mu zaprášenými figurkami a obrázky vyrytými do kamenů. Cabrera sám je zpočátku považoval za padělků. A až do roku 1966 se o archeologii vůbec nezajímal.

Mezitím si bratři Carlos a Pablo Soldiové, kteří měli nedaleko Icy vinice a jimž Indiáni rovněž tu a tam darovali nějaké kameny s rytinami, založili jejich malou sbírku. Cabrera oba vinaře znal, věděl i o jejich sbírce a často si je kvůli tomuto "pseudoumění" dobíral. Vinaři však byli jiného názoru a Indiánům věřili. Proto svou sbírku v závěti odkázali místnímu muzeu v Ice. Poté přijeli z Limy první odborníci, aby kameny prozkoumali. Přestože neprovedli žádné vědecké rozbory, klasifikovali gravury na kamenech unisono jako novodobé padělků. Obrazový materiál, který měli před očima, byl příliš rozporuplný a ani v nejmenším neodpovídal platným názorům. Přesto byly v muzeu v Ice první kamenné rytiny vystaveny. Od roku 1970 už tam však tyto předměty nejsou, byly odstraněny.

13. května téhož roku dostal Cabrera od fotografa Felixe Llosy Romera malý kámen s velice zvláštním motivem. Byl to okřídlený ještěr, na jehož zádech seděl Indián dirigující ono bájně stvoření jakousi tyčí (obr. 51). Cabrera používal kamene jako těžítka, avšak čím častěji se na něj díval, tím byl zamyšlenější. Odkud jen tenhle motiv pocházel? Díky školnímu vzdělání Cabrera přesně věděl, že žádný člověk žádného ještěra nikdy vidět nemohl. Všichni praještěři vyhnuli před přibližně 60 miliony let, tedy v době, kdy na Zemi ještě žádní lidé nežili.

Při nejbližší příležitosti se Cabrera Romera začal vyptávat na původ svého těžítka. Romero mu poradil, aby se o to příliš nestaral, protože je to nebezpečné. Kamenů s podobnými rytinami jsou desetitisíce a kromě toho i tisíce hliněných figurek a figur. Prostí Indiáni nejsou žádní hlupáci, řekl. Chrání dědictví po předcích a vědí zcela přesně, že sbírka těchto kamenů a hliněných předmětů by po zjištění jejich naleziště byla okamžitě zničena.

Tehdy dvaatřicetiletý Cabrera mu nevěřil ani slovo, ale ještě téhož roku za ním přišli bratři Carlos a Pablo Soldiové, zda si od nich nechce nějaké kameny koupit, protože už na ně nemají místo a musí je skladovat pod širým nebem. Cabrera nevěřícně potřásl hlavou při pohledu na sbírku podivných kamenů a prohlásil, že by se možná Indiánům prokázala služba tím, kdyby se jejich "moderní umění" vystavilo. Za směšných 7 000 starých soles (tehdejší peruánská měna) získal Cabrera 341 kamenů, které provizorně uložil v jedné nepoužívané místnosti svého velkého domu v improvizovaném regále (7 000 starých soles = 140 DM), (obr. 52).

Čím intenzivněji se Cabrera v příštích měsících svou sbírkou kuriozit zabýval, tím byl zaraženější. Objevil například výjevy ze světa chirurgie - a tomu přece ve svém oboru dobře rozuměl. Ovšem vyobrazené postupy na kamenech vůbec nesouhlasily s jeho odbornými znalostmi v této oblasti. Byla tam například operace srdce. Ale kde přitom bylo mimotělní oběhové a dýchací zařízení? Jak to, že se neprováděla transfúze, a co znamenaly hadičky vedoucí přímo do úst? (obr. 53). Nevěděli snad indiánští padělatelé o těchto věcech zhora nic, byl to jen výplod jejich fantazie? Odkud vzali nápad zobrazovat na kamenech různé druhy praještěřů (obr. 54 a 55) a proč pozorovali dalekohledem hvězdnou oblohu? Co měly znamenat kameny s vyrytými mapami a obrysy celých kontinentů, které ve skutečnosti nikde neexistovaly? (obr. 56).

Cabrera postupně propadal kouzlu těchto kamenů. Teprve teď se začal starých rolníků, kterým kdysi jako lékař pomáhal a kteří nadále vyhledávali jeho rady, vyptávat. Jeden muž na pokraji smrti mu vyprávěl o jakémsi "skladu", v němž jsou údajně uloženy tisíce kamenů s vyrytými kresbami a rovněž tisíce hliněných figurek. Cabrera však zůstával skeptický, tím spíše, že se mezitím na trhu objevily jednoznačné padělků jako suvenýry pro turisty. Indiáni nebyli hloupí. Věděli jak si vylepšit hubené výdělků. Kromě toho umírající rolník Cabrerovi přesné místo tajuplného skladu neprozradil. Čím více turistů do Peru přijíždělo, tím víc falešných kamenných rytin se vyrábělo. Jedním z padělatelů je i Basilo Ušuya, jehož jsem v roce 1973 navštívil a který bez obalu přiznal, že všechny kameny, i ty z Cabrerovy sbírky, padělal (obr. 57). (Informoval jsem o tom na třech stránkách v knize "Důkazy" - s ilustracemi! - a od té doby mě stále udivuje, že kolegové či novináři neustále prezentují nové historky a "odhalení". Přitom se dotyční "odhalovatelé" tváří, jako by svou mravenčí píli padělatele Basila Ušuyu sami vypátrali. Navíc si celou story už víc než dvacet let mohou v mé knize přečíst - byla ostatně přeložena do čtrnácti jazyků.) Tyž padělatel Basilo Ušuya jistěmu novináři jménem Andreas Faber-Kaiser důvěrně sdělil, že kresby vyryté na kamenech jsou pravé, s výjimkou několika set, které sám vyrobil, aby je prodal turistům. Ale na veřejnosti bude samozřejmě tvrdit, že jsou to všechno padělků. Když se ho novinář zeptal, proč hraje takovou záluďnou hru, Ušuya odpověděl: "Kdybych prodával kameny s pravými, starými rytinami, měl bych problémy s místními Indiány. Ti totiž v případě, že jde o jejich kulturní dědictví, nerozumějí žertu. Kromě toho by mě rovnou strčili za mříže." Takto lze tedy věci zakamuflovat.

Cabrera, nejistý, co je tedy "staré" a co "novodobé", vzal čtyři kameny, o nichž se domníval, že musí být pravé, a dal si vypracovat dva odborné posudky. Autorem prvního z nich byl geolog dr. Eric Wolf z báňské společnosti "Mauricio Hochschild" v Limě, druhý pocházel z "Facultad de Minas", Vysoké školy technické v Limě (jménem fakulty jej podepsali dr. Fernando de la Casa a dr. César Sotillo). Oba posudky potvrdily značné stáří rytin. Především na základě

skutečnosti, že gravury byly pokryty jemnou, přirozenou oxidační vrstvou, starou několik tisíciletí.

V roce 1976 jsem spolu s tehdejší šéfkonstruktérem NASA, Josephem Blumrichem, opět navštívil dr. Cabrera. Ten nám přenechal čtyři vzorky starých a novodobých gravur. Fotografie pod mikroskopem dokazují zásadní rozdíl mezi padělanými (obr. 58) a pravými rytinami (obr. 59).

Cabrera, v průběhu let stále nejistější, které z předmětů jeho sbírky jsou pravé a které ne, navíc znechucen i peruánskou archeologií, která jeho kameny šmahem odmítala, přestože ani jediný archeolog jeho sbírku nikdy neprohlížel, nemluvě o tom, že by byl dal provést nějakou vědeckou analýzu, se postupně stal osamělým podivínem. Začal nakonec po záhadném "skladu" pátrat na vlastní pěst. Celé noci rozmlouval s Indiány. Ocítl se tak v zajetí jiného světa, který - podle jeho názoru - existoval o nejméně 100 000 let zpátky v minulosti. Cabrera zanedbával svou profesi vysokoškolského profesora na fakultě lékařství, vzniklo i napětí v rodině, které nakonec skončilo rozchodem se ženou a rozvodem. Stal se podivínem s "bláznivými nápady", vymýšlel si za vlasy přitažené teorie a nehorázné domněnky o jakési genové technologii, kterou praktikovali před mnoha tisíci lety zdejší obyvatelé. Neustále hovořil o jakémsi "dřívějším lidstvu, které mělo kontakty s mimozemšťany". To tedy byl Cabrera.

Kde jsou "sklady"?

Počátkem sedmdesátých let vlastnil Cabrera několik větších úlomků skal. Pojmem "větších" mám na mysli exempláře velikosti půldruhého metru, na nichž byly zřetelně vyobrazeny létající stroje na nebi. Ne snad letadla, jak je známe dnes, nýbrž podivné létající objekty, jak jsou popisovány ve staroindických rukopisech a jak nám je v současné době ve své věcné a zároveň vzrušující knize představuje indolog Lutz Gentes. Něco podobného popisuje z vědecko-náboženského pohledu i autor Armin Risi. Měl jsem příležitost obdivovat tyto kusy skal vlastníma očima, pak je však odvezli na vojenských nákladních vozech do Limy. Peruánské vojenské letectvo mělo v plánu zřídit muzeum dějin letectví a na Cabrerových kamenech byly vyobrazeny záhadné létající stroje starověku. "Museo aeronautica" je dnes ve vojenské části letiště v Limě a není veřejně přístupné. V minulých letech se mi nepodařilo zjistit, zda jsou v muzejních prostorách vystaveny i Cabrerovy kameny s vyrytými obrazy létajících strojů. Předpokládám však, že jsou, protože tehdejší příslušný důstojník dal rovněž provést petroglýptický rozbor, než zařadil úlomky skal do muzea.

A pak ještě kromě sbírky kamenů existovaly hliněné figurky, o kterých se chci zmínit podrobněji. Dr. Cabrerovi je dnes 73 let, je to člověk vůči ostatním lidem značně opatrný a obezřetný, protože už neví, komu vlastně může důvěřovat.

Stále ještě přijímá jednotlivé turisty nebo malé skupinky, ukazuje jim svou sbírku kamenů a vysvětluje je po svém. Dokonce i já, který Cabrera znám už pár desítek let, dokážu jeho povídání sledovat jen s velkým úsilím. Je to skutečně povídání, nehodící se do žádného vědeckého schématu. Kromě toho starý pán doprovází svůj svévolný výklad často vyrytými obrazy, o nichž by vlastně měl vědět, že jde o padělky. Proč to dělá? Zapadl už natolik do svých vlastních teorií, že je chce s pomocí napodobenin prosazovat jako věrohodné? Měl jsem možnost hovořit s dr. Cabrerou věcně a v klidu. Tvrdí, že mezitím už ví, kde se nachází onen tajuplný "sklad" s mnoha tisíci figurami.

"Janviere," naléhal jsem, "nikdo ti to neuvěří, dokud neřekneš, kde ten sklad je. Nemůžeš ho ukázat aspoň mně?"

Janvier Cabrera se na mě dlouze zahleděl, než odpověděl: "A k čemu by ti to bylo? Musel bys zveřejnit přesnou polohu skladu. Jenže právě to udělat nesmíš. Tím bys zneužil mé důvěry a poštvál proti sobě Indiány. V Peru by ses už nikdy nesměl ukázat. A tvoje věda? Ta se tomu jen směje! Prohlašuje všechno za obrovský podvod a každý, kdo chce, aby ho brali vážně, dává od toho ruce pryč. Při obrovském podvodu pak už vůbec nehraje žádnou roli, když se ty figurky bohužel rozbijí."

Janvier Cabrera na mě hleděl s trpkým výrazem v očích. A měl v podstatě pravdu. Z vlastní zkušenosti jsem věděl, jak snadno se člověk dostane do stejného hrnce se šarlatány, nemá-li pro své tvrzení žádný hmatatelný důkaz. A někdy tam skončí, i když takový hmatatelný důkaz v ruce má.

Naléhal jsem dál, chtěl jsem, aby mi Cabrera prozradil víc o onom "skladu". Nakonec jsem se dověděl, že řeka Ica za uplynulých několik desítek tisíc let postupně vymývala různé vrstvy hornin. Tím se na světlo boží dostaly první kameny s vyrytými kresbami. A "sklad"? Cabrera je přesvědčen, že i peruánští archeologové musí vlastně o takových "skladech" vědět, protože první z nich totiž objevil už Julio César Tello, zakladatel peruánské archeologie. V Serro Corrado, jednom z výběžků And za Parácas, narazil Tello na několik žulových jeskyň, kde našel indiánské textilie. Přístup k jeskyním v žulovém masivu existuje pouze jednou kolmou štolou dlouhou asi šest metrů. Naleziště samo je v žule - je to otvor velikosti přibližně pět krát sedm krát tři metry.

"A v jedné takové jeskyni jsi našel i ty hliněné sošky?"

Cabrera přikývl a dodal, že jich tam leží desetitisíce. A nejen v jedné, ale v mnoha žulových úkrytech. Žula? Tady, v této oblasti? Zapochyboval jsem o jeho slovech. Město Ica bylo obklopeno písčnou a kamenitou pustinou táhnoucí se až dolů k Nazce a ještě i značný kus za ní. Jistěže byly na východě výběžky And, obsahující ve svých horninotvorných vrstvách i žulu. Ale přesně jsem to posoudit nedokázal. Nejsem geolog. Cabrera zachytil můj pochybovačný výraz.

"Ty nevěříš, že pod písčnou pustinou existují gigantické umělé útvary ze žuly?"

"Neumím si to představit," přiznal jsem poněkud v rozpacích.

"Tak se znovu vydej k Nazce - nakonec se tam vyznáš - a vlez do jedné z tamních puquios!"

"Kam že to mám vlézt?"

"Do jedné z puquios," opakoval Cabrera. "To jsou ta prastará podzemní vodovodní potrubí kolem Nazky. Nikdo nezná jejich stáří, ale dodnes ještě fungují. Zčásti byly vytesány ze žuly zčásti byly žulovými monolity zpevněny. Potom sám uvidíš, že je tady spousta štol, všelijakých krypt a kilometry dlouhých puquios ze žuly."

Tuto část Cabrerova vyprávění jsem skutečně prověřoval. Chci však ještě požádat o trochu trpělivosti, protože jde především o sbírku hliněných plastik. Byly staré a tedy pravé? Zbytky nějaké dávné civilizace?

Otázky vědy

Po návratu do Švýcarska jsem požádal dr. Waldemara A. Kellera ze Zeměpisného ústavu curyšské univerzity o rozbor vzorku, který jsem tajně odlomil z jedné hlíněné sošky, a o stanovení jejího stáří. O několik týdnů později jsem měl v ruce výsledek, který mě zdtítil.

"Vážený pane von Dänikene,

zaslal jste nám přiložený vzorek za účelem

zjištění jeho stáří radiokarbonovou metodou.

Lokalita: ICA, Peru

Kód: -

Materiál: nepálená hlína

Tento vzorek je u nás registrován pod zn.

UZ-3937/ETH-16012 a jeho výsledné stáří podle

C14 je: moderní doba. (delta 13C: -20.0 promile)

S přátelským pozdravem

Dr. W. A. Keller".

Preparování nutné pro stanovení stáří a úpravu zkoumaného vzorku se provádělo v radiokarbonové laboratoři zmíněného univerzitního ústavu. Následné datování se uskutečnilo tzv. technikou AMS (tj. Accelerator Mass Spectrometry) v tandemovém urychlovači Ústavu pro fyziku částic Švýcarské vysoké školy technické (ETH) v Hönggerbergu.

Cabrerova sbírka byla tedy odhalena jako podvod. Nepálená hlína, moderní, tedy současná doba. Vědci z ETH v Curychu měli skvělou pověst. Byli ve světě známí svými zevrubnými radiokarbonovými rozbory. Zatímco jsem přemýšlel o tom, proč se Cabrera pustil do tak masivního padělání, padl můj zrak na doprovodný dopis, který dr. Keller ke svému dobrozdání laskavě přiložil. Najednou jsem se zarazil. I pro přírodovědce dr. Kellera tu existovalo ještě pár otevřených otázek. Psal:

"Předběžná šetření zahrnovala rozbory prováděné rastrovacím elektronovým mikroskopem, rentgenovým spektrometrem a další specifické analýzy vyskytujících se prvků. Jejich typický podíl vykazuje, jak se dalo čekat, složení keramické hlíny, tzn. že tu jde v podstatě o hořečnato-hlinité křemičitany s relativně vysokým obsahem železa. Navíc vedle křemenných vtroušenin nacházíme i jiné, s vysokým obsahem vápníku a fosforu (příp. částice fosforečnanu vápenatého). Elementární analýza ukázala, že pro stanovení stáří obsahoval vzorek dostatek uhlíku pro použití radiokarbonové metody, čímž bylo možno určit stáří postupem AMS. Protože u předloženého materiálu jde, jak jste se zmínil v dopise, o nepálenou hlínu, zůstává pro mne otevřeno pár otázek: odkud pochází obsažený uhlík, kdy a v jaké souvislosti se do vzorku dostal. Možná byste mi byl schopen na základě svých znalostí a zkušeností poskytnout na mé otázky uspokojivé odpovědi."

Něco ho přinutilo k zamyšlení. Na jedné straně měl k dispozici dostatečné množství uhlíku pro stanovení stáří vzorku, na druhé straně si kladl otázku, odkud se tam tato chemická látka vzala. K tomu je třeba vědět něco o radiokarbonové datovací metodě pomocí uhlíku C 14. Vychází z předpokladu, že v zemské atmosféře je radioaktivní izotop uhlíku (C) s atomovou hmotou 14 obsažen ve stále stejném množství. Tento izotop uhlíku přijímají na Zemi všechny rostliny, takže ho stromy, kořeny, listy, ale i všechny ostatní živé organismy jako zvířata a lidé obsahují konstantní množství. Všechny radioaktivní druhy hmoty mají určitou dobu rozpadu. Ta u člověka a u zvířat začíná smrtí, u rostlin sklizní nebo spálením. U izotopu uhlíku C 14 činí poločas rozpadu 5600 let. To znamená, že 5600 let po zániku nějakého organismu lze zjistit už jen polovinu původního množství C 14, po 11 200 letech pouhou čtvrtinu a po 22 400 letech už jen osminu této substance. Za současné přesnosti je hranice měření dosaženo při asi 33 000 letech.

Rozbory na univerzitě v Curychu tedy prokázaly obsah moderního, to znamená současného uhlíku, a vykazovaly kompletní množství izotopu C 14. Jenže - odkud se tam vzal? Zatímco jsem s dr. Kellerem telefonoval, vzpomněl jsem si náhle na šváby hemžící se mezi Cabrerovými hlíněnými figurkami. Švábi! Jejich výměšky obsahují množství uhlíku naší doby! Ovlivnily snad tyto exkrementy výsledek curyšských měření?

Bylo tu však ještě něco: Z podnětu "Ancient Astronaut Society", mezinárodní obecně prospěšné společnosti zabývající se možnými pobyty mimozemšťanů na Zemi v době předhistorické, byl -nezávisle na mně - vypracován další posudek o Cabrerových hlíněných plastikách. Geolog dr. Johannes Fiebag získal od dr. Cabrery v Ice dva vzorky a předal je svému kolegovi dr. Ernstu Freyburgovi k testovacím účelům. Dr. Freyburg provedl na univerzitě ve Výmaru podrobný rozbor.

V jeho zprávě se praví:

"Oba vzorky (interní označení UF 6 a UF 7) obsahují v obou případech křemen, draselný a nátronový živec a jílové minerály illit a muskovit. Ve vzorku UF 6 byly navíc prokázány jílové minerály kaolinit a montmorillonit. Celkově jde o typickou jílovo-minerální paragenezi. Svrchní vrstva obsahuje kromě již uvedených minerálních fází ještě vápenec. Souhrnný rentgenový diagram vykazuje neklidný průběh základní linie jednotlivých křivek jako důkaz určitého podílu rentgenamorfni (= sklovité) substance.

Při diferenciální termoanalýze (DTA) se určuje ztráta hmoty v rozpětí mezi 20 a 1000 stupni. V předloženém materiálu byla v rozsahu nízkých teplot do 200 stupňů Celsia naměřena ztráta hmoty 1,4 procenta způsobená adhezí záměsové vody, jakož i jistého množství hydrátové vody jílových minerálů.

Při 424 a 534 stupních Celsia se vyskytly dvě exotermní reakce dokazující přítomnost hořlavé organické substance. V tomto teplotním rozsahu leží i zápalná teplota hnědého uhlí.

Nad 800 stupni Celsia naznačuje průběh křivky DTA přítomnost sklovité hmoty, tím se potvrzuje rentgenový nález.

Pod elektronovým mikroskopem lze zjistit, že sklovité oblasti tvoří hlavně SiO₂, zjištěné struktury však nelze

jednoznačně přiřadit kyselinotvorným organizmům kyseliny křemičité."

V celkovém shrnutí rozboru byla zmínka i o tom, že světlá krusta je vápenopisek, v němž vyrobené předměty po usušení ležely.

A stáří? "Nedalo se určit. Výskyt adhezni vody (i když jen v nepatrném množství) však naznačuje relativně nízké stáří. Přítomnost uhlíku by sice stanovení stáří radiokarbonovou metodou umožňovala, jenže by se tím vlastně určilo jen stáří uhlí, a nikoli stáří vzorku."

Situaci bylo možno nejlíp vyjádřit Goethovými slovy: "A teď tu, blázen, stojím, žel, a ani za mák jsem nezmoudřel."

Curyšská univerzita určí "mladé" stáří, které lze možná také zdůvodnit výměšky švábů. Výmarská univerzita upustí od datování, ale zjišťuje "nepatrná množství" adhezni vody. Tato voda však nemusí být "vodou adhezni" či "zámesovou", ale mohla by případně pocházet z vlhkosti v Cabrerově "skladu".

Mladé a nepravé nebo staré a pravé?

Osobně se mi nechce příliš věřit, že Cabrerovy figurky jsou velmi, velmi staré. Avšak dospět ke správnému závěru je spleťtější, než se na první pohled zdá. Mýlím se ve svém hodnocení? Jednou z nejrozšířenějších nemocí je jak známo diagnóza. Co hovoří pro to, že celá Cabrerova sbírka jsou padělky!

- Cabrerova umíněnost spolu s jistou stařeckou tvrdohlavostí. Chce mít pravdu a světu dokázat, že ví a zná cosi zcela výjimečného.

- Jeho hněv vůči archeologii, zvláště peruánské.

- Jeho národní vědomí: "Jeho" země byla už v dobách Noemových něčím mimořádným.

- Jeho přesvědčení, že před námi tu byla nějaká mnohem starší civilizace.

- Figurky samotné: Proč by měla nějaká dávná civilizace uchovávat své znalosti v podobě nepálených hliněných sošek kdesi v žulových slujích?

- Jednoznačně identifikované padělky jak ve sbírce hliněných figur, tak i mezi gravurami na kamenech. Mám tím na mysli motivy, které naprosto nemohou být staré 30 000 nebo více let, jako například gravury s vyrytými kresbami podobnými těm na planině Nazca anebo mojžišovská figurka se dvěma deskami zákonů v rukou.

Existuje při těchto argumentech hovořících proti Cabrerovi vůbec ještě nějaká naděje pro pravost jeho figurální sbírky?

Ano! Něco v tomto protiúctu nevychází. Něco by se při dobré vůli ještě dalo vysvětlit. Jak se například mohla do Cabrerovy sbírky dostat "mojžišovská" soška?

Bibli mormonů, náboženského společenství, které je "doma" především ve Spojených státech, je "Kniha Mormon". Patří k ní 24 desek Knihy Ether, které pojednávají o dějinách národa Jared. Jaredité opustili Mezopotámii údajně v době stavby Babylonské věže - ať už to bylo kdykoli. S pomocí dvou záhadných lodí, v nichž 16 "svítících kamenů" měnilo noc v den, dorazili do Jižní Ameriky. Řídili se přitom vždy pokyny "nejvyššího Pána, který přišel z oblaků" a který je naučil nejen stavět lodí, ale navíc jim daroval i kompas.

Jaredité byli předchůdci mormonů. Jejich pochod z dnešního chilského pobřeží až do Střední a Severní Ameriky trval mnoho tisíc let. Přistěhovalci logicky znali Mojžišův příběh i další věci z dávné minulosti. Mohli tedy klidně vyrobit Mojžišovu sošku i jiné figurky a někde je ukrýt. Jen si neumím představit, že se to stalo před mnoha tisíci lety.

Pro pravost Cabrerových sošek hovoří kromě osobních argumentů i některé novější poznatky:

- Počet předmětů: Pouze Cabrerova sbírka čítá s jistotou víc než 2500 exemplářů.

- Opakování stejných nebo značně podobných motivů: V jednom regálu jsem našel vedle sebe hned dvanáct "tenisových raket". V jiné polici bylo zase 30 jakýchsi "poklíček na pánve s držadlem". Předpokládáme, že Cabrera dostal za úkol vyrobit padělky - proč hned třicetkrát stejný motiv? Co z toho měl?

- Cabrera se svými figurkami nikdy neobchodoval. Žárlivě je střeží.

- Chirurgické výjevy, z nichž jsem si ofotografoval jednu kompletní sérii, neodpovídají našim současným chirurgickým znalostem. Zrovna Cabrera, emeritní profesor chirurgie, by přece musel logický průběh a rozumné postupy při operativních zákrocích znát. Proč domnělí padělatelé stvořili něco docela jiného?

- Homosexuální scény. Jak u kamenů s rytinami, tak i ve sbírce sošek se ojediněle objevují erotické výjevy příslušníků stejného pohlaví. Cabrera homosexualitu nenávidí. Nikdy by vyobrazení takových scén nikomu nezařadil, neřku-li že by za to ještě platil! (obr. 60).

Cabrerův rozvod a spor se ženou. Požadovala polovinu jeho sbírky kamenů a sošek. Cabrera šel až k nejvyššímu soudu v Peru, aby své bývalé ženě nemusel ze sbírky nic přenechat. Proč by na nich tak lpěl, kdyby to byly jen padělky? A proč trvala jeho žena na polovině bezcenné sbírky falzifikátů?

Příbuzné motivy s podobně uloženými sbírkami, tisíce kilometrů od města Ica. Jsou to:

a) sbírka v mexickém Acambaro. Hliněné figurky se stovkami motivů jako u Cabrery, včetně praještěřů;

b) sbírka zemřelého pátera Crespiho v Cuence, Ekvádor. Několik místností zaplněných figurkami ze dřeva a hlíny (obr. 61 a 62). Navíc kovové desky s rytinami. Podobné motivy, i praještěři;

c) sošky v "Burrows' Cave": v roce 1982 byla "kdesi" ve státě Illinois (USA) objevena soustava jeskyní, jejíž přesná poloha je známa jen několika osobám (jeskyně objevil Russel Burrows). Ve dvou knihách jsou obsaženy ilustrace, tj. snímky sošek, které tam byly nalezeny. Podobají se předmětům v Cabrerově sbírce.

d) Po celém Japonsku se našly tisíce "antropomorfních" kamenných a hliněných plastik, často v kombinacích člověk-zvíře. Jsou rozptýleny po různých japonských muzeích. Vyšla o nich souhrnná obrazová publikace. Mnoho vyobrazených předmětů se podobá Cabrerově sbírce.

e) V řadě ekvádorských měst (Valdivia, Agua

Blanca, Chirije, San Isidoro, La Tolita) byly

v minulých letech objeveny hliněné figury, jaké obsahuje i Cabrerova sbírka. Včetně kombinací člověk-zvíře.

O Praještěři a lidské stopy v těžce horninové vrstvě. Objeveny v Paluxy River u obce Glen Rose v Texasu.

Cosí je tu zarážející, přičemž já osobně vím ještě o celé řadě soukromých sbírek v Jižní a Střední Americe obsahujících stále stejné či podobné motivy. Tyto soukromé sbírky nelze blíže specifikovat, protože - ať už kdekoli! - jejich majitelé jsou o pravosti svých předmětů přesvědčeni a podobně jako Cabrera nechtějí, aby se jich úřady začaly vyptávat.

Někde na světě musí zřejmě existovat horda padělatelů, která cestuje po všech kontinentech a vyrábí předměty se stejnými motivy. Koneckonců možná tahle mafie padělatelů uzavřela nějakou tajnou dohodu s Indiány v Ekvádoru, Peru, Mexiku, ve Spojených státech a s mnoha soukromými sběrateli, aby motivy jejich padělků byly víceméně stejné. Včetně praještěřů a kombinací člověk-zvíře.

Diskuse o stáří těchto různých sbírek je aspoň v současné době v podstatě k ničemu. Mě jen udivuje, že v posledních čtyřech letech se vynořily různé nálezy, které současné učené názory o plynulém vývoji člověka zpochybňují.

Argumenty pro desítky tisíc let

1. White Bear, starý Indián z kmene Hopi, vypráví o minulosti svého kmene, která sahá statisíce let do minulosti. Totéž tvrdí náčelník Siouxů White Wolf. Dnes už čtyřicetiletý stařec mluví dokonce o tom, že dějiny severoamerického praobyvatelstva sahají čtyři miliony let do minulosti.

2. Dr. Richard L. Thompson a dr. Michael Cremose dvěma tlustospisy plnými archeologických odhalení postarali v USA o značný rozruch. Ve Forbidden Archaeology, svazek I a II, dokumentují kulturní dědictví lidstva staré i více než 100 000 let.

3. V roce 1994 byly ve Francii v údolí Rhóny objeveny Chauvetské jeskyně a v nich obrazová galerie z doby kamenné, která vedle zvířecích námětů obsahuje i "surrealistická monstra". K tomu "hlavy připomínající dinosaury" a "ptačí lidi". Díla jsou datována rokem 32 000 před naším letopočtem. Francouzský archeolog Michel Lorblanchet k tomu poznamenal: "Chauvet je jen špičkou ledovce. Musí tu být nějaká prehistorie, kterou ještě neznáme."

4. Rumunský speleolog Christian Lascu objevil v pohoří Bihor v jedné krápníkové jeskyni zbytky kultovního místa, které by mohlo být staré 70 000 až 85 000 let. Mezi jiným tam byly kosti složené do tvaru větrné růžice.

5. 60 kilometrů východně od Carson City ve státě Nevada (USA) byla ve "Spirit Cave" nalezena údajně nejstarší mumie na území Severní Ameriky. Nález zřejmě pochází z doby před 10 000 lety. A kde je mumie, tam musel existovat i příslušný kult.

6. V "Caverna de Pedra Pintada" u města Santarem

(severní Brazílie) byly objeveny jeskynní malby

vzniklé 12 000 let před naším letopočtem. Je mezi nimi i lidská postava s hmyzí hlavou. Něco podobného má ve sbírce i dr. Cabrera.

7. V září 1996 oznámil dr. Lesley Head z univerzity

ve Wollongongu (Austrálie, 150 kilometrů jižně od Sydney), že byly nalezeny nástroje a do kamenů vyryté kresby a znaky staré 176 000 let. Naleziště leží na okraji náhorní roviny Kimberley na severozápadě Austrálie, na východ od Kununurru. Noviny "Sydney Morning Herald" dokonce informovaly, že byly objeveny obrovské kamenné útvary připomínající Stonehenge v Anglii. Kromě toho i několik tisíc nápisů, jejichž stáří se odhaduje až na 75 000 let. V pohoří Kimberley se to prehistorickými skalními malbami beztak už hemží. Jsou mezi nimi "bájní tvorové" a postavy se

"svatozáří" kolem hlavy.

8. V "Museo Padre le Peige" v San Pedro de Atacama v Chile lze obdivovat sošky, které by mohly klidně pocházet ze sbírky Janviera Cabrery. Stáří: neurčité a v některých případech i sporné. (Mezitím zemřel Padre le Peige upsal svůj život chilské archeologii. Půl roku před smrtí prohlásil v jednom rozhovoru, že objevil podzemní krypty s kostrami a figurkami, starými víc než 100 000 let. Řekl doslova: "Myslím, že tam v těch hrobech jsou pohřbeny i mimozemské bytosti. Některé z mumii, které jsem našel, měly tvar obličeje, jaký tady na Zemi neznáme. Nikdo by mi neuvěřil, kdybych začal vyprávět, co ještě jsem v těch hrobech objevil!")

To je pouze skromný seznam zpráv, které jsem si v uplynulých letech zařadil do archivu. Matoucí jsou přitom nejen uváděné časové údaje sahající daleko do minulosti, o jaké se nikdy neuvažovalo; stejně záhadné jsou i motivy. Jak to, že na místech vzájemně vzdálených desítkami kilometrů nacházíme obrazy "ptačích lidí", kombinací "člověk-zvíře" a dokonce praještěřů, přestože žádný člověk nikdy praještěra nemohl vidět? Co asi strašilo v hlavách našich předků z doby kamenné? Často naivním odpověďím archeologů se člověk jako já už ani nemůže divit. Ti jsou stále ještě ponořeni do své šamanské a psychologické džungle, která je možná uspokojuje - mě však ne. Tak například francouzský archeolog Michel Lorblanchet, který studoval malby z Chau-vetu, tvrdí, že umělci doby kamenné si takovéto "fantastické vize mohli vymyslet jen ve stavu transu". Jejich obrazy - říká - vycházejí "přímo z podvědomí". Cabrerovy hliněné sošky mohou být padělkami nebo také směsicí padělků a prastarých, pravých námětů. Nechci to posuzovat. Přesto zbývá otázka, proč v novější době tolik různých figurálních sbírek vykazuje příbuzné motivy. A odkud vlastně brali padělatelé své nápady? Peruánští Indiáni se přece nemohli dát inspirovat skalními kresbami ve Francii. A francouzští umělci doby kamenné šli těžko hledat náměty do Austrálie.

U Cabrery si umím představit, že jeho sošky jsou produktem nějaké školy. Děti měly hodinu dějepisu a pak z hlíny vytvořily něco, co se naučily. Proto tolik stejných věcí s malými odchylkami. Je docela možné, že v prehistorickém Peru existovaly zcela jiné umělecké formy než hliněné figury: například textilie nebo nějaký druh "papíru", jaký používali Mayové ve Střední Americe. Textilie, které přežily tisíciletí, skutečně obsahují motivy podobné Cabrerovým soškám. Hypotetický "papír" ovšem nepřežil. Zbyly jen nějaké skalní dutiny plné hliněných figur, vyrobených skupinou dětí a mladistvých - v nějaké škole.

Obrázky v příloze této knihy by měly rozpoutat diskuse kolem Cabrerovy sbírky. Možná z toho vyplynou i možnosti srovnání s jinými sbírkami, které neznám.

A jak to vypadá s tzv. puquios, podzemními vodními kanály kolem Nazky? Existují? Jsou aspoň ony skutečně pravé? Pokud ano, jací podzemní stavitelé a inženýři je vybudovali?

Prvním, jehož jsem se v Nazce na puquios zeptal, byl Eduardo Herran, šéfpilot společnosti "Aero Condor". Znáám ho už přes 30 let a vím, že kolem Nazky všechno zná.

"Ty chceš vidět puquios? Pojď, nastup si!"

Kroužili jsme nad údolím Nazky s jejím skromňoučkým potůčkem bublajícím z And dolů do údolí. Eduardo ukázal rukou směrem ke kulatým díram obráceným k sobě ze dvou stran. Připomínaly mi veliké oči, které jako by spirálovitě vyrůstaly ze země (obr 63).

"Tady máš ty své puquios," zasmál se Eduardo. "V údolí Nazky je jich 29, dvě jsou v údolí Taruga a čtyři v údolí Las Trancas. Kupodivu pořád všechny fungují, přivádějí čerstvou vodu, přestože po staletí se na nich nic neměnilo." Jsou to nějaké vodní díry, něco jako artézské studně?"

"Je to víc," vysvětloval Eduardo. "Díry, které vidíš shora, jsou jen přístupové otvory k čisté vodě. Pod nimi jsou kamenné roury, kterými voda protéká. Nikdo neví, kolik kilometrů a jak daleko se pod zemí táhnou."

"A kdy vznikly?" chtěl jsem vědět.

Eduardo pokrčil rameny a řekl, abych se raději podíval do odborné literatury. Podle něj se o době jejich vzniku zrovna bouřlivě diskutuje a každý z badatelů servíruje vlastní datování. Indiáni mají na všechno, co jim odborný svět předkládá, beztak názory úplně jiné. Místní obyvatelstvo navíc věří, že pod Cerro Blanco - horou nedaleko Nazky a přibližně 2 500 metrů vysokou, známou obrovskou písečnou dunou, která zabírá celou horní část vrcholu - je obrovské jezero. Odtud prý pochází voda pro puquios. Legenda připisuje vznik puquios dokonce bohu-stvořiteli Virakočovi.

Před dávnými, dávnými časy, když byla krajina vyschlá a lid hladověl, se Indiáni začali vroucně modlit k Virakočovi. Plakali a volali slovo "nana", což v jazyce kečua znamená "bolest". Slovo "nana" se pak stalo původem jména "Nazca".

Veškeré obyvatelstvo se vydalo na pouť k úpatí hory Cerro Blanco a tam se všichni modlili ke svým bohům. Tu náhle sjel z nebe dolů Virakoča obklopen ohněm a kouřem. Když viděl, jak jeho lid trpí, sám prý se rozplakal. Z jeho slz vzniklo pod horou Cerro Blanco obrovské jezero a z něj se pak utvořily podzemní vodní kanály a puquios.

Pouhá legenda. A přesto nějak připomíná Izraelity a jejich boha sjiždějícího z nebe na horu Sinai. Navíc nikdo, koho jsem se ptal, mi nedovedl říct, proč na Cerro Blanco trní nejmohutnější písečná duna světa. Nánosy takového rozsahu obvykle na vysokých horách nebývají. Vítr je odfoukne, sníh překryje, voda je spláchne. Písek se přemění v pískovec a někdy se dokonce i zazelená. Ne tak na Cerro Blanco u Nazky. Byly tam snad skutečně nějaké úžlabiny či koryta, která vodu z roztátého sněhu na Cerro Blanco odváděla kamsi do podzemních prostor?

Kdo byli ti inženýři?

O pár dní později jsem si společně s přáteli Ulim Dopatkou a Valentinem Nussbaumerem najal džíp a vydali jsme se hledat puquios. Slunce jako obvykle nemilosrdně žhnulo na vyprahlou krajinu a cesty prakticky neexistovaly. Značně umdlení jsme po delším bloudění vozem i pěších pochodech stanuli před prvním puquiem. Čistě tvarovaná, vyrovnaná spirála se stáčela dolů do země. V nejširším místě měla průměr 12,70 metrů. Kameny a jejich úlomky různé velikosti dotvářely uvnitř spirály pevnou zeď, jejíž horní okraj sloužil jako spirálovitá sestupná stezka. V nejhlubším místě, 5,30 metrů pod povrchem, bublal v uměle vytvořeném vodovodu potůček, jehož potrubí tvořil žulový monolit (obr. 64-66). Postupně jsme ponořili ruce do potoka - voda byla svěží a čistá, přesný opak místní řeky Rio de Nazca: ta totiž neuvěřitelně páchne a je plná odpadků a smetí všeho druhu. Další spirála vedoucí do země byla vzdálená pouhých 70 metrů a pak vždy po pár stech metrech jsme jich objevili ještě pět. Všechno studny s čistou vodou, napájené z neznámého zdroje a vybudované národem, pro nějž muselo být nesmírně důležité mít právě tady k dispozici čistou vodu. Zní to možná banálně, ale v souvislosti s Nazkou tomu tak není. Sousední údolí Nazky jsou Ingenio a Palpa. Tam proudí z And víc vody než v tzv. "Rio" de Nazca. Co bránilo málo početnému národu Indiánů, žijících se skromným zemědělstvím, aby osídlili i zmíněná sousední údolí? Anebo se vydali 50 kilometrů dál na východ do jiného andského údolí, kde byla čistá voda? Proč jim tolik záleželo na tom, aby setrvali právě v této bezútěšné oblasti Nazky? Kočovní skupiny lidí nikdy neuvažují neprakticky. Voda je základní životní podmínkou každého osídlení. Jenže tady nebyla žádná, nebo jí bylo jen velice málo - v každém případě příliš málo. Dokazuje to i podzemní drenážní systém kolem Nazky. Něčím muselo toto zvláštní místo ve vyprahlé pustině vynikat. Muselo být - ať už čímkoli - něčím jedinečné. Proto nezbývalo nic jiného než se usadit právě tady; a protože tu voda v podstatě nebyla, bylo nutno vybudovat puquios. Připomíná mi to nejstarší město Mayů ve Střední Americe - Tikal. I tam byl vody nedostatek, a přesto tam vznikla mohutná metropole s tisíci stavbami a víc než 70 pyramidami. Proč se Mayové neusadili u jezera Peten-Itzá vzdáleného jen 40 kilometrů? Protože půda Tikalu byla posvátná. Tady se údajně usídlila původně "nebeská rodina". Zeměpisný bod se stal poutním místem. Lid tedy musel zůstat zde a nikde jinde! A protože tu nebyla voda, vznikly mnohakilometrové vodovody a obrovské podzemní vodní nádrže.

V Nazce tomu zřejmě nebylo jinak. Pro indiánský kmen neexistuje žádný rozumný důvod, aby se usídlil v bezútěšné krajině - pokud to nepřikazuje síla náboženství. Jakého náboženství? Měly s tím něco společného pistovité pásy na planině Nazca? Podzemní soustava kanálů existuje - a potvrzuje to i odborná literatura - "jen v regionu Nazca".

Jak byly podzemní kanály vybudovány?

Uli, Valentin a já jsme se vzájemně podpírali, abychom se proplazili co nejdál do jednotlivých kanálů. Vodovody, ale i přístupové otvory byly rozdílné konstrukce. Jednou vedla do země kamenná spirála a vodovod byl uložen do koryta s žulovým obkladem. Pak se opět přístupový otvor ukázal jako šachta vyhrabaná v zemi bez zpevňujících kamenných desek a vedená dál do hloubky (obr. 67 a 68). Odtěžená zemina sahala nicméně až do výšky šesti metrů. A ve všech případech byly vodní kanály uměle vytvořené vodovodní potrubí. Odborná literatura uvádí různé rozměry kanálů: 50

centimetrů široké, 70 centimetrů vysoké anebo 70 krát 70 centimetrů. Stěží průchozí pro muže ve skrčené poloze. Nejméně dvě z těchto potrubí probíhají pod říčním korytem Rio de Nazca. Další trasu nikdo nezná. Opět se vnucuje otázka: Proč a jak? Proč vedli stavitelé vodovod pod říčním korytem? Po obou stranách řeky přece existovaly puquios. A jak dokázali prehistoričtí Indiáni pomocí svých primitivních nástrojů a utěšňovacích metod tento zázrak? Vysušili snad řeku? To sotva. Museli tedy nějakou důlní metodou vyvrtat tunel. Jak ale postupovali s tekoucí řekou nad hlavou? Prosakující voda jim musela štolování znemožňovat.

Kuriózní je i další skutečnost: Španělští dobyvatelé nevěděli nic ani o obrazech a pásech na planině Nazca, ani o podzemním vodovodním systému. Tento podpovrchový svět musí tedy být starší. Řada odborníků se pokoušela jej časově zařadit - s rozdílnými výsledky: Od roku 1400 našeho letopočtu zpátky až kamsi do mystických dob šerého dávnověku nelze nic vyloučit. Nabízí se dokonce možnost, že sítě pod zemí jsou mnohem starší než nadzemní přístupy k nim. Jisté je pouze jedno: V oblasti Nazky existuje obrovská podzemní síť kanálů ("una verdadera red subterránea"). Použitá technika je neznámá, avšak "jedinečná v Peru a zřejmě i v celé Americe". Měla tato síť kanálů něco společného nejen se zásobováním Indiánů čistou vodou, ale také s pistami? Nelze to vyloučit. Už počátkem čtyřicátých let objevil Alberto Rossel Castro mezi Rio Grande a "carretera panamericana", severojižní panamerickou dálnicí, hned tři puquios. Mají dokonce i jména - Achako, Anklia a San Marcelo. Puquio San Marcelo leží přinejmenším deset metrů pod úrovní zemského povrchu mezi potoky Aja a Tierra Blanca. Tyto malé vodní toky jsou jen občas vodonosné. Přesně tam však už začínají první linie Nazky.

Sporadická krátká zatopení vodou se těchto pist dotknou maximálně jen na jejich okrajích. Vsakuje se a mizí voda v nějakém podzemním zachytném systému? Další vodovod na východní straně místní komunikace se nazývá "Kurpa". "Kurpa" leží těsně u jednoho z horských výběžků, ale stále ještě v oblasti čar a pruhů planiny Nazca. Průměr tohoto vstupního otvoru je plných 20 metrů.

Na ploše pustiny Nazca jsou dvě místa (je jich možná víc, ale já znám jen tato dvě), k nimž se sbíhá bezpočet linií a čar ze všech světových stran. A uprostřed zeje díra v zemi. Přístup k jednomu z puquios? (obr. 71-73) Jak rád bych sešplhal z vrtulníku po laně dolů, abych si tu díru ve středu všech linií prohlédl zblízka. Jenže to prakticky nebylo možné. Na takové akce se povolení nevydává.

Jak je to tedy doopravdy se záhadou planiny Nazca? Je některá z mnoha teorií o ní pravdivá? Anebo nám všem něco zásadního uniká?

Co se událo v Nazce?

Rozdíl mezi Bohem a historiky
je především v tom, že Bůh už
minulost nemůže změnit.

SAMUEL BUTLER, 1835-1902

V červené polici mé kanceláře, přímo v zorném úhlu přichozího, je navrženo 102 knih, časopisů a brožur o planině Nazca. Všemi už jsem se prokousal, opatřil je uvnitř barevnými značkami a počmáral na okrajích stránek ručně psanými poznámkami. Nazca bez konce! Bezpočet teorií! Přitom řada autorů pouze přejímá názory druhých a odborníkovi je brzy jasné, že dotyčný pisálek v Nazce zřejmě nikdy nebyl. Nanejvýš možná obětoval svůj vzácný čas krátkému turistickému zájezdu. Věda, která by to všechno měla vědět, nemůže rovněž o Nazce předložit nic určitého, přestože při pročítání vědeckých publikací uháčkovaných podle stejného vzoru vzniká dojem, že případ už je dávno vyřešen.

Konečně - čtu ve vědeckém magazínu "Náture" - je datování jasné. Jakže? Působením horka se kolem štěrkových kamínků vytvoří patina (velice tenoučká vrstva), obsahující i oxidy manganu, stopy železa a jílové minerály. Pod kamínkem se naproti tomu vyvinou lišejníky, plísně a houby, kyanobakterie, tzn. organická hmota. Ted' už zbývá jen najít kamínky, které někdejší autoři obrazců a linií na planině Nazca z původního místa odstranili, a za pomoci radiokarbonové metody můžeme začít s datováním. Neboť lišejníky a houby se netvoří ve žhavém parnu, nýbrž pouze na stinné straně kamínku. Na okrajích pist v Nazce se to ovšem jen hemží kamínky, které - na základě vědeckého předpokladu - tehdejší budovatelé museli odstranit. Od té doby zůstaly nehnuté ležet na novém stanovišti a umožnily tak vyrůst lišejníkům, houbám a plísním. Bylo tedy vybráno devět kamínků na okraji jedné linie či pisty na planině Nazca. A při určování stáří pak vyšlo časové rozmezí od 190 před do 600 let po Kristu. List "Neue Zürcher Zeitung" k tomu dodal: "Tímto způsobem byly získány hodnoty, jež s čistě stylistickým datováním keramiky z planiny Nazca téměř přesně souhlasí."

Tato metoda má možná něco do sebe. Ovšem nakolik lze s jistotou tvrdit, že devět prozkoumaných kamínků někdejší

stavitelé pist opravdu odstranili a že tyto kamínky od té doby nezměnily své stanoviště? Možná existovali už před 1800 lety předinčtí turisté, kteří brouzdali po pampě a svými sandály odkopávali kamínky od okrajů pist někam jinam. Tím ovšem proti stanovenému stáří nechci v podstatě nic namítat - jen: Týká se to i první a nejstarší ze všech pist?

Profesor dr. Anthony Aveni, antropolog a astronom americké Colgate University ví přesně, co se v Nazce udalo: "We now know the identity of the line markers" (Známe teď totožnost tvůrců linií), píše a zpochybňuje nejprve úvahy Marie Reicheové. Paní Reicheová podle něj identifikovala několik velkých zvířecích obrazců jako hvězdné mapy. Například opici s hlavními hvězdami souhvězdí Lva a Velkého Medvěda a pavouka s Orionem. Ovšem vývody paní Reicheové, tvrdí profesor Aveni, říkají příliš málo o lidu, který tyto obrazy vytvořil.

Tento lid nachází profesor Aveni v dnešním Cuzcu. Tam, vysoko v Andách, existuje skutečně další systém linií z doby předinčké. Místní Indiáni z oblasti Cuzca jej nazývají "ceques". Jde přitom o sít viditelných a neviditelných čar sbíhajících se paprskovitě ke Cuzcu. Systém "ceque" kolem Cuzca je dáván do souvislosti s kalendářem, vodou a horskými bohy. Na některých z těchto linií se dodnes konají každoročně určité obřady. Profesor Aveni to celé aplikuje na Nazku: Domnívá se, že existují geometrická spojení mezi liniemi na jedné a podzemními vodními cestami na druhé straně. Stejně jako v případě ceques nad Cuzkem prováděli v jeho představách také Indiáni z Nazky své rituály a vytvářeli linie na počest vody. Poté se Aveni ptá, zda linie z planiny Nazca sloužily jednak jako rituální cílové linie, jednak jako jakési komunikace. Má tím na mysli cesty či trasy pro obřady a místa pro rituální tance. Aveni dokonce navrhuje možnost spatřovat v liniích a geometrických obrazcích oblasti bohabojné práce. Teprve teď, říká Aveni, můžeme s jistotou tvrdit: Lid Nazky vytvořil linie na stejnojmenné planině.

Skvělé! Kdo taky jiný? Podle tohoto výkladu si indiánské kmeny z oblasti Nazky vybraly určité části území, aby tam předváděly své obřadní tance. Rovné úzké pásy naznačují údajně posvátné nadzemní a podzemní vodní proudy a geometrické obrazce vznikly z horlivosti věřících na počest jakýchsi božstev. Paní profesorka Helaine Silvermanová, spoluautorka Aveniova článku, už v jedné vlastní vědecké publikaci konstatovala, že vyškrabávané kresby na planině Nazca jsou kmenovými či rodovými znaky různých indiánských klanů. Nemám zásadně nic proti takovému úvahám, pouze pak musí být dovolena otázka, jak vlastně různá indiánská společenství svá vlastní kmenová znamení či označení rozpoznávala a odlišovala je od rodin konkurenčních? Jsou jak známo "čitelná" pouze shora a v žádném případě - jak se neustále dočítáme - z nějakých vrcholů či hor. (Týká se to jen obrazců v pampě, ne pist a dlouhých pásů a čar.)

Americký profesor dr. Aldon Mason, archeolog specializovaný na Jižní Ameriku, píše dlouhá pojednání o keramice a textiliích nacházených mezi Paracas a Nazkou. Pár čárek, jiná barva - a už máme co činit s jiným stylem. "Chybějící modrá a zelená je zvláštní jev. Náměty se dělí do dvou hlavních kategorií: naturalisticko-zoomorfní a mytologické obrazce." Dovídáme se, že hroby v Nazce byly zakládány jakoby lahovitě, s horní šachtou a hloubkou až do pěti metrů. (Při tomto popisu musím okamžitě myslet na Cabrerův "sklad".) "Mnoho lebek nalezených v Nazce vykazuje podélné deformace," zaznamenává profesor Mason.

Toto zjištění si zasluhuje náš zájem. (V muzeu v městě Ica jsou dvě takové lebky vystaveny.) Už léta si kladu otázku, proč lidé své malé děti mučí tím, že jim dosud měkké lebeční kosti deformují do délky. Pokud by byl tento jev omezen pouze na Peru, mohlo by se to odbýt jako místní zvláštnost. Ovšem deformované lebky byly nalezeny v Severní Americe, Mexiku, Ekvádoru, Bolívii, Chile, Patagonii, Oceánii, v euroasijském stepním pásu, ve Střední i v Západní Africe, v zemích pod pohořím Atlasu, v Bretani a samozřejmě ve starém Egyptě.

A teď, jak ujišťuje profesor Mason, také v hrobech z Nazky.

Jaký perverzní sklon nutil naše předky, aby křehké hlavičky vlastních dětí stlačováním natahovali do délky?

Archeologové hovoří o jakémisi "užitkovém myšlení", jako např. nošení tzv. čelních pásů, což mělo být u takto deformovaných lebek snazší. Nevěřím tomu. Normální hlava s normálním čelem dokáže pomocí čelního pásu unést těžší břemeno než do délky protažené záhlaví. V archeologické literatuře se také píše o jakémisi "ideálu krásy" nebo o "rozlišování určité sociální skupiny pomocí tohoto vnějšího znaku".

Dovolím si vyslovit jiný názor. Člověk byl vždycky velký imitátor. Orientoval se, a to až do dnešní doby, vždy podle nějakých vzorů - lhotejno v které oblasti. Deformace lebek nejsou ničím jiným než nepřírozeným "zkrášlováním" člověka. Jako nejodpudivější příklad lidské ješitnosti byly v předhistorické době natolik "mezinárodní", že je bylo možné bez námahy převést na jednoho společného jmenovatele.

Kdo však měl být imitován? Všude na zeměkouli se lidé setkávali s bohy vzbuzujícími respekt. Všude se snažili napodobitelné pokoušeli těmto bytostem alespoň vnějším nějak podobat. Knězi si záhy osvojili triky, jak se protaženým záhlavím přiblížit božskému zjevu. Tak bylo možno své bližní nádherně ovlivňovat!

Deformované lebky v hrobech z Nazky mě neohromují. Divil bych se, kdyby se tu žádné nenašly. Zapadají přesně do celkového obrazu tohoto regionu stejně jako zoomorfní figurky nebo koberečky s mystickými výjevy. Navíc mi dva neurologové, přesněji specialisté z oboru nervové a mozkové medicíny, vnukli další myšlenku: Je docela dobře možné stlačovat měkké lebeční kosti kojence po řadu dní mezi dvěma prkny, až nakonec nabudou dvojnásobného či trojnásobného objemu normální hlavy. Ovšem objem mozku se přitom nezvětší ani o jediný kubický centimetr. Velikost mozkové hmoty není deformací lebky nijak ovlivněna. Volný nitrolebeční prostor se pouze zaplní kapalinou. Výsledný efekt není buď životaschopný, nebo je to tvor s vodnatelnou hlavou.

Až dosud se ve světovém měřítku všechny deformované lebky prostě katalogizovaly. Důkladný výzkum na bázi nově kladených otázek se nikdy neprováděl. Všechno bylo jasné a samozřejmé. Ale co když aspoň některé z těchto lebek vůbec nejsou pozemského původu?

O vyškrabávaných obrazcích na planině Nazca profesor Aldon Mason říká: "Nepochybně byly stvořeny pro oči nebeských božstev." Konečně rozumná myšlenka!

Kultovní litanie

Jen velká nakladatelství si mohou dovolit vydávat pravidelně bohatě vybavené, ilustrované knihy. Cílovou populací přitom bývá převážně mladá čtenářská obec. V jedné takové knize se dočítá o liniích na planině Nazca, někteří autoři - tím jsem míněn já! - je údajně připisují mimozemšťanům. Ovšem na podporu takové domněnky "by bylo třeba pominout určité skutečnosti" a předpokládat, že vyšší inteligence se "pohybuje světelnou rychlostí a používají planinu Nazca jako kosmické letiště".

Toť onen starý nesmysl, který infikuje víc než polovinu vědecké literatury. Jeden to přejímá od druhého. Pingpong. Zaprvé: Pro mezihvězdné vesmírné lety není zapotřebí světelné rychlosti, ba ani polovinu nebo její desetinu. Funguje to i s jedním nebo dvěma procenty rychlosti světla. Odborníci to pro blízkou budoucnost považují za naprosto reálné. A zadruhé: Nikde a nikdy jsem netvrdil, že planina Nazca je nebo byla kosmickým letištěm.

Archeoložka Simoně Waisbardová píše, že většina peruánských odborníků je zajedno v tom, "že kresby na náhorní rovině Nazca jsou astronomickým kalendářem". Uff! Lidé z Nazky sváděli údajně tuhý boj o existenci, a aby v tomto boji obstáli, vybudovali obrovská zavlažovací zařízení. Převažuje prý obecný názor, "že obří obrázková knížka Nazky sloužila k určování očekávaných dešťových srážek". Ještě dnes čte podle autorky mnoho tamních rolníků ve hvězdách, "kolik vody spadne". A nakonec ještě toto: Indiáni z Nazky údajně "z letu mořských ptáků" podobajících se kresbám na planině Nazca předpovídali počasí.

Jako mnohé z toho, co se uvažilo ve vědecké kuchyni, znějí i takovéto úvahy vlastně docela rozumně. Pouze rozumné nejsou. Odkdy se dá číst ve hvězdách, kolik toužebně očekávaných srážek spadne? Navíc v Nazce stejně nikdy neprší a nepršelo ani před tisíci lety. Kdyby tomu tak nebylo, už by tam dnes žádné kresby nezůstaly. A pokud jde o tvrzení, že lidé instalovali tamní podzemní vodovody, aby zvítězili v boji o existenci: je určitě pravda, že lidé v Nazce potřebovali vodu k tomu, aby přežili. Ale proč se vůbec usídlili v této vysušené krajině? A nakonec: "mořští ptáci" se kresbám v Nazce ani v nejmenším nepodobají. Je vskutku obtížné chápat, proč je naše mládež v tak nádherných obrazových publikacích balamucena takovými nesmysly.

Také věčně přezýkované teorie o kalendářích, jímž se to v archeologické literatuře jen hemží, podsouvají našim předkům, že byli neobyčejně natvrdlí. Platí to pro populaci z Nazky, ze Stonehenge anebo jinde ve světě. Roční doby byly pro lidi doby kamenné tou nejobyčejnější a nejbanálnější věcí v jejich životě. Každoročně nastávalo jaro, léto, podzim a zima a bylo to tak už za otce i za děda. Právě prehistoričtí lidé jako lovci a sběratelé plodů rozpoznávali roční doby v přírodě. Není zapotřebí žádných tajných nauk kněží, aby lidé zaznamenali, kdy půda změkne, kdy vylézají určití brouci a kdy vyraší první travička a vyrostou první rostlinky. Beze všech hvězdných orákulí lidé i v době kamenné poznali, kdy bobule kolem dozrávaly a kdy uzrály i další plody. Přirozeně lze z konstelací hvězd opakujících se na obloze každým rokem vyčíst, kdy bude jaro. Ale životně důležité to vůbec není.

A k čemu že asi sloužily pisty a lichoběžníkové plochy na planině? "Byly to ohrady pro posvátná zvířata obětovaná bohům? Parcely orné půdy napojené na tzv. filtrační galerie? Hvězdárny? Anebo kmenová shromaždiště při rituálních slavnostech?"

Fantazii se tu meze nekladou, hlavně zůstaneme-li na půdě rozumu. Pokud by lichoběžníkové plochy byly "ohradami pro zvířata", byly by musely být ohrazeny. Po něčem takovém tam není ani stopy. Stejně tak nepřicházejí v úvahu nějaké parcely orné půdy. Právě proto, že tam nic nerostlo, lze pisty a lichoběžníky vůbec vidět. I místa rituálních slavností bychom dnes snadno poznali: podle otisků nohou či sandálů někdejších tanečníků. A přitom se jako červená nit táhne všemi úvahami o Nazce jedna myšlenka: šlo-li o rituální tance či něco podobného - proč zrovna tam? Proč proboha v této žárem vyprahlé oblasti? Nakonec všechna tato "rozumná řešení" nevysvětlují nic, naprosto nic o klikatých liniích pod určitými pistami. Ignorují obrazce na úbočích hor a nezdůvodňují, proč bylo třeba nivelizovat horské vrcholky, aby přes ně mohla vést pista - široká jako čtyřproudová dálnice. Tyto tak věčně znějící vědecké interpretace se spokojují s nedodělkou.

Ve vědecké publikaci nazvané Světový atlas starých kultur se zaražený čtenář dočítá, že mnohé z linií v Nazce by mohly být stezkami "sakrálního významu, na něž se vstupovalo při určitých rituálech". Především však tyto linie, pruhy a pásy byly "pravděpodobně zamýšlené oběti předkům nebo nebeským či horským božstvům přinášejícím vodu, kterou lidé pro obdělávání polí tak naléhavě potřebovali".

V domácí vědecké literatuře se smí o Nazce říkat všechno, jen ne to, co se očím přímo nabízí. Přitom se provozují doslova krkolomné myšlenkové túry, aby se zachoval dosavadní řád světa. Indiáni z Nazky museli být podle těchto myšlenkových schémat zvláště povedení tupci. Takže už po x-té: Na náhorní pustině Nazca se žádná "pole" neobdělávala. Zemědělství - a je to tak i dnes - se provozovalo výlučně v údolích zásobovaných vodou z And. V jakém rozsahu se zatravňovaly dodatečné plochy pomocí podzemních vodovodů, nevíme. Ale tyto dodatečné zelené areály neměly vůbec nic společného s pistami, liniemi a obrazci na planině Nazca. Tyto útvary přežily dlouhá tisíciletí právě proto, že se tam nic nezelenalo a nic nekvetlo.

Ze zcela jiných myšlenkových úvah vychází při řešení záhady v Nazce Albrecht Kottmann. Rozděluje obrazce podle různých měrných jednotek. Příklad: "Obraz [ptáka] je dlouhý 286 metrů. Rozdělíme-li tuto délku do 22 částí, připadají tři z nich na tělo, pět dílů na pilovitý krk, dva díly na zbytek krku včetně hlavy a nakonec dvanáct dílů na předlouhý zobák. Délka mezi ocasními pery a kořenem zobáku je k délce zobáku v poměru 5:6." Kottmann se domnívá, že za geometrickými obrazci se skrývá nějaké "znakové písmo, jímž jsou stejná slova jednou psána obrovskými písmeny a jindy drobnými písmenky".

Možná se s pomocí matematiky dá část otázek kolem Nazky objasnit. Nechci to posuzovat. Ovšem rozdělování obrazců na menší části opět nic neříká o pistách a klikatých pásech pod nimi.

Úvahy věcnějšího rázu pronáší Brit Evan Hadingham. Ale i on nakonec přichází s nápadem, že příčinou výtvarného umění Indiánů kolem Nazky by mohly být silné drogy rostlinného původu ("powerful plant hallucinogens"). Ani to však nemůže uspokojit. S hlavou omámenou drogami nevyřeší člověk žádné geometrické problémy. Hadingham

dokonce tvrdí, že myšlenka, že liniemi a pásy byli uctíváni horští bohové, je zřejmě jediným klíčem k záhadě planiny Nazca. Jak se ještě pokusím dokázat, jsou i horští bohové v případě hádanky z Nazky zcela bez viny.

Akademičtí duchové

Kdo nyní doufá, že tím jsou základní teorie kolem Nazky jednou provždy smeteny ze stolu, může se ještě chvilku bavit dál. Antropolog William H. Isbell z newyorské Státní univerzity vyřešil veškeré problémy z planiny Nazca jediným pojmem: Pracovní terapie! Indiáni, rozvíjí Isbell svou myšlenku, neměli žádné sklady zásob, kde by mohli uchovávat zemědělské produkty. Proto v úrodných letech existovalo nebezpečí, že se obyvatelstvo neúměrně rozmnoží a v tzv. hubených letech pak bude trpět hladem. Co tedy dělat? "Řešení problému spočívalo v tom, aby se udržel společný zájem obyvatel na ceremonálních pracích, které pohlcovaly dostatek energie, aby pravidelně odčerpávaly hospodářské přebytky" Bylo, hlásá newyorský učenec, naprosto bezvýznamné, zda Indiáni výsledek své pracovní terapie mohli sami vidět nebo ne. Bylo to prostě zajištění práce pro ně, aby se tak "reguloval počet obyvatel". Zřejmě tam tehdy kolem pobíhali nějací "kaloričtí knězi", nepochybně ti s nadměrnými lebkami a s tabulkami v rukou. Takováto různá vědecká tvrzení si konkurují navzájem. Jednou Indiáni instalovali podzemní vodní cesty, aby mohli lépe zavlažovat svá pole, potom zase hopsali na lichoběžníkových hřištích, obětovali horským bohům, žmolali drogy anebo za pomoci pracovní terapie praktikovali cílevědomou kontrolu porodnosti. Zdá se, že nic není natolik ztřeštěné, aby se to s vážnou tváří neuvedlo v diskusi. Nic?

Helmut Tributsch, profesor fyzikální chemie na Svobodné univerzitě v Berlíně, vyřešil záhadu z Nazky natotata a jednou provždy. Prohlašuje, že velké předhistorické kultury "vždycky vznikaly v místech, kde se nápadně často vyskytuje zrcadlení vzduchu". Jako příklady posloužily panu profesorovi menhirova pole v Bretani, Stonehenge v Anglii, olmécké svatyně v Mexickém zálivu, pyramidy v Egyptě a - jistěže! - Nazca. Co pohánělo lidi k vytváření jejich záhadných děl? Fata morgána!

Na nebi se, podle názoru profesora Tributsche, často odehrává "nádherná barevná podívaná". Vzdálené ostrovy, lesy, stavby a jezera se zrcadlí na obloze. Tato kulturní místa faty morgány musela být přirozeně velká, aby se takový odraz uskutečnil. Také Indiáni z Nazky tato zrcadlení obdivovali, a protože je bylo možno spatřit "na nebi", stala se pro Indiány z pampy "oním světem". Platí to podle mínění pana profesora Tributsche i pro čáry a pruhy na planině Nazca. Na základě těchto poznatků mi tento berlínský učenec ušetřil ještě i políček: "Däniken prostě a jasně tvrdí, že obrovské pisty v pustině Nazca a Palpa vytvořili astronauti z jiných planet jako přistávací dráhy." Přitom prý mi nevadilo, "že astronauti, kteří při své cestě křížem krážem vesmírem urazili takové vzdálenosti, se sotva spoléhali na letouny s nosnými plochami."

Co k tomu dodat? Zase jeden vědec, který Dänikena zřejmě nečetl. Jinak by totiž nemohl vyplodit takový nesmysl. Jednak jsem nikdy nikde nenapsal, že mimozemšťané "vytvořili v Nazce přistávací dráhy", jednak jsem nikdy netvrdil, že se ti chudáci E.T. "spoléhali na letouny s nosnými plochami". Pro osvěžení paměti: V posvátných rukopisech staré Indie se to jen hemží nebeskými létajícími stroji různé konstrukce. Nazývali je "vimany" a popisovali je nejen zhruba, nýbrž i v podrobnostech. Ani jediný z těchto létajících strojů nepřekonával mezihvězdné vzdálenosti v podobě "letounů s nosnými plochami". Ke svým průzkumným letům startovali všichni bez výjimky z hangáru mateřské kosmické lodi. Bez ohledu na mylnou interpretaci zmíněného vědce si s fatou morgánou nad Nazkou nevím rady. Pro zrcadlení vzduchu je bezpodmínečně nutná existence vody. Na planině Nazca žádná nebyla. Navíc: Jaký druh faty morgány asi nezkušeným Indiánům z Nazky promítal na dálku pisty a nepochopitelné geometrické tvary? Pobýval jsem v Nazce často a dlouho - v kteroukoli denní dobu. Ještě nikdy jsem na té obrovské pláni nezahlédl ani záblesk nějaké faty morgány. A všichni piloti, s nimiž jsem hovořil, také ne.

Našel snad můj krajan, švýcarský profesor Henri Stierlin, Ariadninu nit vedoucí z labyrintu hádanek v Nazce? Stierlin vykládá čáry a pásy na planině Nazca jako "pozůstatky gigantických dílen tkalců". Tato překvapivá domněnka vychází ze skutečnosti, že Indiáni z Nazky byli vynikající tkalci. Tkané výrobky kouzelných barev byly nalezeny v mnoha hrobech a skalních dutinách celého regionu. Mnohé z těchto textilií nemají lem, resp. pevný kraj a jsou skutečně vytvořeny z jediného vlákna, dlouhého až několik kilometrů. Jedna z těchto nádherných tkanin byla objevena v jeskyni u Paracasu.

Je dlouhá 28 metrů, šest metrů široká a její nit či vlákno je dlouhé celkem 50 kilometrů.

Stierlinova úvaha je založena na tom, že předkolumbovští Indiáni neznali ani kolo, ani žádnou točnici, a tedy ani naviják nebo hřídel kolovratu. Jak tedy, táže se praktický Švýcar, byla tato téměř nekonečná vlákna rozložena, aby se vícebarevné předivo beznadějně nezouchalo a nezasukovalo? V Nazce je odpověď jak se říká nabíledni: Příze byla natažena přes planinu, o čemž - podle Stierlina - dodnes svědčí dlouhé rovné čáry. Všechny jsou to tedy pozůstatky gigantické tkalcovny.

Snažím se představit si to prakticky: Tisíce Indiánů se husím pochodem šourají po linii rovné jako podle pravítka. V rukou drží barevné nitě, které na povel pokládají na suchou, leč špinavou zem, poté je opět zvedají a podávají dál. Pilní tkalci a tkadleny zřejmě museli vzory své práce nosit v hlavě, protože předlohy na papíru či papýru neexistovaly. Tkané textilie ovšem vznikají vždycky ze dvou částí, příze se v uzlových bodech kříží. K zástupům lidí v podélném směru se přidávaly zástupy lidí ve směru příčném, chcete-li ve směru osnovy a útku. Příze různých barev byla v tomto monotónním konání tažena sem a tam, neboť tkaný vzor vyžadoval neustálou změnu barev. A v bodech, kde se čtyřicet linií sbíhalo, vznikal jistě strašlivý mišmaš. Kde jsou vlastně vyšlapané stezky těchto snaživých tkadlářských čet? Kde jsou stopy po odtahování hotových textilií? A jak vysvětluje Stierlinova teorie obrazce na horských svazích? Jak objasňuje čáry rovné jako podle pravítka a dlouhé až 23 kilometrů a ubíhající přes hory a doly? A jak vyloží klikaté útvary a další linie pod pistami?

Připadá mi báječné, že se tolik mozků namáhá řešením záhady v Nazce. Každá nová idea je v zásadě vítaná - jen by se neměla pokaždé vydávat za "vědecké řešení".

Také za bývalou "železnou oponou" nedopřává záhada planiny Nazca tamním vědcům klidu. Dr. Zoltán Zelko, budapešťský matematik, dlouhá léta hloubal, jak by se této věci dostal na kobytku. Konečně - heuréka! - spásný záblesk ducha: "Linie odpovídají 800 kilometrů dlouhé a 100 kilometrů široké mapě oblasti jezera Titicaca!" Jaks na to jen přišel, bráško?

Kolem jezera Titicaca je roztroušeno asi 40 ruin z doby Inků i z doby předincké. Kdyby se body těchto stavebních zbytků čarami propojily s určitými vyvýšeninami v jezeře Titicaca, vyplynula by z toho soustava linií na planině Nazca. Skutečně? Ve spleti těchto čar rozpoznává Zoltán Zelko zpravodajský komunikační systém. "Zprávy se mohly předávat světelnými signály, za pomoci odrazných zlatých a stříbrných desek, v noci signály ohňovými. Takové signály byly zřejmě v tomto skalnatém světě nutné pro usměřování lidí pracujících v údolí a pro jejich ochranu i varování před útoky."

Dr. Zelko bohužel nemá pravdu. Mezi jezerem Titicaca a planinou Nazca se k nebi tyčí mohutné horské hřbety s vrcholy pět a šest tisíc metrů. Signály z řídkého vzduchu nad jezerem Titicaca by se daleko nedostaly. Také údajné útočníky, kteří by Indiány v Nazce ohrožovali, by nebylo možno mezi kmeny vysoko nahoře u jezera Titicaca nikdy vystopovat. Tato bolivijská vodní nádrž leží ve výšce necelých 4 000 metrů, z pohledu od Nazky za Andami na konci světa.

Ještě poněkud nadneseněji než dr. Zelko vidí chaotickou síť čar na planině Nazca Siegfried Waxmann. Spatřuje v ní "kulturní atlas lidských dějin".

Kdo má vlasy, může z nich tahat další za vlasy přitažené návrhy řešení. Wolf Galicki z Kanady rozpoznává v tomto gulášu čar na planině Nazca jednoznačně "signály mimozemské inteligence". Ach jo, a ještě navíc dodává, že "pouze z tohoto pohledu dokážeme naplánování tohoto obrovského díla a neuvěřitelné pracovní vypětí jeho tvůrců pochopit".

Předhistorická Olympia?

To se pak okamžitě vracím zpátky k Zemi. Nohama pevně na zemi je i mnichovský advokát pro patentové záležitosti Georg A. von Breunig. Považuje vyškabávané obrazce za sportovní hřiště z předincké doby. Na počest zvláště uctívaných bohů anebo v rámci určitých rituálních soutěží museli indiánští běžci po liniích těchto obrazců závodit. Tuto myšlenku - a proč ne? - se snažil podpořit německý profesor televizní žurnalistiky Hoimar von Ditfurth přímo na obrazovce a poté své názory ještě i zvěčnit v jednom seriózním magazínu. Jestliže sportovci běží po křivkách, tvrdí Ditfurth, muselo by se tam nahromadit víc kamínků a písku než při běhu po přímkách. Měření přímo na místě - provedená u dvou křivek - tento výsledek skutečně potvrdila.

Hypotetiční běžci by na planině o rozloze víc než 1 000 čtverečních kilometrů unikli i nejostřejšímu zraku a diváci by je - pokud vůbec - viděli jen jako mravence. Kromě toho by žádný sportovní rozhodčí nezjistil, který obrazec atlet zrovna obíhá, protože tyto útvary jsou rozeznatelné pouze shora. Ach ano, a voda pro vysušené běžce a umdlené diváky pocházela z čerpadel podzemních puquios. Nakonec ovšem nic není nemožné, ani nápady pana von Breuniga - pouze ani ony nevysvětlují nic o pistácích v horách nebo o ornamentech pod pistami. Navíc v televizi při prezentaci hypotézy pana von Breuniga švindlovali. Řada obrazců v Nazce - ještě se k tomu vrátím - je umístěna na horských úbočích. Závodit se na nich vůbec nedá. Velké obrazce byly publiku jednoduše zatajeny. Jejich promítnutí by bylo fatální. Celá teorie by se zhroutila.

A jak je to se zajímavou kalendářovou teorií Marie Reicheové?

Gerald Hawkins, profesor astronomie na Smithsonian Astrophysical Observatory v Cambridgi, Massachusetts, se s několika spolupracovníky vydal do Nazky. V zavazadlech s sebou tým badatelů vzal nejmodernější měřicí přístroje a počítač, v němž byly uloženy údaje o všech významných seskupeních hvězd. Počítačový program obsahoval i časovou osu, na níž bylo možno vyvolat stanoviště hvězdných konstelací za posledních 6 900 let. Po několikátýdenních měřeních v areálu Nazky vytiskl počítač drtivou odpověď, kterou profesor Hawkins shrnul slovy: "Ne, linie na planině Nazca se netýkají souhvězdí... Teorii astronomického kalendáře jsme bohužel museli opustit." Navzdory tomuto vědeckému vyjádření se v literatuře stále ještě objevuje tvrzení, že je prokázáno, že linie a vyškabávané kresby v Nazce zobrazují gigantický astronomický kalendář. Pro paní Reicheovou to nepochybně muselo být zklamání, že její celoživotní teorii zničil počítač. Nicméně podala epochální výkon tím, že planinu Nazca proměřila a katalogizovala.

Nazca se zdánlivě vymyká veškeré logice. Padá jedna teorie za druhou. Cožpak neexistovalo nic, co by všechny přesvědčilo?

Američan Jim Woodmann navrhl praktický postup. Dal si z jemné peruánské bavlny ušít horkovzdušný balon ve tvaru trojúhelníku. Plavidlo nazval "Kondor". Indiáni z kmene Aymara od vzdáleného jezera Titicaca mu upletli gondolu z lehkého rákosu - dva a půl metru dlouhou a půldruhého metru vysokou. Ke zkušebnímu letu měl balon odstartovat nedaleko od Cahuachi, bývalého hlavního města Indiánů z Nazky. Zažehli oheň a napustili balon horkým vzduchem. Jim Woodmann a Julian Nott vlezli do gondoly. "Kondor" pomalu stoupal, ale pak se koš balonu převrátil a oba vzduchoplavci vypadli ven. Zbaven zátěže obou mužů balon poskočil a lehce jako dětský balóněk tančil vzhůru k nebeským výšinám. Po několika kilometrech přistál "Kondor" kdesi na pusté planině.

Neřízený let balonu přivedl Jima Woodmanna na novou myšlenku: V Peru svítí prakticky každý den slunce a v oblasti Nazky panuje mimořádné horko. Co by se stalo, kdyby se černý balon ze zvláště lehkého materiálu během dne sám zahříval? Inkové možná tímto "vzdušným" způsobem pohřbívali své mrtvé - anebo se jejich vládcové vznášeli nad zemí

a z ptáčí perspektivy pozorovali vyškrábané kresby.

Jakkoli byly myšlenky Jima Woodmanna pochopitelné, záhadu Nazky nevysvětlují. Především nejde vůbec o Inky, "syny Slunce". Pisty na planině Nazca jsou mnohem starší. Zadrhé nevíme, zda vůbec některé kmeny lety balonem ovládaly. A když v Nazce, proč ne také jinde? A proč by tak praktický vynález jako balonová vzduchoplavba poté upadl v zapomenutí? Pozdější Inkové zcela určitě horkovzdušné balony neznali. Dokonce ani myšlenka, že Indiáni z Nazky vyslali mrtvolu zemřelého vládce v balonu "vstříc slunci", nám nepomůže dál. Nakonec balon kdesi přistál nebo se jeho koš rozbil někde v horách. A celé krásné kouzlo letu bylo totam. A navíc: Odkdy je ke startu nebo k přistání horkovzdušného balonu zapotřebí nějaká dráha? A ani "balonová teorie" neříká nic o klikatých liniích pod pistami. Rovněž neprozrazuje nic o tom, s jakými metrologickými prostředky lidé v Nazce vytvářeli tamní obrovské obrazce.

Praktikové se chápou díla

V roce 1977 zahájil archeolog Josué Lanco z Nazky určitý pokus. Myšlenka původně pocházela od jednoho novináře z britské rozhlasové a televizní stanice BBC. Bylo by možné i dnes vytvořit některou z linií v Nazce skromnými prostředky? Bylo třeba to zkusit. Josué Lanco požádal o pomoc 30 mladých Indiánů. Při použití tří dřevěných sloupků a natažených šňůr se během několika dní podařilo do pampy vyškrábat rovnou, úzkou linii o délce 150 metrů. Přímky ovšem nejsou zvláštním proměťovacím problémem a na pusté náhorní rovině Nazca byly de facto také nalezeny ojediněle zbytky dřevěných kolíků. Profesor Anthony Aveni a několik dobrovolníků organizace "Earthwatch" se proto pokoušeli vykroužit první spirálu. Rukama i nohama odhrabávali povrchovou vrstvu kamínků a ukládali je do hromádek. Pro zakřivení byly jednoduše nataženy šňůry, víceméně podle oka. Výsledkem je malý okrouhlý tvar, ne zrovna dokonalý, o průměru asi tři metrů.

Oba experimenty dokazují, že úzké linie či proužky, tj. takové, které jsou v nejlepším případě metr široké, se vlastně dají poměrně snadno napodobit. Jak je to však v případě velkých obrazců - pavouka, opice, kolibříka? A jak v případě širokých mnohakilometrových pist a lichoběžníků?

Na vysoké škole technicko-hospodářské v Drážďanech, na fakultě kartografie a zeměměřičství se v současné době zpracovává jedinečný projekt. Jeho hlavními aktéry jsou profesori Günter Reppchen a Bernd Teichert. Jejich cílem není nic jiného než zachytit všechny obrazce a linie na planině Nazca ve velkoprostorovém digitálním terénním modelu. Drážďany jsou nakonec rodištěm Marie Reicheové, a tak je naprosto v pořádku, pokračuje-li místní univerzita v jejím díle. Po přednášce na kolokviu na ETH v Curychu 10. října 1996 se dostala na přetřes i otázka "skrývky". Kolik kubických metrů kamení Indiáni z Nazky odklidili? Profesor Reppchen se domnívá, že to muselo být aspoň 10 000 krychlových metrů. Já to odhaduji na mnohem víc, protože v oblasti Nazky jsou vedle pist i horské vrcholy či kopce, které bylo nutno srovnat, doslova nahofe "seříznot", aby se přes ně mohla natáhnout pista. V porovnání s takovými záměry byly oba nepatrné pokusy v Nazce v podstatě bezvýznamné.

Oněch 102 knih, brožur a článků, které mám jako zdrojový materiál o Nazce k dispozici, překypuje opakovanými soudy, "kachnami" i úmyslným zkreslováním a zlomyslnostmi. Všechny je vyjmenovat by bylo nejen nudné, ale i troufalé. K čemu by bylo mému čtenáři dovědět se, že nějaký vysokoškolský učitel svým čtenářům vykládá, že jsem ve své první knize Vzpomínky na budoucnost ani neuvedl jako zdroje oba Francouze Louise Pauwelse a Jacquesa Bergiera? Není to samozřejmě pravda. Anebo že kresby na planině Nazca nebyly "do skal vypáleny mimozemskými lasery" a stejně tak nebyly "vydlážděny záhadnou hmotou z jiného světa"? Jak se já - údajně - snažím svým čtenářům namluvit. Je to stejně nesmyslné a v mých knihách to obsaženo není stejně jako i tvrzení následující:

"Podle Dänikenovy oblíbené hypotézy musíme předpokládat existenci inteligentního, mimozemského života (neprokázáno), dále uvěřit, že titi mimozemšťané Zemi v dávné minulosti navštívili (neprokázáno a nanejvýš nepravděpodobné), a nakonec se ještě i domnívat, že titi mimozemšťané považovali za nutné vybudovat značně podivné letecké dráhy (velice těžko uvěřitelné). A pak, aby se navíc i pobavili, instruovali místní Indiány, aby v zemi vyhrabali obrovské obrazy ptáků, pavouků, opic a hadů."

Tímto tónem se mezi mládeží a v médiích s pomocí vědecké literatury provádí osvěta. Je zbytečné vůbec reagovat. Z podobné příze jsou uháčkovány i populárně naučné televizní pořady, šířené po celém světě a hlavně s patřičnými komentáři mezi školní mládeží. Takovýmto zkreslováním věcí se už nehodlám zabývat. Jak ovšem dosáhnout změny myšlení? Zřejmě jen s pomocí průkazných obrazů a přesvědčivých argumentů!

Tvrzení je neprokázaný předpoklad. Já předkládám tato tvrzení:

1. V horách Nazky je veliký obdélník z odhrabané zeminy a v něm jsou situovány dva kruhy. Uvnitř těchto kruhů jsou opět dva křížem přes sebe přeložené obdélníky, uprostřed s čímsi, co lze nazvat paprskovitou růžicí.
2. Tento záhadný obrazec je navíc propojen se dvěma dalšími geometrickými útvary: napravo i nalevo, trochu šikmo směrem dolů, následují znovu kruhy, které se geometricky dále dělí. Představme si gigantické křídlo: vpředu uprostřed hlavního segmentu a odtud směrem dolů "sklopná křídla".
3. Na jednom z horských svahů v regionu Nazca leží obrovská "šachovnice", kterou tvoří víc než 1 000 bodů a čárek - precizní filigránská práce.
4. V horách kolem Nazky byly objeveny teprve nedávno postavy vysoké až 40 metrů. Tyto kresby mají na hlavách něco jako "helmy", často s mohutnými "anténovitými" výběžky.
5. Také v jiných částech Země, mimo Peru, lidé vyhrabávali v půdě různé obrazce. Znamení bohům.
6. V Chile objevili ve výšce 2400 metrů leteckou dráhu. Je tak stará, že ji v průběhu tisíciletí částečně překryly terénní útvary.

7. Pro oblast Nazky nelze najít jednotný systém. Všechno vznikalo v různých dobách přičiněním Indiánů s rozdílnými představami.

Chtěl bych se v další kapitole pokusit poskytnout důkazy pro svá tvrzení.

Argumenty ve prospěch nemožného

Nejprve se musíte znelíbit, pak
teprve vás začnou brát vážně.

KONRÁD ADENAUER, 1876-1967

"Eduardo," oslovil jsem šéfpilota společnosti "Aero Condor", "ty víš, že planinu Nazca znám. Udělejme něco jiného. Chtěl bych každý den ve větších kruzích nad touto oblastí přelétávat. Z Nazky do hor, ale tak, abych měl možnost si prohlédnout každý svah, každý pahorek, každé úbočí."

To bylo na podzim 1995.

Eduardo se zašklebil: "To ovšem potrvá dlouho. A taky to může být drahé!"

"Tak ať! Budu každé ráno v půl sedmé a každý večer kolem páté na letišti. Na straně druhého pilota odstraníme dveře, takže budu mít nerušený rozhled."

Dohodnuto, uděláno. Zavěsil jsem si na krk tři fotoaparáty s různými objektivy, nacpal jsem si kapsy filmy a uvelebil se šikmo a nakloněn dopředu na sedadle kopilota. Pravou nohou jsem se opíral o malý výstupek mimo kabinu letadla, který vlastně sloužil jako stupátko pro nastupující pasažéry. Bezpečnostní pás jsem si upevnil kolem boků a přes ramena jsem si napříč uvázal kratší lano. Takto zajištění jsme startovali - den co den.

Hned při prvním startu vyšrouboval Eduardo svůj stroj nad letištěm v Nazce do výšky 1 300 metrů.

"Ukážu ti něco, co jsme objevili teprve nedávno!" zakřičel na mě Eduardo. A zamířil ke svahu jedné vyprahlé kulaté hory.

"Tááhle! Vidiš to?"

Zprvu jsem neviděl vůbec nic. Jen hnědý skalnatý svah, kolem dokola nic než tahle stále stejná, jednotvárná barva. Při druhém obletu jsem zaznamenal pravouhlé ornamenty v horní části svahu, pak robotům podobné figury s kapucemi, z nichž - jako u Tyla Ulenšpgle - visely pentle (obr. 74). A nakonec obrysy asi 20 metrů vysokého tvora, těžko rozeznatelného, protože to byla hnědá v hnědé, takže se ani nedalo fotografovat. Hlavu zaplňovaly dvě obrovské, kulaté oči. Čelo ubíhalo vzhůru do špičky a z lebky vyrůstalo několik tykadlovitých výběžků, větších než celé tělo tvora.

Tělo samotné bylo křehké. Tenké nožky a stejně tak i paže trčely z jakéhosi torza přibližně dvojnásobné velikosti lebky. Ale i tělo mělo po obou stranách pilovitá tykadla.

"Jak se jmenuje ta hora?" zeptal jsem se Eduarda.

"Nemá žádné jméno!" zařval mi do ucha. "Pojmenuj si ji Cerro de los Astronautas (Hora astronautů)!"

Vědečtí kritikové s tím asi nebudou souhlasit.

Už v roce 1983 byla na jednom nižším pahorku objevena podobná postava. Ve vědecké literatuře ji nazývají "mystické stvoření s pečlivě propracovanými chapadly". Odborný svět označuje tohoto bájného tvora jako "vodní božstvo".

(Pro ty, kdo by si tento výtvarný objev chtěli prohlédnout osobně, uvádím přesnou zeměpisnou polohu: délka - 14°, 42', 26" šířka - 75°, 6', 38".)

Přitom v Nazce existuje postava obecně nazývaná "el astronauta". Zdobí úbočí jednoho pahorku na jižním konci "pampa de San José" a měří 29 metrů (obr. 75). Lebce dominují dvě kulaté oči, tělesné proporce souhlasí a nohy vězí jakoby ve vyšlapaných starých botách. Pozoruhodné jsou paže: Jedna paže ukazuje k nebi, druhá k zemi. Je to snad signalizace pro nějaké spojení "nebe-země"? Postava je orámována dvěma kolmými liniemi. Původně na téže svahu musely existovat ještě další obrazce. Jejich obrysy lze rozeznat už jen místy. Ohromující je přitom i trojrozměrný dojem. Podle polohy slunce je "el astronauta" viditelný i zdola. Zrovna jako by chtěl vystoupit z hory ven. U jednoho z vrcholů je "zavěšena" celá série menších obrazů. Jsou to různá zvířata, řazená za sebou jako v komiksech, mezi nimi i tvor s dlouhým ocasem ještěra. Jakoby pozdrav Cabrerovy sbírky! Bohužel není série v tomto případě příliš zdařilá. Dodnes mě mrzí, že jsem Eduarda nepožádal, aby se mnou místo ještě párkrát obletěl. Snímky v této knize jsou tudíž jen částí této "obrazové galerie" (obr. 76).

Postavy s "paprsky"!

Podstatně lepší jsou fotografie "tvorů s anténami". Dvacet metrů vysoká postava mává vstříc z výběžku jednoho horského svahu... Na hlavě má něco jako klobouk se širokou střechou a z této ozdoby hlavy trčí vzhůru tykadla či antény (obr. 77). Paže má rozpjaté jako tanečník a v obou rukou drží tento zjev cosi nedefinovatelného. Podobných postav tam existuje víc.

Zvláště působivá je víc než 25 metrů vysoká a odhadem 20 metrů široká kresba, jakou jsem v literatuře o Nazce nikde nenašel. Vlevo se nachází jakési mysticky působící zjevení, ať už si pod pojmem "mystický" představujeme cokoli. Lze rozeznat trojúhelníkovou hlavu, vykulené oči a malá kulatá ústa (obr. 78).

Hlavu obklopuje věnec pilovitých čar, připomínajících květinu nebo stylizovanou pera. Z ramen splývají podél celého těla široká tykadla, na koncích s kroužky nebo malými lebkami.

Napravo od nich je postava robota. Z hlavy mu vyčnívají "antény", celkem devět, vždy po třech jiným směrem a naprosto rovné. Spodní část těla se rozšiřuje do podoby sukně nebo křídel. Přímě na něj navazuje hlava dítěte a nad ní, sotva viditelná, další postava s "anténami".

Tento obrázek by měl při všech úvahách všech teoretiků zabývajících se Nazkou zaujmout mimořádné místo. Proč? Jeho "kopie" totiž zdobí na severu Chile jeden vyprahlý horský svah nad pustinou Taratacar. Objevil ji generál chilského letectva Eduardo Jensen. Postava bývá také označována jako "obr z Cerro Unitas": je vysoká 121 metrů. Oblast Taratacaru je součástí rozlehlejší pustiny v Atacamě. Území leží bohužel v areálu cvičné střelnice chilského vojenského letectva. Piloti "obra z Cerro Unitas" neustále ze vzduchu ostřelují -používají ho jako terče pro cvičnou střelbu. Stejně jako jeho "dvojník" v Nazce je i hlava "obra z Cerro Unitas" z obou stran vybavena "anténami". Tělo chilské postavy je rovněž hranaté a dolní část končí jakýmsi příčným sloupkem. V obou případech -v Nazce i v Chile - má postava paže ohnuté do úhlu, na koncích opatřené hrubými klešťovitými "drapáky" (obr 79).

U chilské kopie visí postavě na levé paži malá opička. Možná že tomu tak původně bylo i u "dvojčete" z Nazky.

Odkud se vzala tahle duplicita? Měla by nás přinutit k zamyšlení, protože mezi Nazkou a střelnicí v Taratacaru leží vzdušnou čarou vzdálenost 1 300 kilometrů.

Mnoho z těchto figur na horských svazích se v podobné formě vyskytuje i na keramice z Nazky. Sporná otázka, co bylo dřív - keramika nebo figura, zůstává bez uspokojivé odpovědi. Podle mne vznikla nejdříve kresba v krajině a teprve později keramika. Zastávám tento názor proto, že Indiáni měli obrazce na horských svazích neustále na očích. Stále, každý den zíraly na lidi dolů. Jejich poselství bylo trvale přítomné a viditelné pro každého. Jinak je tomu u obrazců na pusté náhorní planině. V protikladu k vyobrazením na horských svazích nebyly kresby na planině viditelné. Je třeba nad nimi letět, aby je člověk vůbec vnímal. Existují však nepochybně keramické předměty v Nazce s podobnými - nikoli stejnými! - motivy jako na planině. Co tu bylo dřív? Keramika nebo kresby na zemi? Pokud tu byla dřív keramika, naskytá se otázka, jak se Indiánům podařilo zvětšit své drobné náměty do gigantických rozměrů na planině. A pokud existovaly tamní nákresy dřív, naskytá se opět otázka, z jakého stanoviště mohli lidé z Nazky tyto kresby vidět, aby je vůbec mohli přenést na keramiku. Totéž platí pro textilie.

Z figur na horských úbočích má většina z nich "antény", "tykadla" nebo věnčité paprsky na hlavě nebo kolem ní (obr. 80, 81). Ne však kresby postav v pampě. Byly postavy s paprsky kolem hlavy zvláště významné a tajuplné osobnosti? Vyšší bytosti existující nad obyčejným lidem? Bohové?

Toto podezření se potvrzuje při vykopávkách v Sicanu, severně od Limy, v oblasti Lambayeque (v okolí Batan Grande). Tam pracovali peruánští a japonští archeologové plných 16 let, než jejich úsilí dospělo k vynikajícímu závěru. V roce 1991 byly v hloubce více než deseti metrů objeveny fantastické hroby obsahující i textilie a asi 50 kilogramů vzácných kovů a drahokamů, mezi nimi i zlatá maska "boha ze Sicanu". Slovo Sican pochází ze starého jazyka Mučiků, nazývaných v Kolumbii a v Ekvádoru též Močikové. Sican znamená "chrám Měsíce". Postava drží v obou rukou záhadné "obřadní hole", definované někdy i jako "žezla". Z hlavy jí na každé straně vyrůstají čtyři "antény". A v Nazce vidíme totéž! (obr. 82)

Viditelné jen pro bohy!

Podobnost obrazců na jihu - v Chile, v Nazce a nakonec v Sicanu na severu Peru je nesporná. Vodní nebo horší bohové to přitom být nemohou.

Jak by také mohli? Co by měly postavy s paprsky kolem hlavy z oblasti Nazky nebo "el astronauta" na horském hřbetu společného s vodou? Ani horší bohové, výmysl archeologů, do tohoto obrazu nezapadají. Pokud "horší bohové", pak prosím pěkně postavy, u nichž nějaká spojitost s horami existuje. Takovou interpretaci však tyto postavy neumožňují! Robot v Taratacaru na severu Chile se v plné nádheře skví na horském svahu v pusté krajině. O vodě nemá ani potuchy! A jako "horský bůh" rovněž nepřipadá v úvahu - stejně jako pintados v pustině Atacama. Přesně tam, kde zesnulý Padre Le Paige zřídil muzeum (Týž člověk, který oznámil, že objevil hrobky s kostrami mimozemšťanů.) Takovou krajinu si lze představit na Marsu: vyschlou a široko daleko ani kapku vody. Horská úbočí jsou ozdobena podivnými kresbami vyrytými v zemi, podobně jako v Nazce. Nejsou to pisty nebo úzké, rovné linie a zjevně ani žádné hříčky. Pro Indiány, kteří trávili život v palčivém vedru, musela být tato znamení nějakým poselstvím - například ony dva čtverce se šipkou. Každou stranu čtverce tvoří čtyři kružnice, z dolního z obou čtverců vybíhá zdvojená šipka a ukazuje k zemi (obr 83). Není tam ani voda, ani žádný podzemní vodní tok. Anebo "okřídlený bůh s kolem", tvořený dvěma trojúhelníky: v horním z nich jsou dvě oči a velká ústa. Vpravo i vlevo jsou rozpjatá křídla, nikdo si tento obraz nemůže vykládat jinak. A nad tím vším se vznáší kolo rozdělené uvnitř do několika segmentů (obr. 84).

A pak zase útvary, které na první pohled připomínají písmo. V horním levém řádku dvě, v dalším osm a dole vpravo znovu dvě písmena. O kus dál nalevo opět velký kruh a několik "mužičků s anténkami" (obr. 85 a 86). Celé to vůbec není nepatrně malé jako u skalních kreseb, nýbrž na výšku až dvacet metrů, umístěné na šikmém horském svahu -a obrácené k obloze.

Ještě podivněji působí "žebřík se šipkou" (obr 87) Začíná širokým příčným pruhem, uprostřed přerušným kolmo vedoucím žebříkem, který je zakončen šipkou. Obrazec je obklopen nedefinovatelnými útvary, jakýmsi zvířetem s dlouhým krkem a několika hranatými, pravoúhlými plochami.

Tzv. pintados v pustině Atacama v Chile jsou stejně nesrozumitelnou serií obrazců jako útvary na planině Nazca. V Nazce ovšem zpodobňují víceméně známe věci jako ptáky, ryby, pavouka nebo opici, kdežto pintados v Chile jsou spíše jakousi záhadnou geometrií. Je to například vertikála dlouhá 25 metrů směřující k vrcholu největšího kopce. Úplně nahoře je zakončena kružnicí (obr 88).

Jsou tam i skalní kresby. Například postava bez rukou, obklopená zvířaty a paprsky kolem hlavy (obr. 89). Znám podobné obrazy, vzdálené ovšem desítky tisíc kilometrů odtud a vytvořené praobyvateli Austrálie, tzv. aborigines. Vyskytují se v masovém měřítku v tamním pohoří Kimberley V pustině Atacama existují rovněž skalní kresby rybářských loďek. V báře lze ještě stěží rozeznat obrysy dvou lidských postav. A nakonec - stále ještě v poušti Atacama - božstva (pokud to mají být) s "obřadními holemi" anebo žezly. Srovnatelné s bohem z peruánského Sicu. Kdo se věnoval studiu Nazky, neměl by ji chápat izolovaně. Nejen dole na jihu, tedy v Chile, existují k nebi obrácená znamení a v Chile to také není výlučně v pustině Atacama. Alespoň tři cílové oblasti pro badatele, kteří si chtějí rozšířit svůj horizont znalostí o Nazce:

1. V pustinách Majes a Sihuas v peruánské provincii Arequipa lze spatřit obrovské, k nebi obrácené kresby vyškrábané v zemi.

2. Od jihoperuánského města Mollendo až dolů k pustinám a pohořím chilské provincie Antofagasta se rovněž nacházejí obří vyškrábané obrazce. Všechny stvořené pro oči bohů. A to nejen ve vnitrozemí, ale často i na pobřeží.

3. V chilském pohoří Cordillera de Chicauma, několik kilometrů od města Lampa, ovšem ve výšce 2 400 metrů, bylo objeveno 140 znamení, která nebyla vyškrábaná v zemi. Tato k nebi směřující poselství tvoří malé zídky a hromádky kamení. Pod nimi je pista, která - to nikdo nepopře - musí být nejméně tak stará jako nejstarší pista v Nazce. Ať už vznikla kdykoli, jaký byl její účel.

Horninové terénní útvary přerostly přes pistu. Snímek, za nějž vděčím chilskému novináři Jaime Bascurovi, není sice příliš kvalitní, ale je dobrý natolik, že na něm lze zmíněnou část terénu rozpoznat (obr. 90). A proč to musí být pista? Protože náhle začíná a stejně nečekaně končí. To není silnice z bodu A do bodu B, a kdo tu ještě nadále hledá znamení pro horské bohy, tomu už asi není pomoci. Ach ano: S vodními bohy nemá tato pista také nic společného. Výjimečně je v tomto regionu vodních toků dost.

Omezovala se tato hra se znameními obrácenými k obloze jen na oblast na jih od Nazky? Vůbec ne!

Rozsáhlá lávová pole mexické pouště Sonora jsou velkými, k nebi obrácenými znaky přímo poseta.

Ještě dál na sever, na mexicko-kalifornské hranici, leží pouštní krajina Macahui. Místy se tam vyskytuje řídké křoví, což také způsobilo, že záhada z Macahui nebyla hned napoprvé objevena z ptáčích perspektivy. Oblast se táhne na sever od silnice vedoucí z Tijuany do Mexicali, anebo obráceně 25 kilometrů za Mexicali směrem do Tijuany. Tam, v areálu o rozloze nejméně 400 čtverečních kilometrů, byly objeveny kresby vyhrabané v zemi, které zatím nikdo nedokázal vysvětlit. Jedna část vykazuje samé kružnice, jednu vedle druhé, kam až oko dohlédne. Dále jsou tam obdélníky, půlměsíce, kola s loukotěmi, navzájem provlečené prsteny nebo kapkovité útvary. Průměr jednotlivých obrazců činí až 40 metrů. Na rozdíl od Nazky tu chybí obrazy zvířat a lidí. Aspoň na mexické straně hranice. A ještě varování těm, kdo by si tam chtěli pořídít pěkné snímky. Oblast leží po obou stranách hranice mezi Mexikem a USA. Přinejmenším od amerických úřadů je zapotřebí získat povolení. A navíc - pod horkými kameny této krajiny se to jen hemží jedovatými hady.

Dále na sever, nedaleko městečka Blythe, přímo u Colorado River, jsou obrazy lidí a zvířat - opět veliké tak, že je lze vidět pouze shora (obr. 91, 92). Postavy jsou v zemi vyškrábané stejným způsobem jako v Nazce.

V Arizoně, poblíž městečka Sacaton, se na zemi rozprostírá postava vysoká nebo spíše dlouhá 46 metrů.

A ještě severněji, od Rocky Mountains - Skalistých hor - až k Appalačskému pohoří, existuje na 5000 (!) takzvaných obrázkových kopců, nazývaných Indian Mounds. Ztělesňují ptáky, medvědy, hady, ještěrky a ukrývají uvnitř často hroby velkých kmenových náčelníků. Přestože původci jsou v tomto případě známi, zbývá dodat, že motivy lze celkově rozeznat výlučně shora.

Naléhavé poznání

Nikdo to nemůže popřít: Ať v Jižní, Střední nebo Severní Americe - mnoho indiánských společenství zjevně vyznávalo kult obrovských pozemních kreseb. Stejně nepopíratelná je i skutečnost, že převážná část těchto obrazců v členitém terénu je rozpoznatelná pouze shora, ze vzduchu. Jak je možné tvář v tvář tak rozsáhlému obrazovému materiálu stále ještě hovořit o nějakých "horských" nebo "vodních" božstvech? Neměla by vědecká práce překročit hranice omezeného obzoru Nazky? Věda obvykle bere v úvahu všechny související aspekty. Při výskytu nějakého problému hledá obvykle určitý logický společný jmenovatel. To jak se zdá v případě Nazky neplatí. Tady je každý, kdo jednou viděl univerzitu zevnitř, považován za specialistu. Má-li navíc ještě akademický titul, tím líp.

Co je tedy společným jmenovatelem všech pozemních kreseb? Ve svém souhrnu jsou rozeznatelné pouze shora.

Mohou se nacházet v různých krajích, v pustinách, na horských úbočích, ve výšce 2400 metrů nad mořem, v zeleni jako Indian Mounds nebo v oblastech se svrchní šterkovou vrstvou - nehraje roli, kde - ale viditelné jsou pouze z výšky. Balonová teorie Jima Woodmanna byla vyzkoušena v Nazce. Proč ne v Chile nebo v Mexiku? Tam existují rovněž obří vyškrábané kresby -ale žádné pisty.

Profesor Aveni se ve své teorii odvolává na chování dnešních Indiánů v Cuzcu. Působili Indiáni z vysočiny Cuzco také v mexické poušti Sonora? Archeoložka Simoně Waisbardová soudí, že účelem "obrázkové knížky v Nazce" bylo "předpovídat očekávané množství srážek". A jak je to s "obrem z Cerro Unitas" v Chile? Bylo možné z jeho "antén" odvozovat množství dešťových srážek? Když navíc v tamní pustině nikdy neprší - ani v létě, - ani v zimě? Obdélníky v

Nazce byla "místa pro konání obřadů", dočítám se. A obdélníky v horských stěnách u San Pedro de Atacama? Tam jsou také vyškrábané obdélníky, pouze se tam nemůže shromáždit procesí zbožných poutníků, protože příkrá poloha svahu to prostě nedovolí (obr 93). Anebo myšlenka profesora Isbella o "pracovní terapii": Platilo to i pro mexické Indiány v pouštní krajině u Macahui? A co "fata morgána" profesora Tributsche? Ta už je naprosto nevhodná v případě Nazky, natož v poušti Atacama.

A tak to jde v odborné literatuře dál a dál. Přival akademických nesmyslů. Nic nelze doložit, ale každý svou teorii považuje za prokázanou. A nikdo nedohlédne přes okraj talíře zvaného Nazca. Nazca sama o sobě je míchaný salát se všemi přísadami, kde každý sebelépe míněný názor odporuje všem faktům. Woodmannovy horkovzdušné balony nepotřebují pesty; úzké linie a čáry nejsou astronomickým kalendářem; pesty nemohou mít nic společného s nějakými horskými bohy a indiánští atleti, kteří byli nuceni obíhat obrysy vyškrábaných kreseb, by křivky zobrazených figur na horských svazích nedokázali vytáčet.

Pouze jedna skutečnost platí všude: Vytvořené obrazce jsou viditelné jen pro létající bytosti. Na okraj budiž řečeno, že podobná znamení existují také v Anglii, u Ust'jurtu na břehu Aralského jezera nebo v saudsko-arabské poušti.

Protože je to jediný společný jmenovatel, je zřejmě nutno vycházet z toho, že naši milovaní předkové kol dokola naší matičky Země přinejmenším věřili, že někdo "tam nahoře" jejich obrázky uvidí. V protikladu k mnoha výtkám na svou adresu, že lidi žijící před tisíci lety nepovažují za zvláště inteligentní, je považují za velice chytré. Tak praštění určitě nebyli, aby po celé generace vyrývali do země obrovská znamení a obrazce, aniž věděli, že si jich nějakí bohové skutečně všimnou. Jací bohové? Veškeré návrhy bohů vynořující se z psychologické mlhoviny nejsou k ničemu, protože jejich platnost může být v nejlepším případě omezena jen na úzce vyhraněný terén. Kdo chce, nechť hledá horské bohy Nazky v Nazce - ale ne v poušti Sonora! Kdo by Indiány z Nazky považoval za natolik omezené, že by vytvářeli gigantické linie pro bohy vod, ať se s tím spokojí - ovšem vodní bohové vyhrabaní ze zásoby triků nemají s "božskou jistotou" nic společného s "obrem z Cerro Unitas".

Co vlastně zbývá pro Nazku? Je tu onen společný jmenovatel, že pozemní obrazce byly vytvořeny pro bytosti, o nichž se předpokládalo, že na ně shlíží "shora". Ale kdo vůbec poprvé připadl na myšlenku hledat "létající bohy" na obloze? Je to nesporně globální motiv, neboť koneckonců byli bohové, hvězdy, měsíc a slunce "v nebi a na nebi". To ovšem nestačí, protože tito nebeští bohové nevznikli jen z nějakých hloupých představ. Tito bohové byli kdysi reální. Kdo to kategoricky vylučuje, nemá ani tušení, co skrývá staroindická literatura, neví nic o zážitcích předpotopního proroka Enocha a ještě nikdy neslyšel nic o něčem, co se nazývá Kebra Negest. Tam, v knize "Nádhera králů", se popisují různé letecké cesty krále Šalomouna - včetně rychlostí, jimiž létající král zvládal značné vzdálenosti. Cituji: "Král a všichni ostatní, kdož jeho příkazu poslušni byli, na voze letěli, bez útrap a nemoci všech, bez hladu a žízně, bez potu a únavy, čímž za jediný den trasu na tři měsíce urazili." Nebo: "On [Šalomoun] jí [královně ze Sáby] kromě vozů rozličných též jeden daroval, kterýžto vzduchem jezdil a jež díky moudrosti mu bohem propůjčené sám byl zhotovil." Nebo: "A obyvatelé země egyptské jim vyprávěli: Před dávnými časy tudy procházeli lidé z říše Etiopů, jedouce na voze jako andělé, jež rychlejší byli orlu na nebi."

A pro těch několik zbývajících, kteří svůj rozum nadále uzavírají před možností předhistorického létání, ještě rychle dva příklady z indického regionu:

"I usedl král [Rumanvat] se sluhy svými z harému, i se ženami a hodnostáři svými do Nebeského vozu. Vznesli se k dálavám nebeským a vydali se cestou větrů. Nebeský vůz obletěl nad oceány, pak Zemi, k městu zamířiv, jež Avantis se zove, kde slavnost právě konali. Po krátké zastávce král opět odletěl před zraky zvědavců Nebeský vůz obdivujících." (Pasáže psané kurzivou zvýraznil E. v. D.)

Druhý příklad:

"Ardžuna zatoužil, aby nebeský Indrův vůz doletěl k němu. Tu náhle... vůz v záři světél přistával, rozehnáv vzduchem tmou a mraky osvětliv, svět hlukem zaplniv podobným hlasu hromu..."

Mně nemusí nikdo vysvětlovat, že to všechno jsou pouze psychologicky objasnitelné představy či preludy anebo že životopisci tehdejší krále podobnými texty oslavovali! Nonsense! Znáám tyto staré texty s jejich přesnými popisy, ličícími dopodrobna jak nejrůznější kovové slitiny, tak i tehdejší zbrojní systémy. Odvykl jsem si považovat - jak se říká - X za U.

Kde se létá, tam je zapotřebí mít aspoň primitivní nástroje nebo jednoduché přistávací pokyny a cílové údaje. Kde je v Nazce hledat?

Fenomenální objev!

Když jsem poprvé spatřil dole pod sebou onen obrazec, považoval jsem to za optický klam. Požádal jsem pilota Eduarda, aby místo ještě jednou obletěl. Absolvovali jsme pak ještě několik obletů. A když se stroj vyšplhal do výšky 800 metrů, uviděl jsem i druhý útvar, propojený s prvním. Vedle obvyklých snímků jsem udělal i dva záběry polaroidem. Později, při chladivém nápoji ve stínu, jsem na fotografie chvíli zíral, aniž bych tušil, že příští let nazítří mi přinese dvě ještě větší překvapení.

Nejprve jsem viděl velkou kružnici a na ní víc než 60 bodů. Pak jsem v prvním kruhu rozeznal druhý s bezpočtem drobnějších bodů na kružnici. Uprostřed byly dva přes sebe křížem přeložené obdélníky, rozdělené vždy na osm čtyřúhelníků (obr. 94). Čtyřúhelníky byly dále rozděleny čarami křížem a ve středu obrazce byl svazek 16 paprsků. Co to mělo být? Na druhém snímku jsem zaregistroval ještě větší rám. Celý geometrický obrazec byl navíc orámován dvěma obrovskými čtverci ležícími diagonálně nad sebou.

Má první myšlenka byla, že je to mandala - tak označují Tibetané a hinduisté mystické obrazy na podporu meditace.

Také severoameričtí Indiáni znají něco podobného. Nazývají to kresbami v písku. Ty jsou složeny z mnoha geometrických tvarů a barev. Pokud byl tento geometricky složitý útvar, který jsem měl před očima, něco jako mandala, musel to být novodobý padělek. Anebo byl v Nazce nějaký učitel se svými žáky a udělal si prostě legraci.

Pořídil jsem snímek v horách Palpy, asi dvanáct letových minut od letiště v Nazce. Hory jsou tam naprosto suché a celá oblast je peklem na zemi. Geometrický útvar, který jsem vyfotografoval, byl ovšem tak složitý a obrovský - průměr mohl činit odhadem 500 metrů, že skupina padělatelů by byla musela značně dlouho pracovat ve spalujícím vedru. Navíc by byla musela zanechat otisky nohou a vozidel. Znovu a znovu jsem hleděl na obrázek před sebou. Byly tam i jednotlivé čáry, které ke geometrickému obrazci nepatřily. Teprve později, při vyhodnocení diapoaktivů snímaných jinou kamerou, se ukázalo, že tyto slabě viditelné dodatečné linie byly součástími soustavy čar v Nazce. Požádal jsem Eduarda a pak i další piloty o pomoc. "Kdo tam vyškřábal tyhle novodobé padělky?" zeptal jsem se.

"To nejsou žádné padělky! To už tam bylo odjakživa!"

"A proč o tom nikdo z tolika badatelů o Nazce ještě nic nenapsal? Nevzpomínám si, že bych kdy viděl nějaký takový obrázek," zapochyboval jsem.

Poučili mě, že zaprvé celý ten graf neleží na planině Nazca, nýbrž už v Palpě, a zadruhé k tomu nikdo nedokáže nic říct. Takže zbývá jen velké mlčení.

Ten geometrický ornament mi nedopřával klidu. Hned nazítří jsme tam letěli znovu. Teď, z větší výšky, jsem poznal, že první "mandala" je spojená s druhou a poté - z ještě větší výšky - s třetí (obr. 95 a 96). Bylo to děsivé! Na své úvahy o moderním padělků z předchozího večera jsem mohl klidně zapomenout - už kvůli proporcím celého diagramu. Všechny tři obrazce dohromady mohly mít průměr víc než jeden kilometr. Kromě toho, a to bylo na celé záležitosti ještě záhadnější, probíhal středem útvaru terénní řez. Začínal u jednoho okraje vnitřního obdélníka, rozšiřoval se, prošel oběma kruhy a pokračoval ven přes rámec vnějšího čtyřúhelníka. Neuvěřitelné na tom bylo, že všechny body na kružnicích i všechny linie probíhaly i přes tento terénní řez. Zdálo se, jako by terénní zlom pro tvůrce záhadného diagramu nehrál vůbec žádnou roli.

Při prodloužení směrem doleva se základní linie velkého čtverce stala středem dvojitého kruhu. Totéž se opakovalo i vpravo - opět dva velké, soustředné kruhy. Od středu vybíhaly přímky do čtyř světových stran. Z velké výšky skýtaly všechny tři diagramy velkolepý pohled. Vpředu obrovský hlavní kruh, orámovaný dvěma čtverci, a pak napravo a nalevo, posunuty dozadu, oba doprovodné kruhy. A všechno vzájemně propojeno čarami. Kdyby se přes tohle všechno položil silný trám, vznikl by obraz gigantické šipky, rozdělené do geometrických tvarů.

Kroužili jsme dlouho a v různých výškách nad tímto obřím diagramem, dílem dosud nevidaným, a já jsem si mohl mozek úvahami, k čemu asi sloužil. Geometrické uspořádání ve tvaru šipky? Jsou tu snad ještě větší záhady? Eduardo potřásl hlavou. Někdy tady člověk uvidí věci, které náhle zase zmizí, řekl, záleží na denním světle. Požádal jsem ho o oblet dalších údolí a přitom jsem stále sledoval jednu tenkou čáru, která se od diagramu značně vzdalovala.

Náhle jsem vykřikl "Stop!" a hned jsem si uvědomil nesmyslnost svého příkazu. Seděli jsme přece v letadle a ve vzduchu nelze zastavit. Na zlomek vteřiny jsem totiž zahlédl, že se dole něco zablesklo.

"Co to bylo?" křikl Eduardo.

"Nemám tušení!" zařval jsem místo odpovědi. "Ale tam dole něco je! Zahlédl jsem nějaké legrační body! Něco tam zajiskřilo! Otoč to!"

Eduardo opsal ve vzduchu velký kruh. Napjatě jsem zíral dolů. Dveře byly vyvěšené, měl jsem tedy lepší rozhled než pilot. Po prvním obletu se mě zmocnilo zklamání. Už jsem nic neviděl a byl jsem si přece naprosto jist, že dole bylo něco mimořádného. Při třetím obletu, tentokrát z výšky pouhých 500 metrů, jsem zajásal.

"Koukni, Eduardo, koukni se! Neuvěřitelné! Tady, přímo pode mnou!"

Eduardo naklonil stroj prudce doleva. Pak to uviděl i on.

Na kulatém vrcholu hory ležela šachovnice tvořená bílými body a čarami a v prodlouženém směru ještě jedna. Dohromady to byl obrovský, obdélníkový šachovnicový útvar, přes nějž se navíc táhl malý terénní zlom. Nalevo bylo několik linií "typu Nazca", uspořádaných do dvojic. "Šachovnice" byla utvořena ze 36 příčných a 15 podélných čar, vypadalo to jako Morseova abeceda: tečky a čárky (obr. 97 a 98). Celý obrazec ležel na nerovném vrcholu jednoho pahorku. Napravo od něj byl prudký sráz a dole v údolí vyschlé koryto řeky. V mžiku jsem si uvědomil, že jak šachovnicový vzor, tak i velký geometrický útvar naprosto nemohl být dílem těchž Indiánů, kteří vytvářeli obrazce na planině Nazca. Tady šlo o něco zcela jiného. Tohle nebyly žádné vyškřábané kresby, to nebyly pisty ani zvířecí či lidské obrazy.

U těchto geometrických útvarů nemohl přijít žádný archeologický putovní kazatel a tvrdit, že jde o obrazce na počest horských bohů. Tady nemohla znít ani kultovní píseň na oslavu vodních božstev a žádný psychologický mudrc by při pohledu na tyto geometrické tvary už nemohl žvanit něco o jevu "fata morgána" nebo o nějaké "pracovní terapii". Tady - a každý nechť se diví - jde o geometrii a matematiku. Ale k čemu? Jedno jsem pochopil hned: Jak šachovnice, tak i gigantická geometrická znamení byly viditelné jen pro společnost, která uměla létat. Každý, kdo létat neuměl, neměl šanci, že tyto obrazce kdy uvidí. Dokonce i kdyby někdo při nějakém absurdním putování po horách v této výhni náhodou na tento diagram narazil, nic by z něj nepoznal. Kolem nevede žádná cesta a žádný sebezázračnější horský bůh tu nepomáhá. Šachovnice a diagram byly vytvořeny pro letce. A každý pilot podobné útvary zná. Na tuto myšlenku mě přivedl Peter Belting z Aurichu v Německu, sám vynikající pilot. Vysvětlil mi, že se nazývají VASIS nebo PAPI. VASIS je zkratka pro Visuel Approach Side Indicator System, t.j. vizuální přibližovací systém, který pilotovi signalizuje, zda je příliš vysoko, příliš nízko nebo stranou přibližovacího prostoru. Stejnou funkci má i zařízení PAPI: PAPI znamená Precision Approach Path Indicator a je to optická pomůcka pro přistávání. Takovéto pomůcky jsou světelné a barevné. Podle světelných sektorů pilot okamžitě pozná každou odchylku od ideálního úhlu sestupu. Dnes fungují zařízení VASIS a PAPI na elektrinu, ale jde to i bez ní. Vždy podle vzoru, geometrických linií nebo podle

různých barev, pilot ví, zda přistává v přesném sestupovém úhlu nebo zda musí polohu změnit. To samozřejmě platí i pro takzvané automatické piloty.

Má tenhle poznatek něco společného s Nazkou? Tady je můj návrh, k němuž hned přidávám i "pomůcky pro přistání": V sanskrtské literatuře Indie se píše o tom, jak kdysi obrovská kosmická města obíhala Zemi. Pro kontrolu tohoto tvrzení navrhuji kritikům zalistovat ve svazku Drona Parva staroindického eposu Mahábháraty. Každá větší univerzitní knihovna tu knihu má. V roce 1888 ji tehdy nejslavnější sanskrtský učenec, indolog profesor Protap Čandra Roy přeložil do angličtiny. Tehdy, v roce 1888, nemohl profesor Čandra Roy tušit, že by jednou ve vzdálené budoucnosti mohly existovat útvary nazývané "kosmická města" - právě proto, že se pohybují v kosmu. Na straně 690, verš 62 ve Drona Parva, profesor Roy přeložil toto:

"Původně statečným Asurům patřila tři města na nebi. Každé z těchto měst bylo veliké a výstavné... Vzdor všem svým zbraním nedokázal Maghavat tato nebeská města podrobit svému vlivu..." Strana 691, verš 50: "...když se pak ta tři města na obloze setkala..."

Je nápadné, že se tu nemluví o ominózním nebi, jako o místu duchovní blaženosti, nýbrž o obloze.

Z těchto měst zalátala letadla různých typů k Zemi. Indové je nazývali vimany. Jeden z těchto vimanů přistál v oblasti Nazky. Přirozeně k tomu nepotřeboval žádnou pistu, stejně tam nebyl nikdo, kdo by takovou pistu mohl vůbec vytvořit. Proč u všech všudy by měla nějaká mimozemská posádka přistávat ve vyprahlém regionu Nazky? Protože je tam nepřeberné množství minerálů: železo, rudy, zlato a stříbro. Ještě dnes se tam kutá a na jihovýchod od Nazky probíhá intenzivní dolování (obr. 99 a 100). Rudný důl v Marconě je největší v Peru, těží se tam nejen železná ruda, ale i minerály všeho druhu.

Kdo přitom - jako Maria Reicheová - namítne, že půda pod povrchem Nazky je příliš měkká, než aby unesla nějaké těžké stroje, neví nic o letech do vesmíru. Nebyli snad Američané před přistáním na Měsíci konfrontováni se stejným problémem? Nikdo nevěděl, zda půda na Měsíci v místě přistání modul unese, ovšem technicky vyspělá společnost se i s tak nevypočitatelnými možnostmi vypořádá.

Přistáním vznikla v půdě lichoběžníková plocha. Lichoběžník je nejširší v místě, kde dosedl na zem přistávací modul, a nejužší tam, kde vzdušné víry zapůsobily na zem nejméně.

S bázní a údivem pozorovali Indiáni ze vzdálených pahorků a hor podivné počínání cizinců. Pohybovali se tam nemotorní, lidem podobní tvorové ve třpytivých přiléhavých oblecích, vyvrtávali díry do země, sbírali kameny a manipulovali se zvláštními přístroji. A pak, jednoho dne, strašně zahřmělo; Indiáni spěchali ke svým pozorovatelnám a viděli, jak se "vozidlo s bohy" vzneslo k nebi.

Tak se zrodilo poutní místo Nazca. Nazca teď byla "posvátnou půdou". Tady působili bohové!

Avšak bohové se brzy vrátili, tentokrát s jinými nebeskými vozidly. (V indických sanskrtských textech je popsáno dvacet různých vimanů: s koly i bez nich, s křídly či bez křídel, tiché i hlučné apod.) Na jednom místě položili bohové na zem úzký barevný pruh, který poskládali do klikatého tvaru. Obsahoval informace pro přistání a start vimanů, podobně jak je tomu dnes na mateřských letadlových lodích. To ovšem domorodci nemohli vědět. Nakonec umístili bohové na určitých horských vrcholech obrovské geometrické obrazce sloužící jako orientační body při přistávání - jako dnešní pozemské systémy VASIS nebo PAPI. Ani to nemohli domorodci tušit. Poté začali bohové cosi těžit, nakládat a odvážet pryč. Je docela možné, že surovina, kterou cizinci potřebovali, nebyla těžena z hlubin, nýbrž povrchovou metodou.

Tento čilý ruch možná trval týdny či měsíce. Nikdo to nikdy nezjistí - ledaže by se bohové vrátili a vysvětlili nám to. Konečně opět zavládl v oblasti klid. Bohové odešli a vzali všechny přístroje s sebou. Nejedná se o váhavě přiblížení k místu předchozího dění. Bezradně postávali kolem, nevědouce, co tam ti nebeští tvorové vlastně prováděli. Z celého přízraku nezbylo nic než pár lichoběžníkových ploch a jedna široká dráha s hadovitou linií pod ní. K tomu ještě dva či tři podivné kruhy a obdélníky na několika pahorcích.

Začátek kultu

Zvědaví, jak už lidé jsou, se domorodci v malých hloučcích neustále vraceli k onomu mystickému místu. Mluvili o překot a navzájem se ujišťovali, že je to všechno pravda, že tady přistáli bohové na nebeském voze. Co ale znamenala ta znamení na zemi, která tu bohové zanechali? Nebyla to výzva lidem, aby takové plochy pro bohy zřizovali? Nebylo to snad právě to, co nebeští tvorové od lidí očekávali?

Knězi vydali příslušný příkaz a lid poslechl. Nazca se stala kultovním místem. A protože se počet Indiánů stále zvyšoval, bylo třeba obdělávat i více polí. To vyžadovalo více vody, což byla nesmírná výzva - ale pro bohy udělali lidé všechno. Indiáni začali hloubit vodní kanály a rozšiřovat pole. Do všech světových stran směřovaly vznikající linie, pásy a lichoběžníkové plochy, jeden kmen se snažil přetrumfnout druhý. Všichni dřeli do úmoru v blažené naději, že se bohové vrátí a že je za jejich námahu bohatě odmění.

Prošla léta, prošly desítky let, generace přicházely a odcházely. Knězi sledovali nebe: Odtamtud shora, od vzdálených světelných bodů bohové přišli. To všichni dobře věděli, neboť ctihodní dědové to ještě viděli na vlastní oči. Ale proč se bohové nevrátili? Pohněvali je lidé něčím? Tížila je nějaká vina, kterou bylo nutno odčinit? Dřina v sálavém parnu byla chápána jako "oběť". Čím víc se Indián lopotil, tím "čistší" musel být v očích bohů. Čím výraznější byly obrazce na zemi, tím větší by mohla být odměna bohů. To byl také důvod, proč první kmen začal urovnávat jeden z ostrých horských vrcholů a vyškrabávat v zemi pistu s náročnými ornamenty. Světlý pás na tmavém podkladě a s protáhlou květinou na konci (obr. 101 a 102) je na pohled nádherný. Byla to zřejmě jedna z nejdůležitějších výzev nebešťanům, aby se snesli dolů právě tady a ne u některého z konkurenčních kmenů.

V průběhu času uzrával názor, že je třeba dát návštěvníkům z nebes vědět, že jsou očekáváni. Bylo tudíž nutno vyslat k nebi znamení, což se zdálo nejlogičtějším řešením. Možná že náčelníci věřili, že znak jejich kmene by měl být skutečně trvanlivý, aby jej nebešťané viděli a tomuto lidu požehnali. A tak znovu začala plahočivá lopota. Indiáni teď snášeli

dohromady kamení a začali půdu na rozsáhlých plochách vyškrabávat, natahovat šňůry atd. Když se zaskvěl na zemi první kmenový znak - pavouk - výtvarně nadaní Indiáni zjistili, že proporce nesouhlasí a že zakřivení není pravidelné. Pomohli si jednoduchým způsobem. Jeden z indiánských umělců vyryl dřevěnou hůlkou do země kresbu pavouka ve velikosti, kterou ještě bylo možné postřehnout. Pak do svého modelu naskládal malé, světlé kamínky: každý kamínek rovnal se jedno dítě. Poté byly děti svolány dohromady a každé z nich zaujalo v terénu polohu jednoho z kamínků. Často bylo třeba jednotlivé děti opět přemístit, protože nestály na správných místech. Ale nakonec se zázrak podařil: Z malého vzoru vznikl nadměrný obrazec.

Zda se to odehrálo tak nebo trochu jinak, nevíme. Nechci také tvrdit, že první nejstarší přistání bylo přistání mimozemšťanů. Možná se tu zastavil na skok nějaký vimana, létající lidé, jak je popisuje stará literatura. Něco je mi však nad slunce jasné: Někdo tu kdysi uskutečnil přistání a později ještě i pár dalších, jinak by nebylo zapotřebí žádných přibližovacích pomůcek. Po dlouhá staletí sloužila tato krajina jako kultovní místo.

Realita zvětšená v zemi to dosvědčuje. A reálnost pisty ve výšce 2 400 metrů na vrcholcích Cordillera de Chicauma v Chile kromě toho dokládá, že začátek vzniku pist je třeba klást do značně vzdálené minulosti.

Spleť sítí linií a čar také dokazuje, že různé generace vytvářely jiná znamení než jejich předkové. Bylo to doslova páté přes deváté. Zaměřilo-li jedno společenství určité linie k určitým hvězdám, soustředilo se jiné svým umem na západ slunce na počátku podzimu. Spokojil-li se jeden kmen s úzkou čarou v délce 900 metrů, byl naopak druhý přesvědčen, že jeho linie musí být "nekonečná" a skončit na nějakém horském vrcholu, aby záhadným bohům posloužila jako záměrný bod. A když lidé vytvořili jednu linii, zamyšlení knězi konstatovali, že to nestačí, protože podle ústního podání přijeli bohové na nebeském voze, a ten zanechával v zemi dvě stopy.

V Nazce - a to si troufám předpovědět - se sotva najde nějaký jednotící systém. Síť linií a pist není ani kalendář, ani mapa, ani kulturní atlas, ani kniha astronomie - a samozřejmě ani žádný kosmodrom. Není v tom žádný obecný řád, protože každý kmen a každá generace vyškrabávala do půdy v této pustině jiné představy. A proč to mělo všechno začít kvůli nějakému předhistorickému létání?

Obrazce na horských svazích to křičí k nebi! Bytosti s paprsky kolem hlavy, postavy ukazující jednou rukou k nebi a druhou k zemi, a to nejen v Nazce a kolem Nazky, nýbrž od Chile až k jihu Spojených států. Totéž platí i pro postavy bohů na keramice a vetkané do textilií, a to až nahoru k Arizoně. Tam Indiáni z kmene Hopi dodnes ztvárňují nebeské návštěvníky v podobě loutek. Zapomenout nelze ani na deformované lebky, ať už patřily skutečným bohům, nebo byly pouze napodobeny. Pokud toto vše nelze považovat za důkazy, pokud se budeme odvracet od zjevných skutečností, pak ztrácí veškerá souborná věda svůj smysl. Existuje však ještě pár dodatečných indicií, které tuto domněnku podporují.

Letadla z dávných časů

V Muzeu zlata v kolumbijském hlavním městě Bogota lze už celá desetiletí spatřit letadlům podobné modely, nalezené v hrobech různých knížat. Archeologie je oklasifikovala jako hmyz, přestože nikde v celé Jižní Americe nemůže být o takovém kultu ani řeči. A o kult muselo jít, protože jinak by tyto věci nebyly potažené drahým zlatem a nebyly by zemřelým náčelníkům dávány do hrobu. Kromě toho nevyrůstají křídla hmyzu přímo z těla. Hmyz nepatří mezi dolnoplošníky - na rozdíl od modelů letadel v Muzeu zlata. Kopie jednoho takového modelu slouží dnes jako logo společnosti "Ancient Astronaut Society" (AAS). Je to mezinárodní sdružení zabývající se stopami mimozemšťanů na Zemi v dávné minulosti. (Příslušnou informaci najdete v závěru této knihy)

Náhoda tomu chtěla, že tři z mých dobrých známých dr. Alkund Eenboom, Peter Belting a Conrad Lübbers navštívili v Transoceánském muzeu v Brémách výstavu starokolumbijských šperků. Všichni tři jsou členy AAS a každý z nich znal logo této společnosti. A hle - mezi exponáty muzea byly i předměty, které se logu AAS velice podobaly. Šperky vystavované v Brémách pocházely z "majetku kolumbijského sběratele Vincenta Restrepa z Medellinu, který je odkázal brémskému obchodníkovi Carlu Schütteovi". V roce 1900 daroval Schütte tento téměř čtyřkilový zlatý poklad tehdejšímu brémskému přírodopisnému, národopisnému a obchodnímu muzeu.

Zmíněné letadlům podobné modely mají prazvláštní tvar: velké, zvednuté ocasní plochy, úzké zadní pahýly křídel a vpředu dvě široká delta-křídla. Přední část je zaoblená, uprostřed objektu je nápadný široký otvor, právě takový, jaký by umožňoval zabudování prostorné pilotní kabiny. Vlastně to celé působilo nedokonale. Byla ta věc vůbec schopna letu?

Trojice mužů se rozhodla to vyzkoušet. Peter Belting je sám pilot, a tak se všichni pustili do exaktní repliky loga AAS v podobě značně zvětšeného leteckého modelu. Letové pokusy předčily všechna očekávání (obr. 103 a 104). Bylo to vítězství praktického rozumu nad akademickými předsudky. Navzdory otvoru v centrální části, navzdory tupé přídí zvládal model každou zatáčku přímo mistrovsky. A ke všemu bez jakékoli přidavné mechaniky, jako jsou přistávací pomůcky nebo směrové kormidlo.

K tomu ještě určitý dovětek: Pět hodin jízdy autem od Santa Cruz v Bolívii se poblíž vesničky Samaipata zvedá hora "El Fuerte". Její vrchol připomíná pyramidu a uprostřed svahu vedou zdola nahoru dvě paralelní, 38 centimetrů široké a 27 metrů dlouhé rovné rýhy. Celek působí jako rampa obrácená k obloze. Nejvyšší bod "rampy" tvoří do skály vysekaný rondel: kruh o průměru dvou metrů s trojúhelníky a obdélníky vytesanými podél kružnice (obr 105 a 106, druhý ze snímků ukazuje model).

Odborný svět se dohaduje o významu El Fuerte. Hovoří se o "kultovním místě Inků", o "kultu předků", o "náladě nějakého knížete či blázna" nebo o nějaké vojenské pevnosti. Poslední z uváděných interpretací je asi tak nejhlupejší ze všech, neboť u El Fuerte nebylo co bránit. Hora tu ční jako uměle navršená pyramida, na otevřeném prostranství a přístupná ze všech stran. Amerikanista dr. Hermann Trimbom konstatoval, že celý komplex je "jedinečným výtvozem, který není srovnatelný se žádnými jinými rozvalinami".

Jak si lze tyto "jedinečné rozvaliny" vyložit?

Všechny takovéto nesmyslně působící ruiny nebo zříceniny sloužily nějakému kultu a kultury se většinou vztahovaly k bohům. Tzv. cargo-kultury našeho století nevznikají z ničeho jiného než z nepochopených postupů technicky značně pokročilé kultury kulturou nerozvinutou. Jakému kultu se klaněli na El Fuerte? Představme si model letadla, ne z těžkého zlata jako v Kolumbii, nýbrž z lehkého dřeva. Teoreticky lze takový model opatřit povlakem nějaké jemné slitiny zlata - jihoamerické kultury tuto techniku ovládaly už dávno před Inky naprosto perfektně. Model letadla se posadí na dolní konec "rampy" na svahu El Fuerte a upevní se. Poté se zdola nahoru, až k rondelu s vysekanými troj- a čtyřúhelníky, natáhne gumová páska. Ó ano, gumu znali ve Střední a Jižní Americe už dávno před Evropany. Na horním konci se gumová páska navine na dřevěný trám a silné paže jím pak otáčejí kolem středu rondelu. Tam, uprostřed kruhu, je kulatý balvan srostlý se skálou. Čím víc se gumový pás natahuje, tím větší je námaha pro muže. Proto onen trám v krátkých oddechových přestávkách ukotvují vždy v jednom z vysekaných čtyřúhelníků po stranách (obr. 107). Při velkých slavnostech stačil vždy jen pokyn knězi - a někdo napjatý gumový pás sekýrou přeřal. Tím byl model letadla vymršťován vzhůru k nebi, vstříc bohům. Možná že božskému letounu dali s sebou na cestu i pár drobných předmětů jako obětiny.

Je to víc než jen nápad. Třeba pomůže hádanku z El Fuerte vyluštit. Jisté je pouze to, že v předincké době letadlům podobné modely existovaly a že svou schopnost létat dokonale prokázaly. Jisté dále je, že v Jižní a Střední Americe existoval kult bohů, který měl co dělat s létáním. Nazca a obrazce směřující k obloze to dosvědčují. Jeden takový "létající model" je dokonce vyškrobán v zemi na planině Nazca. Uprostřed jakéhosi květinového útvaru je kruh a uvnitř kruhu "pták" s tuhými křídly (obr. 108).

Odkud však tito bohové přicházeli? Šlo pouze o pozemské letce z asijského prostoru, kteří jihoamerické Indiány technicky převyšovali? Podobné rozpětí mezi technicky vyspělými společnostmi a rozvojovými zeměmi existuje koneckonců i dnes. Odkud však měli tito "vyspělí" své znalosti? Od bohů, nebeských učitelů, tvrdí staré legendy. No ne, opravdu? posmívají se ironicky vtipálkové. A odkud vůbec tihle mimozemšťané měli přijít? A proč? Proto. Na dalších stránkách najdete vysvětlení.

Kde jsou mimozemšťané?

Ničeho na světě se lidé tak
neobávají jako vlivu mužů
duchovně nezávislých.
ALBERT EINSTEIN, 1879-1955

8. srpna 1996 vysílala zpravodajská stanice CNN vzrušující tiskovou konferenci NASA. Ředitel NASA Daniel Golden hrdě oznamoval, že ve 3,56 miliard let starém marťanském meteoritu byl objeven organický materiál - přesněji řečeno: stopy bakterií. Bakteriální vzorek dostal také okamžitě vědecké označení: ALH 84001. Řada vědců vysvětlovala, jak se k nálezu dospělo a jakým způsobem se bakteriální vzorky zviditelňují. O devět týdnů později oznámil dr. David McKay z Johnsonova výzkumného střediska v Houstonu, že v dalším marťanském meteoritu, tentokrát "o několik miliard let mladším", se rovněž našly stopy organické hmoty. První rozbor se dočkal dalšího potvrzení, ale o tuto zprávu se prakticky nikdo nezajímal. Podle ideologického nebo náboženského zabarvení přijímali lidé informace NASA nadšeně nebo šokovaně. Stopy života na Marsu? Neslýchané! Cožpak nejsme v nekonečných dálkách kosmu sami? V dalších týdnech názory v denících, magazínech a čtenářských dopisech krystalizovaly. Katolická církev proti mimozemskému životu nic nenamítala. Božské dílo stvoření je přece nekonečné a už Ježíš hlásal: "V domě Otce mého je mnoho obydlí." Zcela jiné byly komentáře nejrůznějších sekt: Pro ně se stvoření týkalo pouze člověka a pouze člověk musel být vykoupěn vlastním Synem božím. Myšlenka, že kdesi venku v kosmu by mohly existovat bytosti nekřesťanské a nezátížené dědičným hříchem, byla pro ně neúnosná. Ještě nehoráznější byla představa, že milý Pánbůh musel vyslat svého syna na bezpočet jiných světů a tam drama ukřižování neustále opakovat. Věda se zatvářila skepticky a zprvu se jen zhluboka nadechla. Pak se z médií vyvalila odezva, jaká se dala čekat. Primitivní život tam venku? Proč ne? Ale právě jen primitivní život. Nositel Nobelovy ceny profesor dr. Manfred Eigen se k věci v magazínu "Der Spiegel" vyjádřil v tom smyslu, že z primitivních jednobuněčných organizmů se ještě zdaleka nemusí vytvořit složití živí tvorové. Citují: "Vyšší vývojové stupně života či dokonce inteligenci lidstvo v kosmu sotva najde, alespoň ne v dosažitelné vzdálenosti."

Všechno je to nesmysl! chtěl bych namítnout. Tam venku najdeme množství inteligentních forem života. Většina z nich se nám bude podobat a překlenutí mezihvězdných vzdáleností už vůbec nebude problém.

Jak mohu takovéto tvrzení vyslat do světa? Vychází moje domněnka z nějaké naivní víry? Je to obrazotvornost, fantazie nebo tvrdohlavá snaha mít za každou cenu pravdu? Kde jsou důkazy?

Už dobrých deset let každý radioastronom ví, že se to ve vesmíru stavebními prvky života jen hemží. Těmito stavebními kameny jsou řetězce molekul, a protože každá molekula vykazuje vlastní typickou oscilaci, lze tyto knity (vlnovou délku) pomocí našich chytře vymyšlených a obrovských radioteleskopů změřit. Děje se tak denně. Uvádím jen několik málo známých "stavebních materiálů", které pod světelným tlakem nějaké hvězdy poletují vesmírem:

Chemický vzorec	Molekula	Vlnová délka
OH	hydroxyl	18,0 cm
NH	čpavek	1,3 cm
H ₂ O ₃	voda	1,4 cm
H ₂ CO	formaldehyd	6,2 cm

HCOOH kyselina mravenčí 18,0 cm

H₃C-CHO acetaldehyd 28,0 cm

Aby se vyvinul život, k tomu je zapotřebí planet, které ještě navíc kolem svého domovského slunce obíhají v ideální vzdálenosti. Nesmí tam být ani příliš horko, ani příliš chladno. Od té doby, co Hubbleův teleskop umístěný mimo rušivou zemskou atmosféru sleduje okolí několika hvězd, víme s náměsíčnou jistotou, že mimo naši sluneční soustavu existují další planety. Steven Beckwith, ředitel Institutu Maxe Plancka pro astronomii v Heidelbergu, zastává jednoznačný názor, "že v galaxii je nadbytek planet", mezi nimi mnoho s příznivými podmínkami pro život. A britský astronom David Hughes dodává: "Přinejmenším podle daného modelu by muselo v Mléčné dráze kroužit 60 miliard planet." Čtyři miliardy z nich jsou "podobné Zemi, vlhké a s příznivými teplotami". Statistická pravděpodobnost výskytu Zemi podobných planet byla odedávna značně vysoká. Kde jsou kočky, jsou i koťátka - a kde jsou slunce, jsou i planety.

Planety Zemi podobné - a nejen ty - disponují logicky vodou. NASA zjistila vodu na Jupiterově měsíci "Evropa", zmrzlý kyslík na měsíci "Ganymed" a led v jednom kráteru na Měsíci. Dokonce na Marsu se vyskytuje zmrzlá voda (led) na polárních čepičkách a v hlubších podpovrchových vrstvách. Představa, že tato mimozemská voda je sterilní, se velmi brzy ukáže jako mylná, neboť voda vzniká vždy stejně: Planeta se ochladí, páry plynů veškerého složení jsou vymrštěny do vyšších vrstev, spadnou v podobě deště na žhavé, klokotající masy hornin a znovu se odpaří. Po milionech let se atomy spojí do molekulových řetězců a ty - mimo jiné - vytvoří vodu. Tato voda teče, syčí a vře nad formacemi hornin i v jejich nitru, kde už jsou obsaženy stavební prvky pro vznik života. Planety koneckonců vznikly z jedné a téže pralátky a to, co radioastronomové nacházejí v kosmu v podobě řetězců organických molekul, je stejně tak obsaženo v kůře planet podobných Zemi. Neexistuje prostě hornina bez minerálů. Cesta ke složitým chemickým sloučeninám, a tím nevyhnutelně k organické hmotě je předem stanovena. To ví od pokusů Stanleye Millera každý student chemie.

V roce 1952 zkonstruoval biochemik dr. Stanley Miller skleněnou nádobu, v níž nechal cirkulovat umělou pra-atmosféru složenou ze čpavku, vodíku, metanu a vodních par. Aby pokus probíhal v aseptickém prostředí, zahříval Miller aparaturu se všemi přísadami nejprve po osmnáct hodin na 180 stupňů Celsia. Pomocí dvou elektrod zatavených v nádobě byly vyvolány jakési malé prvotní bouře. V další, menší skleněné kouli byla zahřívána sterilní voda, jejíž pára proudila trubičkou do "Millerovy aparatury". Ochladené chemikálie pronikaly znovu do koule se sterilní vodou, zahřívaly se a stoupaly opět do nádoby s onou pra-atmosférou. Tímto způsobem vytvořil Miller cirkulaci, jaká podle tehdejších vědeckých představ panovala v pradávných dobách i na Zemi. Pokus trval přibližně týden. Rozbory potvrdily výskyt kyseliny aminomáselné, kyseliny asparagové, alaninu a glycinu - tedy aminokyselin nutných pro stavbu biologických systémů. Anorganické (mrtvé) sloučeniny se při Millerově pokusu přeměnily ve složité organické sloučeniny.

Stanley Miller sice musel v dalších letech přijmout pár štůlců, které jeho nadšení zchladily: Nositelé Nobelovy ceny Francis Crick a James Watson objevili dvojitou spirálu DNA (kyselina desoxyribonukleová), složenou z nukleotidů, bez nichž není život možný Ale Miller a jeho tým rychle zareagovali. Za změněných podmínek vznikly při jeho pokusu promptně i nukleotidy. Mezitím už je dokonce vědecky prokázáno, že praatmosféru nemohl tvořit jen vodík a metan, protože dopadající sluneční světlo by tyto substance rozkládalo. Tento poznatek vedl ke změně přísad v experimentu. Pro odborníky z oboru chemie není nejmenších pochyb o tom, že z anorganických sloučenin vznikají sloučeniny organické. Millerovy pokusy byly v uplynulých třiceti letech za změněných podmínek nesčetněkrát zopakovány. Vznikalo přitom stále více aminokyselin. Někdy se místo čpavku použilo dusíku, jindy namísto metanu formaldehydu, ba dokonce i oxidu uhličitého. Millerovy jiskřivéblesky byly nahrazeny ultrazvukem nebo docela obyčejným světlem. Výsledky se nezměnily.

V takto různě vytvořených prvotních atmosférách, které neobsahovaly ani stopu organického života, vznikaly pokaždé i aminokyseliny a bezdusíkaté karboxylové kyseliny. Při některých pokusech se v pra-atmosféře objevil dokonce i cukr. Vzhledem k výsledkům těchto pokusů a vzhledem ke skutečnosti, že byly v kosmu objeveny řetězce organických molekul, nechápu rozruch vyvolaný tiskovou konferencí NASA. Stopy života ve vesmíru?

A proč by ne? Organické sloučeniny v marťanské hornině? Samozřejmě! A co platí pro Mars a pro Zemi, platí stejnou měrou i pro všechny planety Zemi podobné.

Organické molekuly a primitivní formy života jako bakterie ještě zdaleka nejsou složitým životem. Tady má nositel Nobelovy ceny Manfred Eigen stoprocentně pravdu. Naneštěstí však mívají naši vědci zvláštní sklon omezovat vývojový proces směrem ke složitějším formám života pouze na Zemi. To je čistý egocentrismus! Jen u nás, pouze a jedině tady na Zemi se měl odehrát zázrak vzniku člověka! Jak je tento tvrdohlavý způsob uvažování totálně vedle, dokazuje následující myšlenkový experiment.

Johann von Neumann byl matematik s fantastickými nápady. V padesátých letech vymyslel podivný aparát, jemuž se mezi astronomy říkalo "von Neumannův stroj". Zmínky v literatuře se o něm objevují pokaždé v souvislosti s osidlováním vzdálených planet, přestože žádný "von Neumannův stroj" nikdy zkonstruován nebyl.

"Von Neumannův stroj" je zařízení, které se samo reprodukuje. Co si pod tím představit?

Jakýsi raketě podobný útvar startuje ze Země, opouští naši sluneční soustavu a zamíří k nejbližšímu slunci - Proxima Centauri - vzdálenému přibližně čtyři světelné roky. Během letu vysunuje přístroj senzory, které mají zjistit, zda kolem Proximy Centauri vůbec obíhají planety a zda tam existuje planeta uvnitř ekosféry. Pokud se nevyskytuje planeta, na které není ani příliš horko, ani příliš chladno, letí přístroj dál a pokračuje v hledání Zemi podobné planety. Jakmile "von Neumannův stroj" vhodnou planetu najde, okamžitě k ní zamíří. Části zařízení za pomoci padáku měkce přistávají.

Na palubě "von Neumannova stroje" jsou chapadla všeho druhu, různé měřicí přístroje, malá vysoká pec a počítač, který řídí a kontroluje funkčnost stroje. Na povrch planety vyjíždí zevnitř stroje miniaturní autíčko, čidla se zaboří do

půdy cizího světa, provádějí se rozborů plyných směsí a zjišťuje se, zda nebo jaké formy života tam už existují. Krok za krokem začíná "von Neumannův stroj" vyrábět železo a ocel, vytvářet malá ozubená kolečka a elektrická vedení. To všechno trvá stovky let, ale "von Neumannův stroj" má spoustu času. A pak najednou, snad za nějakých 10 000 let, nastane chvíle, kdy "von Neumannův stroj" zreprodukoval sám sebe a nahradil i součásti ztracené během přistání. Ted tedy existují dva "von Neumannovy stroje". Ty rovněž odstartují z cizího světa, každý k jinému slunci. V průběhu stamilionů let se "von Neumannovy stroje" rozšíří v určitém zjištěném sektoru Mléčné dráhy. "Von Neumannovy stroje" se rozmnožily - znásobený navěky věků.

Veškeré náklady, které by lidstvo na rozšíření "von Neumannových strojů" muselo vynaložit, by se omezily pouze na první exemplář.

Že jsou "von Neumannovy stroje" nereálné, věděl i sám Johann von Neumann. Náklady na vyvinutí takového přístroje byly v padesátých letech naprosto utopické. A dnes?

V uplynulých dvou desetiletích zaznamenala počítačová technika takový pokrok, o němž se v dobách von Neumannových nikomu ani nesnilo. Už v polovině osmdesátých let dokázal každý lepší osobní počítač zvládnout početní operace v rozsahu několika megaflopů (FLOPS - Floating Point Operations per Second, tj. množství početních operací za vteřinu. MEGAFLOPS - milion flopů). O deset let později byl zaznamenán gigaflop (jedna miliarda flopů) a brzy nato dosáhl počítač rychlosti deseti gigaflopů. Se stoupající rychlostí pokračovala i miniaturizace. Odborníci si dnes dokáží představit terraflopový počítač velikosti krabičky od zápalek.

Jiná technologie, o níž se veřejnost málo dovídá, je tzv. "nanotechnologie". Jeden "nanometr" má délku jedné miliótiny milimetru - pouhým okem neviditelnou. Přesto lze v těchto mikroskopických rozměrech pracovat a sestavovat dohromady nepatrné stavební prvky. To se nazývá "nanotechnologie". Například ve středisku jaderného výzkumu v Karlsruhe bylo vyvinuto ozubené kolečko z niklu o průměru sotva 130 mikronů (jeden mikron = 1 000 nanometrů). Poháněné vzduchem se toto mikroskopické kolečko otočí 100 000 krát za minutu. Nebo: Na různých amerických vysokých školách, kde se vzdělávají "nanotechnologové", se používají mikrosita tak nepatrná, že se v nich zachytí bakterie. Technologii této liliputánské mechaniky se předpovídá velká budoucnost. Používá se k filtraci plynů, v mikroskopických robotech nebo v lékařství. Brzy budou existovat kardiostimulátory vyrobené nanotechnologií, umělé slinivky nebo nanočističe projíždějící cévami a vyfrézovávající z nich vápenné usazeniny. Cílem této nanotechnologie je výroba miniaturizovaných elektronických a mechanických zařízení, které lze propašovat kamkoli. S pomocí miniaturizace v počítačové technice a nanotechnologie by byly "von Neumannovy stroje" realizovatelné - měly by velikost tenisového míčku a užitečné zatížení 100 gramů. Takové "tenisové míčky" by bylo možné už dnes katapultovat z Měsíce nebo z nějaké oběžné dráhy k nejbližším Zemi podobným planetám. Mohly by dosáhnout padesátiprocentní rychlosti světla a vysílat pomocí rádiových signálů informace k Zemi. Navíc se "von Neumannovy tenisové míčky" mohou venku reprodukovat podstatně rychleji než nějaký zastaralý "von Neumannův stroj". Aniž o tom veřejnost ví, různé skupiny odborníků z oblasti kosmické techniky se nad tím velice vážně zamýšlejí. A náklady? Program Apollo, který realizovala NASA, pohltil přibližně 100 miliard dolarů. V současné době činí obranný rozpočet pouze v USA 500 miliard dolarů ročně. V porovnání s tím jsou náklady na jeden "miniaturní von Neumannův stroječek" přímo směšné, neboť by se omezily pouze na jeden jediný - první přístroj.

Jestliže by "von Neumannův přístroj" 50 let po dosažení prvního cíle začal s výrobou vlastních kopií, mohly by za dalších padesát let vyrazit k novým břehům. Za předpokladu, že by tyto "odnože" startovaly ke slunečním soustavám vzdáleným asi deset světelných let, znamenalo by to rychlost šíření deseti světelných let na každých šedesát let. A protože naše Mléčná dráha má průměr přibližně 100 000 světelných let, trvala by kolonizace za pomoci "von Neumannových přístrojů" asi tak 600 000 až 700 000 let. Anebo - podle rychlosti - dvoj-, resp. trojnásobek času. Dokonce i kdyby toto šíření trvalo deset milionů let, byla by to pouhá tisícina stáří naší Mléčné dráhy. Protože ta už má v zádech deset miliard let.

Jenže proč bychom měli vůbec vystřelovat nějaké mechanické struktury do kosmu, když to jde i snáz?

Jako každý živý tvor je koneckonců i člověk "přístroj reprodukcující sám sebe". Tato "aparatura" se dá zmenšovat až k buňce. Každá buňka obsahuje kompletní DNA potřebnou ke stavbě celého těla. Proč tedy vysílat do kosmu složitou technologii, když to jde s mikroskopickou DNA stejně dobře? Lidská DNA se může ve vesmíru šířit jak pomalu, tak i rychle. U pomalejší varianty lze vystřelovat minischránky velikosti špendlíkové hlavičky k planetám, které připadají v úvahu, anebo infikovat jimi určitý sektor Mléčné dráhy. Asi tak, jako když rolník rozhazuje osivo po poli. Dopadne-li osivo na nevhodnou půdu - na písek, led, skálu nebo do vody, nikdy nevzejde. Dopadne-li na vhodnou půdu, začne klíčit. Celá informace je uložena v DNA každého zrna.

Kdyby se to dělalo cílevědomě, mohla by se DNA vysílat do kosmu laserovým paprskem a směřovat přesně ke vhodným, Zemi podobným planetám. Tam by byl zahájen evoluční proces se všemi průvodními jevy a formami, jak je známe na Zemi. A protože produktem je nakonec inteligentní člověk, bude i zvědavý. Zvědavost ho dříve či později přivede k otázce: Jak jsme vznikli? Jsme ve vesmíru sami? Jak bychom mohli navázat kontakt? Jak bychom se mohli rozšířit jinam? Nevyhnutelně přitom narazí na myšlenku "von Neumannova stroje" a tuto ideu nepochybně zavrhně. Až objeví vlastní DNA a v hlavě se mu rozbřesne.

Naším vědcům, kteří neustále mluví o tom, že kosmické vzdálenosti jsou nepřekonatelné, že světelné roky jsou přirozenou hranicí a mimozemské formy života nepodobné lidským, se dosud nerozbřeslo. Jejich egocentrismus jim brání vnímat to, co je očividné. Tam venku se to hemží životem a na planetách podobných Zemi existují i lidem podobné bytosti. Stručně a jasně proto, že jsou všechny odnožemi jednoho prapůvodního druhu, o němž (prozatím) nemůžeme příliš filozofovat.

Tyto myšlenky nejsou nové, jenže astronomy nebo dokonce vědecké publicisty zřejmě moc nezajímají. Už koncem minulého století hlásal švédský chemik a nositel Nobelovy ceny Svante August Arrhenius (1859-1927), že život je

věčný, a tím je zcela zbytečná otázka po jeho původu. Samozřejmě má i kruh někde začátek, říkal Arrhenius, ale jakmile se kružnice uzavře, je otázka po jejím začátku zbytečná; nemá význam právě proto, že na ni neexistuje odpověď. Je třeba, pokračuje Arrhenius, na počátek kruhu dosadit s veškerým respektem nějakého tvůrce nebo to, co obecně nazýváme "Bohem". S tím mohu jenom skromně souhlasit.

Týž badatel Arrhenius je i autorem teorie o "panspermii". Podle ní se zárodky života šíří celým vesmírem - tak automaticky a samozřejmě, jako se prach šíří po celé Zemi. Profesor Sir Fred Hoyle a indický profesor N. C. Wickramasinghe, matematický génius, teorii panspermie prozkoumali a exaktně doložili, jak se zárodky života prostřednictvím meteoritů šíří v celém vesmíru. Každý astrofyzik ví, že ve vesmíru dopadají nějaké úlomky planet nebo komet na nějaké jiné planety. A efekt? Nové úlomky planet. Nárazem meteoritu na Zemi je pozemské kamení vymršťeno do kosmu, prostě a jasně proto, že síla nárazu může být tak velká, že menší úlomky překonají při této katapultaci zemskou přitažlivost. A co tyto úlomky obsahují? Samozřejmě i zárodky života! Šíření mezihvězdných zárodků života začalo už před stamiliardami let, a kdo to nechce pochopit, má zřejmě fošnu před očima.

Profesor Francis Crick, mimochodem rovněž nositel Nobelovy ceny a určitě žádný fantasta, šel ještě o krok dál. Doplnil tuto teorii prohlášením, že cizí civilizace mohla už před stamiliardami let za pomoci kosmických lodí vystřelovat do vesmíru mikroorganismy a infikovat tím nakonec celé univerzum.

Po oznámení NASA, že v marťanském meteoritu byl objeven primitivní život, se náhle vynořila otázka, zda to snad nebylo opačně. Zda před stamiliardami let nějaký úlomek ze Země po dopadu nějakého meteoritu nedoletěl až k Marsu a neinfikoval jej pozemskými stavebními prvky organického života. "Nejsme snad nakonec Marťané?" zeptali se drzí novináři.

Je to typicky lidská otázka - muselo to začít u nás - a tazatel se tím ještě víc dostává do úzkých. Kdyby Země vyprodukovala univerzální život, muselo by se tak stát už před čtyřmi miliardami let, protože jinak by logicky nemohl být Mars "infikován" ze Země. A kdyby Mars infikován byl, mohlo se tak stát i na jiných planetách. Podle toho bychom tudíž - i když nevědomky - vystřelovali své základní stavební kameny do kosmu a otázka, jak mohou být mimozemšťané "pozemšťany", by byla smetena ze stolu (máme stejný původ). Tato hra "hádej hadači" je však bláznivá už proto, že to u nás začít nemohlo. Jak Hoyle a Wickramasinghe nezvratně dokázali, nestačil by na to čas. Kdyby Země vzdor všem rozporům primitivní život skutečně vytvořila a Mars neinfikovala, znamenalo by to naopak, že se život vytvářel dvakrát nezávisle na sobě: na Marsu a u nás. Kdyby to bylo možné hned dvakrát v malé sluneční soustavě, jako je naše, muselo by se to v širších dálavách naší Mléčné dráhy stát miliónkrát. Jiná logika tu nemá místo. Ve srovnání s Mléčnou dráhou, o jiných galaxiích nemluvě, je ovšem Země mladou planetou. Ergo musí se to na planetách, které jsou o stamiliardy let starší než naše a které měly tudíž mnohem víc času vytvářet složité formy života, inteligentním životem přímo hemžít. A protože starší formy života opět měly zájem šířit své základní stavební kameny ve vesmíru (potomci "von Neumannových strojů"), jsme jim nebo oni nám podobní. Tak či onak, ať už to byla panspermie nebo inteligentní mimozemšťané - nejsme ve vesmíru sami a nikdy jsme nebyli!

Jak dokládá odborná literatura, nejde o nějaké snění jednoho výstředního jedince. Už před 20 lety vypočítal astronom James R. Wertz, že mimozemšťané mohli naši sluneční soustavu bez problémů navštěvovat v rozmezí 7,5 krát 105 let; to znamená za uplynulých 500 milionů let v průměru 640krát. A dr. Martin Fogg z Londýnské univerzity o deset let později upozornil, že celá galaxie už zřejmě byla osídlena v době, kdy se naše Země teprve začala utvářet.

Co my ostatně víme o naší "splendid isolation"? Na poli science fiction se najdou červí díry, jimiž se vesmírné koráby řítí mnohonásobnou světelnou rychlostí. Existuje "space-time-hypersurfing" anebo v televizních seriálech tolik oblíbený pohon "warp". Prozatím nic než utopie. Jak dlouho ještě? NASA ustavila pracovní skupinu, která se má těmito utopiemi vážně zabývat. Tato "Breakthrough Propulsion and Power Working Group" je přičleněna k "Advanced Space Transportation Programme" NASA. Tým vědců z oblasti letů do vesmíru, fyziků a astrofyziků má analyzovat toto zásadní hledání možností kosmických letů. Dokonce i tehdy, "odporuje-li platným teoretickým závěrům". A ti bezúhonní a moudří astronomové, kteří se neustále ptají, kdeže vlastně jsou ti mimozemšťané, pokud údajně existují, by měli být oněmi E.T. spíše vděční, že se nám nevnučují.

Zatímco píšu tyto řádky, světový tisk hlásí, že Vatikán, i když se stoletým zpožděním, uznal evoluční teorii Charlese Darwina. Ještě v roce 1950 tehdejší papež Pius XII. v encyklice "Humani generis" ("O původu lidstva") hlásal, že Darwinovu evoluční teorii je nutno chápat jen jako domněnku. Ted zaslal papež Jan Pavel II. Papežské akademii věd poselství, v němž se Darwinově teorii o vývoji druhů dostalo i církevního požehnání. S údivem čteme:

"Nové poznatky nás přiměly, abychom v evoluci spatřovali víc než jen hypotézu." S jistým omezením papež poznamenává, že evoluční teorie platí pouze pro tělo: "Duše je vždy bezprostředně dílem božím."

Podle tohoto církevního pojetí spočíval božský plán v tom, že "začaly probíhat chemické a fyzikální pochody".

Tajemník Švýcarské biskupské konference, Nicolas Betticher, to upřesnil: "Bůh se postaral o velký třesk, stvořil hvězdy, vodu, vzduch a slunce. Z toho pak vznikaly první buňky, které se dále rozvíjely v prvky, zvířata a nakonec v lidi. Rozdíl mezi člověkem a zvířetem je v tom, že Bůh zasáhl do vývoje, vdechl člověku ducha a stvořil jej k obrazu svému."

Superchytrým teologům církve římské zřejmě uniklo, že tím rozbili základ biblické historie stvoření. Co zbývá z "dědičného hříchu" spáchaného v ráji, jestliže vývoj přece jen probíhal podle Darwina? A k čemupak ještě nějaké "vykoupení" prostřednictvím "Syna božího", jestliže se dědičný hřích nikdy nekonal?

Ostatně to nebyl Bůh, kdo stvořil člověka "k obrazu svému", nýbrž to byli "bohové" v množném čísle. Tak stojí psáno i v hebrejském originále První knihy Mojžíšovy. (Slovo "elohim", používané na tomto místě v Genesis, je plurál.) Pokud by se ještě slůvko "bohové" nahradilo pojmem "mimozemšťané", ušodil by se hřebík na hlavičku. Tento poznatek však bude akceptován teprve tehdy, až E.T. na náměstí sv. Petra budou celebrovat slavnost na počest nekončícího stvoření. Pak bude následovat encyklika "Ad honorem extraterrestris" ("Na počest mimozemšťanů").

Rouhání? - Nesmysl! Nakonec stojí na konci řetězu stejně samo stvoření, velkolepý duch za vesmírem. Anebo právě Bůh.

Fascinující Nazca

Fotografie číslo 109 až 124 jsou doplňující snímky sbírky dr. Cabrery ve městě Ica, Peru.

Fotografie číslo 125 až 144 zobrazují dojmy z oblasti Nazky, o nichž se v textu podrobněji nemluví. Čtenář při pohledu na ně bude objevovat stále nová překvapení i nesrovnalosti.

Milá čtenářko, milý čtenáři

Literatura faktu je něco jiného než román. Sice smí i autor tohoto typu literatury popustit uzdu fantazii a teoretizovat, nejprve však musí pátrat. To může trvat léta a může to stát i hodně peněz. Cestování letadlem ani fotovýzbroj nejsou zadarmo a je také třeba platit kanceláře, spolupracovníky a mnoho dalších věcí.

Mohu se považovat za šťastného, že mám několik přátel, kteří mi neustále a nezištně pomáhají. Patří k nim Uli Dopatka, knihovník na univerzitě v Bernu, který mi opatřil množství literatury. Nebo Valentin Nussbaumer, který mě spolu s Ulim po dlouhé týdny podporoval u dr. Cabrery a v Nazce. Nesmím zapomenout na studijního radu z Recklinghausenu Petera Kaschela. Má odvalu probírat sporné téma "Däniken" na gymnáziu. Navíc jsem mu mohl poslat svůj rukopis ke korektuře. Anebo mi dobří známi dr. Eenboom, Peter Belting a Conny Lübbers, kteří obětovali mnoho času, aby jedno prastaré letadélko zrealizovali v podobě letuschopného modelu. Pak je tu i můj tajemník Kilián Bohren, který se velice rychle zorientoval v mé kanceláři a záhy si zvykl řídit její hektický provoz i v mé nepřítomnosti. A v neposlední řadě je to i má žena Elisabeth, která pro mou práci projevuje mnoho trpělivosti a pochopení, přestože jsem zřídka doma. Jim všem patří můj dík nikoli z povinnosti, ale na příkaz srdce.

A na Vás, vážená čtenářko, vážený čtenáři, mám prosbu. Pokud Vás téma zajímá, já sám se mu věnuji už víc než 35 let, vyžádejte si prosím bezplatnou informaci o "Ancient Astronaut Society". Je to mezinárodní společnost, která každé dva měsíce vydává obsáhlý barevný magazín. V něm se vždy dovíte nejnovější informace k tematice mimozemšťanů, ale také o tom, kde se konají kongresy a setkání anebo kdy povedu nějakou malou skupinku zájemců k turisticky atraktivním místům. Stačí dopisnice se zpáteční adresou na: AAS, Postrach, CH-3803 Beatenberg [e-mail: aasworldwide@access.ch; informace na WWW: <http://www.access.ch/ass>].

Nazca je jednou z velkých záhad našeho světa. Existují další, na všech pěti kontinentech. Jsou však přístupné jen omezenému počtu lidí. Pouze nepatrná menšina obyvatel naší planety má možnost podnikat cesty do vzdálených zemí, navštěvovat oblasti vlhkých džunglí nebo se vydat k cílům ve vyschlých pustinách a pouštích. Mladí toho budou muset ještě hodně probádat, ale teprve otazníky vedou k možným řešením.

Chtěli bychom poskytnout mnoha lidem příležitost prostudovat velké hádanky tohoto světa trojrozměrně, živě a interaktivně. K tomuto účelu hodláme vybudovat "park zážitků", který vznikne v příštích letech v Interlaken v oblasti Bernských Alp. Existuje už nadace a kompetentní skupina již na projektu pracuje. Pokud i Vy byste se chtěli zúčastnit, podmínky se dovíte v podrobném prospektu, který Vám rád zdarma zašlu. Napište prosím na adresu: Erich von Däniken, CH-3803 Beatenberg.

S přátelskými pozdravy

Erich von Däniken